מרכז-שחרית
מקום מתאים לקיבוצים
מגיעים בישול ל להנות כו
מקום השיעור
תוקף 10%
מקום מושב בחשבון המכלול
מחיר חוג כפל ראשון
רח' רמבם 22, תל. 1713
טל' 0050000.03, תל אביב

דף היומי

מוסף על המשמר בתנועה הקיבוצית מס' 251 23 באוגוסט 1988 ל' באלול תשמ"ח

שטיחים
מפעל לניקוי, תיקון
וחידוש שטיחים
• ניקוי שטיחים מקיר לקיר
• ניקוי דיגיטל
רח' המסגר 14
אזור בית מלאכה תל אביב
טלפונים: 053-331003
053-333667

כתובת על הקיר

פגישות עם בחורינו המצויינים (עמ' 4)

מה יש לך ד"ר לוין? (עמ' 14)

צעד עזיבת בנים: תקנונים בלתי ישימים (עמ' 6)

המערך יוצא בגדול ב... מעין־ברוך (עמ' 8)

כאן
ועכשיו
חתום על
פרס של
250,000
+16,668ש"ח
+בית
דו־קומתי
חינם!

חתימה אחת שלך על הטופס שמימין יכולה לשנות את עולמך מקצה לקצה.
מלא את הטופס הרצ"ב, הכניסו למעטפה ושלח על פי הכתובת המצוינת (כולל החלק הריק של אישור הבנק).
עם קבלת הטופס ואישורו ע"י סניף הבנק שלך, ישלח לביתך כרטיס המנוי הכחול של מפעל הפיס, המשתף אותך מדי שבוע בשבוע בהגרלת הפיס ("המספר העשיר" – פרס ראשון 266,668 אלף ש"ח) ובהגרלה החודשית של בית דו קומתי חינם, בלעדי לחברי תוכנית המנויים.
התשלום התקופתי וסכומי הזכיות שיגיעו לך יבוצעו ישירות דרך חשבון הבנק שלך.

לכבוד מזל קבוע
מפעל הפיס יחידת המנויים ת.ד. 23219 ת"א 61230

הרשאה לחיוב חשבון

מספר חשבון בבנק	סוג חש'	קוד מסלקה	
		סניף	בנק

קוד המוסד	מספר ת"ז של הלקוח
1050	

לכבוד
בנק
סניף
כתובת הסניף

1. אני/ו הח"מ _____ שם בעל/י החשבון כמופיע בספרי הבנק
הנו/ו/ים ב _____
מספר זהות _____ נותן/ים לכם בזה הוראה לחייב את חשבונו/נו הנ"ל אצלכם בסכומים שיהיו נקובים ברשימות החיובים ו/או בסרטים מגנטיים שיומצאו לכם מדי פעם בפעם על ידי מפעל הפיס ומספר חשבונו/נו יהיה נקוב בהם.
2. הנו/ו מודיע/ים על קבלת הודעות חיוב מכם בגין חיובים אלה.
3. הוראה זו ניתנת לביטול ע"י הודעה ממני/מאתנו בכתב לבנק ולמפעל הפיס, או עפ"י הוראת דין.
4. אתם תפעלו בהתאם להוראות הנ"ל כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצועו.
5. הבנק/נו משחרר/ים אתכם מכל אחריות בעד נזק, הפסד, הוצאות וכו' העלולים להיגרם עקב אי מילוי הוראות אלו, אם בגלל חוסר כסוי או בגלל סיבה אחרת.
6. נא לאשר למפעל הפיס על הטפח המחובר לזה קבלת הוראות אלו ממני/מאתנו.

חתימת בעל/י החשבון _____

חלק זה יישמר בסניף הבנק

טופס בקשה לרכישת כרטיס־מנוי להגרלות הרגילות של מפעל הפיס
למשלמים עפ"י הרשאה לחיוב חשבון

(לשימוש המאסף חמורשה בלבד)
1 – 6 מספר המאסף

אני 37 שם המשפחה 26 25 שם פרטי 16 15 ת.ז. 7

מען 81 רחוב מספר 67 66 ישוב 52 51 מיקוד 47 46 טלפון 41 40 קידומת 38

מבקש לרכוש 83 ___ 82 כרטיסי־מנוי להגרלות השבועיות של מפעל הפיס.
כמות כרטיסים מבוקשת (במילים)

ל עבור כרטיס־המנוי הנני משלם עפ"י הרשאה לחייב את חשבוני בבנק כדלקמן:

84

לשימוש משרדי		
95 97	98	99

94 מספר חשבון 85 בנק סניף קוד הסניף

ידוע לי שסכומי הזכיות שיעמדו לרשותי יועברו לחשבון הנ"ל.

כתובת הסניף

מספר שובר 106 100

תאריך

ידוע לי כי רכישת כרטיס־המנוי וההשתתפות בהגרלות כפופות לתנאים הקבועים בתכנית ההגרלה המתפרסמת מזמן לזמן בילקוט הפרסומים, ואשר עותק ממנו ניתן להשיג בנקודות המכירה של מפעל הפיס.

חתימת המבקש _____

חלק זה יועבר למפעל הפיס ע"י הבנק.

אשור הבנק

מספר חשבון בבנק	סוג חש'	קוד מסלקה	
		סניף	בנק

קוד המוסד	מספר ת"ז של הלקוח
1050	

לכבוד
מפעל הפיס – יחידת המנויים
ת"ד 7019
תל־אביב 61070

קיבלנו הוראות מ־ _____ לכבד חיובים לפי רשימות ו/או סרטים מגנטיים שתציגו לנו מדי פעם בפעם ואשר מספר חשבונו/נם בבנק יהיה נקוב בהם.
רשמנו לפנינו את ההוראות ונפעל בהתאם כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצוען, וכל עוד לא התקבלה אצלנו הוראת ביטול בכתב על־ידי בעל/י החשבון.
אישור זה לא יפגע בהתחייבויותיכם כלפינו לפי כתב השיפוי שנמסר לנו על־ידיכם.

תאריך: _____ חתימה: _____
שם הבנק: _____
סניף: _____

לתשומת לב מקיר הבנק –
את שני חלקי הטופס יש לעביר למפעל הפיס

תוכנית המנויים של מפעל הפיס הכרטיס הכחול למי שיכול

קראנו במכתבכם

פתרונות דרסטיים

הסיכום הדמוגראפי־סטטיסטי של תנועת־האוכלוסין בתל־"ם, מצביע על מגמות שליליות, אשר עלולות להוות מעין „בדור־שלג", שיגרור בעקבותיו עוינות רבות נוספות וכך — התדלדלות מאגרי כוח־האדם ותחושה חריפה יותר של התדרדרות חברתית וכלכלית. פירסומים אחרונים מגלים כי בשנה אחת נגרעו מהתל"ם כמעל 500 נפש, כאשר כרובם הם צעירים, אחרי שירות צבאי ועד גיל 40. זהו עיקרו של כוח העבודה, הלוחם החברתי ובניל הפריון. העתודה של נרעיני תנועות הנוער, תרומתה כמעט אפסית. ע"פ אותם פירסומים מרובר ב־153 בני־הארץ ו־60 ילידי חו"ל.

המגמות המסתמנות כיום, הן קליטת משפחות עירוניות, שבחלקן אינן מגיעות בשל הנתה האידיאולוגי וממילא לא מחזיקות את השיתוף והשוויון: יותר ויותר משקים עוברים למגזרי משק שירותיים, וכך, אט אט אך בביטחה, מישנה התנועה הקיבוצית את פניה.

חברים בתנועה מנסים לעצור את התהליך הבלתי־נמנע בהצעתם ל־קיבוץ אחר", אך גם הוא מסמן מגמה של פחות שיתוף ופחות שוויון.

גם המחקר שנערך בשנים 1976־1982 בנושא „נישה התפתחותית־בטנית לחקר הנוף הפריפרי של המגזר הכפרי בישראל" (פרופ' טל כהן, ד"ר אבשלום שמואלי וד"ר נורית קל־אוני), בדק בעזרת הספרות העוסקת בתולדות הקיבוצים, במבטאי ארכיונים וראיונות עם היבוצניקים בעלי וחק ותפקידים שונים, את שלבי ההתפתחות השונים: שנות ההקמה, שנות התבססות, ההתמוטות, והאינטגרציה מ־1960 ועד לשנות המחקר. נבדקו תחליכים פוליטיים, אידיאולוגיים, מבניים, נושאי כלכלה, שימושי קרקע ושינויים בנוף הפיסי והאנושי.

המסקנה הסופית בהקשר לעתידו של הקיבוץ: „שלבי האינטגרציה יביאו עמם רמת התאמה חדשה בין אידיאולוגיה לנוף. רמה שבה הקיבוץ הופך להיות, במידת מה, משוב, המושב הופך לדיות „מושבה, ואילו המושבה נעשית פרבר עירוני". („עיר ואור", מס' 17, דצמבר 1987, עמ' 52).

הקיבוץ השכיל להתמודד עם בעיות אלו, כל זמן ש„הסביבה" והמשלה, הכנסת, הכלכלה, העם, וכו' היתה אוהדת ותומכת. נראה, שבעתיד הקרוב והרחוק תיפסק התמיכה הכלכלית, התעסוקה בחקלאות ממילא הולכת ומצטמצמת ומאירך, העיר „מתפתחת" ופיתוחייה השונים קורצים יותר ויותר.

הקיבוץ יאלץ למצוא פתרונות דראסטיים, כדי להמשיך ולהתקיים בצורה משמעותית לחבריו ולמרינה כולה. המנמה שתסתנן היא, יתר שיתוף כלכלי וחברתי עם מגזרים לא קיבוציים, איחוד קיבוצים קטנים ליחידות כפריות גדולות יותר ומעבר הדרגתי ואיטי לצורת חיים פחות שתיתפית ופחות שוויונית. יימצאו, בוודאי, מתנגדים רבים לדרך זו, אך אם ידם תהיה על העליונה יש חשש, שלא ייוותר להם על מה להנו.

דן יהב
תל־אביב

החוצפה היא...

יפה עשה צבי ארזי מכפר בלום, שביקא את שחושבים מאות ואלפים בנוגע כפיית המשרות הדתית על ציבור חילוני גדול („הדף הירוק", 1250, כמה חבל שאך בעטים מתפנים לבטא מעל רפי עייתו את שעם לבם, בעוד האחרים, הכל כך רבים, אינם חפים, ששתיקתם כניה כתמיכה ביישמה דתי" הכופה.

אלא שה„חוצפה" אותה ביקא צבי ארזי, איננה נעדקה בגובה רבי החסות הנגבים, בבות ובאינוב.

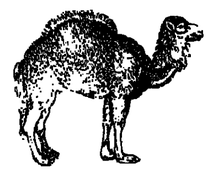

עבור משגיחי הכשרות. מצדי שיקבלו עשרת מונים החוצפה היא, שהתשלום עבור הדיי־לא יחרץ — מכיבינו הוא: החוצפה היא האילוץ שמאלצים את בעלי המסעדות „שלנו" לשלם עבור אקב של פולחן דת, והרי המחיר נגבה, בסופו של דבר, ישירות באתנו, הצרכנו. החוצפה היא בכך, שמרובר בפולחן, שלא רק שאיננו מאמינים בו, אלא שנפשנו נוקעת ממנו ומסבצעיו. החוצפה איננה גובה האתנו, שיתכן וגבוה הוא משבר רופא, בהנחתו של צבי ארזי, יתכן ולא. החוצפה היא, ועכה גם בחרפה — מרפתנו — שאנו מוכנים לבלוע כל צפרדע שמאכילים אותנו הדתיים, כדברי ארזי, מיום „הטובה" של מנהיגינו שלנו, באין פוצה פה ומצמצם. וכבגר אותה חוצפה ניצבת „תמימותו", כביכול, של אבי עופר ממעגית („הדף הירוק", 12/7, אשר הסחר עם קניינים דתיים מנתק את הגיון תגובתו הטבעית, כגיבן התעשיה הקיבוצית החילונית הענפה. האיתנה. המשגשגת, ואשר בשל שיקולים קצר־רווח מוכר הוא לדתיים מן מרכזלהו יחד עמנו, הצרכנים החילוניים.

מאמין אני, שאם ירבו זועקים כצבי ארזי, לא ירחק היום והמציאות תשתנה. הצטרפו לזעקה בכתיבתכם!

אלדד ששון
תל־אביב

עם וגזע

ישנה דעה, שהעם הפלסטיני בכלל לא קיים, שמרובר בערבים השיירים לאומה הערבית הגדולה שמסביבנו. לאור זה גורסים לא מעט ישראלים, שהפתרון לאוכלוסיית יו"ש הוא בהעברתם למחוז הערבי הגדול, שם ייקלטו כאזרחים. רצוני להעביר את בעלי הדעה הזאת על טעותם. כידוע, גם היום האנושות מחולקת לגזעים. לגרות החלוקה הזו, עמים, השייכים לאותו גזע נבדלים האחד מהשני בשפתם, במנהגיהם, במסורתם ובחברותם וזלעיתים אפילו שוררות שנאה ובלחמה ביניהם וכדוגמה: האירים והבריטים, הפולנים והרוסים. עיראק ואיראן. האם כל העניים המתחיים באותה דת לא רוחנים ביניהם זה לזה?

השוררים את המשרת הראוניית הפרסמנית" ומצעיים שערבי השמתים הגדה המנוגן הארצות ערב. שוכחים מה שקרה באפריקה המשורה. גם שם מנני הכובשים שבאו מאירופה ואנגליה. צרפתים, בלגים, שאין מדינות באפריקה אין „ישות לאומית". והנה יש כיום נאפריקה יותר מ־מדינות, עם גבולות לאומיים. כמובן, כי מחוץ לאורך דורות בטריטוריה מסוימת, קיבלו הכבוף חזקה הוקית עליה. כזה צריך הייות גם דינו של העם הפלסטיני שחי כאן עוד לפני מינוי האנגלים והיבוניים התורכים.

כידוע, המרודעה הראוניית חזקה בקרב בני־האדם יותר מאשר מיני תודעות אחרות. עור היום נטושים מאבקי שחרור של עמים, כדוגמת הבסקים בספרד, הפלמים והצרפתים בבלגיה ולאחרונה גם האריבנים בדרומה.

עובדה היא, שאנו, היהודים, למרות שהיינו מנותקים אלפים שנה ממולדתנו, שבנו אליה וזכינו בה ולא על מנש של כסף אלא תוך סבל רב וקורבנות רבים.

רווקא לכן יש להבין את רגשותיהם הלאומיים של ערביי השטחים, שלא רוצים לחיות תחת עול של אחרים ונאבקים להשגת הקן הלאומי שלהם. התקוממות בשטחים היא הסמן לכך.

חיים חצורי
איילת־השחר

מלכודת הבנקים

מפעל יכול להיות גדול, ביגוני וקטן. הוא יכול להיות חיוני וביותר. הוא יכול להתנהל מתוך מגמות חיוביות וגם שליליות. הוא יכול להיות בעל יחיד ופחות. אולם כל זמן שאינו שייוע בחובות לגורמים פיגנסיים חיצוניים ושמתמש רק בהון עצמי להשקעותיו — אינו נמצא בסכנת פשיטת רגל, ביטול נכסים ופירוק. לכן המיזון ממקורות עצמיים הוא הדבר המשוב ביותר למפעל בריא. אם אין מקורות כאלו — לא בשקעים אפילו פרוטה אחת באף מפעל. זה שהבנקים מעוניינים לתת כסף — זה ברור, כי הם ברוויחים מהריבית הון תועפות ומתעשרים. אולם אסור להיכנס למלכודת שלהם, גם כאשר הם מפתים בתנאים נוחים מאוד, והבסף נראה זול ונייל וקל להחזיר. זאת תמיד מגמה אופנית, כי הצרכנים והתנאים יכולים להשתנות בן לילה. עקב מדיניות מיכשלתית או שיניים בלכליים אחרים, בישראל ובחו"ל. הייתי מצע לראות בזה את העיקר. ביקום לעסוק בנושאים פרסונליים חביבים ומגרים.

עמי ליבנה
עין־הרוד מאוחד

ההספד של לפיד

מנרבריותו, פתח „הדף הירוק" את „שערי העיתון" לפני יוסף לפיד, כדי שיא רק יהבי אוזנו, אלא גם יוא את ההספד.

בראשית ראיתי ובסרוני הוא מבטיח לנו, כאי בארץ בולה אוהב ומעריץ נדול ביותר שר תקציב מימנו. אך בין שני הקצוות הוא מוביל לנו אמיתות ובבופים, מחמיצים נדיר לסיסה אינו. „פרש את הדבר". „מתיישר רבי הנער האיש ביותר

ואיזה דיבוי נפלא". „בא כבר דעיבם בנבות בדוקה". „בבר ויבר לעריפות בתנאי מיבוי" הכריח „ביקרים את האי־אלים שהם בין הכבוד הבבדה" (כלומר, גם על חשבון אחיבו שר יפה לפיה).

אם כל זה עדיין לא מספיק, הוא גם מגלה מדה של צביעות יהדעתו המרגת, הא הוא הקיבון בעתיד הקרוב אבא. „בוודאי הבה שהיה בעבר", נחבר!

יוסף לפיד בוודאי מרובה בעצבון של שכיחת אותנו בקולמוסו והציג את מצבו של הקיבון בימינו כ„ימי פוגרי האחרונים".

לפיד נהג לשלוח את היציו כלפי המפלגות, כלפי מפעלים הנוטאים הפרטי, כלפי הבנק והממשלה — זה מוזר לעיניי. אך בראשיה על הקיבון, שיש בו, בלי ספק, גם מבה אביתות, הוא כאילו מוריק לתוך הסלון הפרטי שלי, מוכיח לי שאשתי מבוערת, ילדי בלתי נסבלים, הטיבחון הישיבות החרדיות הוכות הגדולה להישאר מחוץ למעגל של אליטות אכזרית חסרת הצדקה ותוחלת. הפעם הראשונה היתה, כשלא לקחו חלק בפלישה הישראלית ללבנון. לזכותם של אותם טיסים שחוזרו בתשובה ולמדו בישיבות, ועל כן לא נקראו לשירות צבאי, תעמוד תמיד העובדה שלא דבק בהם פשע ההצצות האכזריות של ישראל על ביירות, שהביאו להריגתם ופציעתם של עשרות אלפי אזרחים חפים מפשע. אם בני הן 10% יגיע לגיל גיוס ועדיין ישראל תהיה עסוקה בשליטה אכזרית על אוכלוסיה אזרחית, אני מאוד מקווה כי יסרב לקחת חלק בכך, מסיבות של הומניות חילוני. אם אכשל בניבי זה, אעדיף לראות את בני חוזר בתשובה בישיבה חרדית, ובלבד שלא יופך לקלגס בשירותם של מדכאי חרויות האדם. אני מציע לח"כים מר"ץ, מפ"ם, שיניו וכל שאר הלינרלים, להגנות את האנרגיה שהם משקיעים היום בגרירת בני הישיבות לרשימת שוברי העצמות בשטחים הכבושים, להרחבת זכות הסרוב המצפוני גם לתחום החילוני.

הפטור של בני הישיבות משרות צבאי, כל עוד תורתם היא אומנותם, הוא הישג חשוב בתחום הזכויות האזרח. את הזכות הזאת יש להחיות גם על קטגוריות אחרות, כמו פצפיסטים ושאר סרבני מצפון, שאין בדאגנם להחזיק נשק וללכוון נגד נשים, ילדים, נערים וזקנים.

גדעון פסיורו
ירושלים

ביטויים השוביניסטיים

יוסף חרמוני, במדורו „עזוב ומדהד" (9.8.1988), תחת הכותרת „בעומק הגרון סי השיאים", תוקף את המורת סי הימן. הימן אינה זוקזה להגנתנו, שיריה בתקליטה הראשון מדברים בעד עצמם. הם מבליטים את כשרונה כיוצרת וכומרת בעלת מסר פוליטי ופמיניסטי. רק לאחרונה היינו עדים לכך שעירה „יורים וזכוכים", המביע ביקורת על מעשינו בשטחים, נפסל להשמעה בדרגי.

נדהמנו והודעונו, אם כן, מסיגנונו הבוטה של חרמוני, השטוף בשנאה כלפי סי הימן. למשל: „הקישקוש המבחיל... איבה חסרת מעצורים... התועבה הזאת... הנחת יד נסה... טיגוף של מהות". אני, מרגיש גם אתה, שיש לנו מה לומר, אך הדברים החמורים ביותר כרשיבה הזו הם ועדה. אך הדברים המחמירים ביותר עצמי נוגע בטיוריו השוביניסטיים: בעיניו, ביטוי עצמי נוגע של אשה, מתפרש אך ורק כפרובוקציה מינית מרוגה. הוא כותב: „האם אלו הן התנועות מעלה־מטה שלו יד נגרת חופנת, המביאות פורקן ומרגוע לעמלו? ...מבית אלפא עד צ'צ'לוינה... התועבה הזאת... ניצול הקסנים המפוגל הזה". וכהמשך: „...גוון העולם נוטף באדום / משפחיים פשוקות מוצצות אצבע או קמיצה או אמה עטויות קוגרום... בוא אלי חלון שלי, בוא אל האורגזמה".

עינינו מ־הדף הירוק" לגלות יותר רגישות ואנינות טעם כמירת רשימותיו.

ענת נבות,
הדרת יבמה,
ירושלים

סומך על אלוהים

עזריה אלון, בית־השיטה, מתפלמס מרה עם פנחס שדה בשאלה למי הזכות לשבת בארץ הזאת, ומוכיח, וכצרף, כי אם נקבל את ביסקנות „המתאבדים" שבתוכנו, כי אז, לא רק שכל חברי הקיבוצים יצטרכו לקום יום אחד ולעזוב את הארץ, כי אם גם כל העם היהודי בגיון.

לחיזוק דבריו ועמדתו של עזריה אלון, כפי שהובאו במרור זה („הדף־הירוק", מס' 1249) הנה מה שנאמר על זה בתנ"ך. התנ"ך פותח במלים: „בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" ושאלו חז"ל, כבר לפני אלפיים שנה, מדוע לא פתחה התורה באות א': „אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" או בפסוק: „החודש הזה לכם". שאלו וגם נתנו את התשובה הקולעת, שאם יאמרו אומות העולם לישראל: „ליסתים אתם שכבשתם ארצות שבעה גויים" ישיב לנו בעיניה, אבל המה, אומות העולם, אמרו ש־כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו. ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו. השוכן במרומים נתן את הארץ הזאת לעם ישראל ומי הוא זה שיעז להרים ראש ולטענו כנגדו?

זה הפטור הראשון אשר נתן הנו, בני ישראל. ואילו את הפטר השני נתן לנו בהבטיחו לאברהם אבינו, ליצחק וליעקב, כי להם ולזרעם נתן את הארץ.

את הפטר השלישי נתן ה' לנושא בנצרים בזאת שהעיד בתורה, שהוא יוביא את בני ישראל מצרים, כדי להעלותם לארץ כנען, שהוא נתן להם. כמו כן מפורש הבטחה זו על פני התנ"ך והמקורות והנבואות של הנביאים וגדולי ישראל שבכל הדורות.

יש לנו, איפוא, על מי הסמוך. על מי אלוקינו ועל תורתו, שנתן לנו. לאישרנו. כל מאי עולם מבירים בזאת ואילו הלכנו בזה יהיינו מנגדים את העדות הזאת. כי אז היינו מעיזים על כל הנויים להביר מזכותנו זו מבי מינו.

ראובן ברגוב
ירושלים

רק לא מוגנון נוסף

לגבי הצעות האופציונים שמציע גיורא פורמן („הדגר כבר מצמצם", „הדף־הירוק", 2.8.88) ליישום תוכניתו להפרדת המעמדות בין הקיבוצים, אני מבקש לומר: אנא, רק לא הקמת מנגנונים נוספים. התנועה הקיבוצית בתימה בהכרח בשורר, על מרכזים ובריתות. לגבי הצלחת תוכניתו של גיורא פורמן יכולות להיות הילוקי דעות. אבל לגבי הצלחה בהקמת מנגנונים אין עוררין.

אינוד העשייה הקיבוצית מהווה ארגון־על, שבאמצעותו ניתן לבצע את כל „דמחלבים. מה שנתון עוד הוא הגברת האמון ובשיתוף הפעולה בין התנועות בנוסא המעשייתי, לכם מידוען ומיוזם, מול הסביבות העסקיות.

חיים גינסברג
המח' לכלכלה ובינהר — מדרשת רופין

תְּהִלָּה לְמַאוֹ

לקיבוץ · אז והיום

פַּתְגָּם סִינִי עַתִּיק אוֹמֵר:
„גַּם מִסָּע בַּן עֶשְׂרִת אֶלְפֵי לִי מַתְחִיל בְּצַעַד אֶחָד".
רַבִּים נָטוּ אֶת הַצַּעַד הָרִאשׁוֹן.
רַבִּים יוֹתֵר עָצְטוּ אֶת הַפַּתְגָּם.
אֲבָל רַק מַאוֹ הָלַךְ בְּנוֹ רַגְלָיו עֶשְׂרֹת אֲלָפִים לִי
וּמֵאָז נוֹזֵר שֶׁהוּא בְּנִשְׁמָתוֹ אוֹתָהּ עִם הָאֵלִּים.

אַחַר כָּךְ נִסָּה לְרוּם אֶת יָדָיו. לְהַפִּיחַ עֲצָמָה
מִשְׁשַׁבְּעִים מִזְּרָחִים.
וְהִיתָה לוֹ אִשָּׁה שֶׁבָּאָה מִן הָרְעָלִים הַיְּהוּדִים
הַתְּכֵנִים הַדְּתִיִּים.
שֶׁנִּרְתְּחוּ בְּדִינָיוֹת אַלְפֵי שָׁנִים וְגַם נִסּוּ עָלָיו
לְפַרְדָּם.
בְּזִקְנָתוֹ הָיָה יוֹשֵׁב וְקוֹרֵא מִשְּׁנֵיהֶם הַדְּרָכוֹת
אֶת הַתּוֹרָה.
פָּנָיו הָאֲצוּלוֹת וְהַעֵר נִשְׁרוּ עָלָיו בְּקִמְּלוּם אֲנָשִׁים
וְאַנְשִׁים
וְהִתּוֹלְלוּם בְּאֵת אֶרֶץ רָפֵר אֶת נַעֲרוֹת בְּדוּם
אֵירִי יוֹחֵר,
בְּשֵׁבֶט סִדָּה

עורכים: ארנון לפידות ואיצי בית־הלל
עריכה: יובי בן־יהושע
עיצוב גרפי: יחל דביר
צלם המערכת: בוגי יגר
מזכירת המערכת: חיה קרמיש
משתתפים: אהוד דרי, דינה רמון, חיתי קרמיש, יהודה מרוז, רונית הלל, דני בריל, גדעון פלגן, יסרמה באר
כתובת: חיה קיבוב
המערכת והמנהלה:
רח' חומה ומגדל 2, 67771 ת"א
טלפון: 03-378833
מען למכתבים: שק דואר נעול ת"א 61999

בפרי
„דויטש" – סיטונות ספרים
מבצע ספרים לדוגמא

תאנצ' הישראלית הכללית (4)	600 – 445	ש"ח
מילון ע"ע א. שושן (4)	260 – 180	ש"ח
מילון אע"א אלקלעי (3)	160 – 100	ש"ח
סיפורי בתים (סיפורים של 70 בתים) (1)	41 – 29	ש"ח
קום והתהלך בארץ (שמורות טבע) (1)	58 – 40	ש"ח
מדריך ישראל (7+11)	260 – 180	ש"ח
היסטוריה של א"י (10)	260 – 190	ש"ח
אטלס כרטא (11)	370 – 230	ש"ח
אלף מילים ראשונות באנגלית (3+3)	67 – 45	ש"ח
אנצ' חדשות הדעת (14)	440 – 320	ש"ח
אטלס כרטא (אומות העולם) (3)	160 – 110	ש"ח
אנצ' אביב לצעירים (10)	378 – 265	ש"ח

נתניה, רחוב החלוצים 2 (ליד אגד) טל' 053-610499

ח"צניקים
יום ששי סוגרים את הדיסקוטקים בקיבוץ
ובאים לגורן בבית הקיבוץ הארצי
הצריף פותח שעריו:
ביום ששי 26.8.88, בשעה 21.00 ניפגש
על גג בית הקיבוץ הארצי
בצעדי מחול וצעד תימני.
בתכנית: ריקודים, חפתעות, פרוז ועוד.
כל חברי ח"צ הקבה"א מוזמנים — אל תחמיצו
יחודית רביץ • באת מאתבה • טירת השלום • געש • 1.9.88

יש גבול לדיכוי!!!
העם הפלסטיני מתקומם נגד הכיבוש הישראלי בשטחים.
יותר מ־20 שנות כיבוש ודיכוי לא בלמו את המאבק הפלסטיני לשחרור לאומי. התתקוממות בשטחים, ודיכוית הברוטלי בידי הצבא, מוכיחים בעליל את המחיר הנורא של המשך מצב הכיבוש והיעדרו של פתרון מדיני.
אנו, חיילי מילואים בצה"ל, מודיעים כי לא נוכל לשאת יותר בנטל השותפות והאחריות לחידרדרות מוסרית ופוליטית זו.
אנו מכריזים בזה כי נסרב לקחת חלק בדיכוי התתקוממות וחמרי בשטחים הכבושים.
על עצומה זו חתמו עד כה 551 אנשי מילואים
ת.ד. 4172 תל־אביב, 61041
ת.ד. 6953 ירושלים, 91068, טלפון 03-5131462

המאיר מבלה!
דגמים חדשים בעיצוב מודרני ונשקל צבעים.
נחים לישיבה ממושבת. עמידים לאורך זמן ותיזונים להרכבה עצמית.
מתאימים להצבה בגן, בפארק, בסיילה, ליד בריכת שחיה, בשולי מגרש הספורט, בכניסה לבית ועוד.
סמפל מלתחה
אידאלי לשימוש במלתחות במכרבי כושר ובריאות מתאים למקלחות ציבוריות, בבתי־ספר, בקיבוצים, במשעדוני ספורט, במוסדות חינוך וכדי
קיבוץ בית־זרע מרי 06-788533
מצוגה ומכירה: שכונות ראשית, מוזרי תכז בע"מ
• תל־אביב, רח' הרצגנה 6, טל. 5613636
• ירושלים, אזור התעשיה תלפיות, טל. 718211 • חיפה, רח' תל 16 חוף שמן, טל. 674283 • באר־שבע, רח' קרן קיימת 39, טל. 39123

בחורינו המצויינים

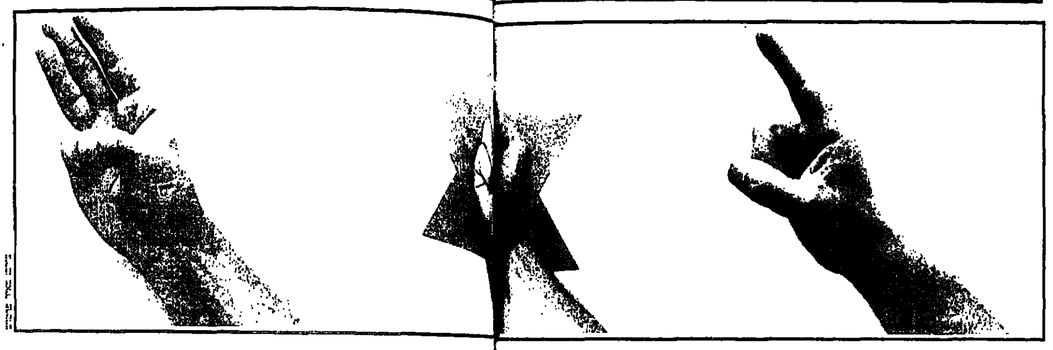

טבנקין וברל היו מוריו

ברומה לגניף הקטלני ההוא, אין הכהניזם חס גם על חברי קיבוץ.

נבואה קודרת: בבחירות הקרובות יתחזק הגניף לא רק בעיר ובשכונות, אלא גם בחצרו של קיבוץ.

נחמא פורתא: נושאי הגניף בקיבוצים עדיין חוששים להזדהות בשמם.

אחד משלנו: אנו ניצלה בעור שינה מטרבלינקה. בלא אנה ואחיה. איזו תקופה היתה פעילה בענייני חינוך בקבה"מ וכבר עשר שנים היא שרויה במרה־שחורה. בימים שקל לה היא מטליאה בגדי עבודה בבחסן הבגדים. דודו מנית שמצמה נובע מנה שעבר עליה „שם". אביו היה פעיל בארגון „הבריחה". גם משפחתו נספתה בשואה. היה מזכיר קיבוץ, רפתן, שליח במדינה אפריקאית, יועץ ובר־סמכא בענייני חקלאות. לו רצה, אומר דודו, היה „מגיע רחוק". היום הוא בהנהלת החשבונות של המועצה האזורית. אחיו הבכור נפצע קל במלחמת ששת הימים. התחתן והקים משפחה במושב. וטרינר. אחותו, צעירה ממנו, מורה לספרות ותנ"ך בביה"ס האזורי. לפני כשנה התגרשה מבעלה. הוא, דודו, 38, נשוי ואב לשניים. למד והשתלם בהוראה אך עובד כנגן בקיבוץ. היה מדריך בחברת־הילדים. את מה ואת מי אוהב דודו? את אלתמן, בעיקר „עיר הזינה", את אריה איינשטיין, יהודית רביץ ונורית גלרון, צמחי־נוי, בעיקר שרכים, סרטים של פליני והאחים מרקס. כמובן, את הילדים שלו, את טבנקין, לטייל, לשחות, לעבוד בגינה, לשיר, לרקוד, ביה מחתיבת, סטייק כמו באמריקה, נשים כהות עם שיער ארוך, הקיבוץ, קיץ, עלות השחר, כלבים.

לא אוהב: צביעות, המרנות, רכילות, קציצות, ירקות מבושלים, גבינת קוטג', ריטה, שלום־עכשיו, יוסי שריד, מפ"ם, חורף, עמוס עוז, אב. יהושע, גיגות מוזנחות, קולקטיביות רעיונית, רעש, לכלוך, אלימות. אלימות? אלימות!

הקיבוץ שלו, קיבוץ גדול בעמק, עבר פעם פילוג. והו. לזיהוי מפורט יותר אינו מוכן. אולי יותר מאוחר. נראה.

מישהו ממשרד תנועת „כך", שביקש להתחדר בהצלחת תנועתו אפילו בקרב התתיישבות העובדת, אפילו בקיבוצים, נזקק לכמה דקות של נגידה מוכרון ולהתייעצות קצרה עם אדם אחר במשרד, עד שנזכר בשם יחיד: דודו ארז ושם כדור. אולי בהמשך יסכים להיחשף. הוא צריך לשקול מקיבוץ זה וזה. „הוא הגיע את עצמו להתלבש על התתיישבות העובדת, אבל גם יעוור בכל מה שנבקש", אמר האיש ממשרד „כך" — „למה אתה שואל?" — „כדי להיזהר כמו עיניי שאפשרית תופעה כזאת".

המנינ: אהבת הארץ

אספרת. לעזאזל. כשגילצלתי לדודו ארז וגיליתי לו כיצד הגעתי אליו ולאיזה צורך, שתק. ממרחק נשמע בכיו של ילד — „רק רגע", ביקש דודו, הניח את השפופרת ונשמע מרגיע את הבוכה. מששב אל הטלפון נשמע מאושש: „טוב, אז מה אתה רוצה, בעצמך? — „להיפגש". — „בשביל מה להיפגש? — „קדם כל, כדי להיוודע כמו עיניי ושניי, כדי לספר לחבר'ה". — „תתפלא, אני לא היחידי, אפילו בקיבוץ שלי ידוע לי על עוד שניים לפחות, אבל הם פחדנים, לא יזדהו". — „נראה אותך". — „תשמע, אני לא בורח ולא מתחמק ולא מסתיר, אבל אני מוכרח ללכת לתורנות בחדר־האוכל. אני אתקשר איתך יותר מאוחר בערב". — „מבטיח?" — „אתה יכול לסמוך על המלה שלי".

יותר מאוחר, בערב, תתברר כי איש כבוד הוא. סיכמנו בטלפון להיפגש בת"א, בבית־קפה שחביב עליו. „על חשבון עיתון השמאלי" — „עם כל הסלידה הכרוכה בכך".

מבעד לחלון בית הקפה, בצדייו הגדולים, בלבושו הקיצי, בשפונו ובחלתליו המתרדלדלים, אפשר היה לטעות בדודו ארז, לחשוד שאיש „שלום־עכשיו" הוא. דודו לא אהב את הדימוי. וכי היה מעדיף להיראות כאיש מן האספסוף של בהגאז? „ככה", אמר בלתי משועשע והתיישב אל השולחן. „או קיי, זה שאתה מגדיר את מי שהולך עם כהנא כאספסוף, מראה את ההתייחסות המתנשאת שלך כלפי מי שאינו חושב או נראה כמוך." הצעתי שניינגע מגימה אישית דודו אמר: „מדוע מי שמאמין בא"י לעם ישראל הוא אספסוף ומי שמאמין בנתינת מתנות לא לו לערבים, הוא ציבור שפוי ושקול, כפי שאתם מציגים את עצמכם?"

כי כן, מוקדם מדי, מהר מדי ושלא כמתוכנן, נגררנו אל ההתנצחות הקלאסית.

— נניח בשלב זה לאידאות. נדבר על צורת **התנהגות**, מנקיבה, דרכי תגובה.

— מה, שיש כמה אנשים חמומי מוח שמתלהבים מהר, שמקללים לפעמים?

— שמאיימים, שמשתוללים, שפוגעים **ברבים ובנפש**.

— אז יש כמה כאלה. כאיזה מפלגה אינ מה שמגיע אותם זה אהבת הארץ.

— **אז שנאת הזר?**

— לא יכולה להיות אהבה גדולה בלי שנאה גדולה.

— קישקוש, אם תרשה לי.

— אתה אולי לא כליכך אוהב את הארץ, אז אתה גם לא כליכך שונא את מי שמוכן לוותר עליה.

— ואני אומר לך שאני אוהב את הארץ מאוד.

— אז איך אתה מוכן לוותר על שליש ממנה?

— מוכן, עלימנת שאוכל להיות בשקט בשני **השלישים האחרים שלה ושמוש שאני סבור שגם לפלסטינים זכויות על חלק, לפחות, מן הארץ הזאת.**

— אולי תסביר לי מאיפה להם הזכויות האלה?

— **הם ישבו כאן הרבה לפני שהדריך הגיעו לכאן.**

— אז קיי. היתה מלחמה, הם הפסידו. איפה כתוב **ואיפה קרה שנותנים מתנה למפסידים?** בכלל, אני לא מוכן לקבל שהפלסטינים הם עם.

— מי שואל אותך?

— תשמע, שני אנשים יושבים על תתיכת אדמה ולא מסתדרים. אחד צריך ללכת. אני מאמין שחוק הקיום והתיישרות מצריך שהחוק מביניהם ישאר.

— **ואם המאבקים ביניהם נמשכים לאורך שנים ולא מובילים למוצא, אז עדיף שיתחלקו ביניהם ויסתפקו כל אחד במעט יותר?**

לא, עדיף להיאבק עד לנצחון ולוכות ככל יכולתו לומר לזה משהו כמו „אתה נשמע כמיליונר אנאשים"? הרי על כך היה וראי עונה „אותה, כמו מיליונר בארצות". על כן לא אמרתי והזמנתי קפה נוסף לשנינו וביקשתי שידבר על עצמו, כדי ללמוד איך קרה שאותו הכסף, אותו שנתון, אותה תנועה, אותם נופי ילדות ואותו מוטר אבות הגיעו

> **„עמים, כמו אנשים, אינם שווים. יש מפותחים יותר ומפותחים פחות. יש פרימיטיבים ויש נאורים. היהודים מפותחים ונאורים יותר מהערבים. פאקט"**

פירות שונים כל־כך, ומסקרה של דודו ארז ושלי, לא שונים אלא מנוגדים, יריבים, עיניים.

דודו סיפר בקצרה על משפחתו ומנה בסון חגיגי את אבותיו ושנאותיו, שכחו פתחנו.

ביוון שלא נמצא ביניהם המפתח לשבייתו בקסם כהנא, הצעתי שיראי אז שלבי התפתחות השקפתו הפוליטית. „התפתחות השקפתי הפוליטית", הוא גיחך.

טוב, זה מתחיל במקרה אנוס של ילדה מהקיבוץ, בסוף שנות ה־50. האנס היה ערבי. אז דודו לא חושב, כמובן, שאין אנסים יהודים, אבל כשאתה ילד ושומע על מקרה מחריד כזה בקיבוץ שלך ותשכח הארמה.

— **ובל מחיר הוא בדאי?**

— בינתיים עוד לא שילמנו מחיר גבוה מדי בשביל חמודה כמו מדינת־ישראל.

מה שמנמנמות „התחיה"

צריך היה להתאפק מאוד כדי להימנע ממענה דגשני על המשפט הזה, הקלת הראש הזאת במחיר ששולם עבור „חמודה כמו מדינת־ישראל". מה יכולתי לומר לזה משהו כמו „אתה נשמע כמיליונר אנאשים"? הרי על כך היה וראי עונה „אותה, כמו מיליונר בארצות". על כן לא אמרתי והזמנתי קפה נוסף לשנינו וביקשתי שידבר על עצמו, כדי ללמוד איך קרה שאותו הכסף, אותו שנתון, אותה תנועה, אותם נופי ילדות ואותו מוטר אבות הגיעו

> **„עמים, כמו אנשים, אינם שווים. יש מפותחים יותר ומפותחים פחות. יש פרימיטיבים ויש נאורים. היהודים מפותחים ונאורים יותר מהערבים. פאקט"**

הקדמות הצבעתי תחיה' עם עוד כמה חברים. אחר־כך ראיתי שהתחיה אומרת בכמגנם את מה שאומר כהנא ברור. כהנא הוא העניין נטו, לא מצטעצע במלים, מרבר מהלב. לא את כל המצע שלו אני מקבל, אבל מה זה מצע רק מצע. העיקר זה העקשנות והאמירה המפורשת: הארץ הזאת היא שלנו ורק שלנו, וכל אמצעי הוא לגיטימי להשגת המטרה הזאת. כשהייתי מדריך בכיתה י"א וריברנו על פוליטיקה, ראיתי איך נערים, קיבוצניקים, עם שכל ישר, נפש בריאה בנוף בריא, חושבים בדיוק בכיוון הזה. הם פשוט עדיין לא נשטפו במסרים מסולפים ולא התבלבלו מרוב סיסמאות. אני שמח שיש עכשיו התפכחות בציבור. המסר החבוסחני הולך ומאבר מכוחו. אנשים מעיים לא רק לחשוב אלא גם להכריז בגלוי על אהבת א"י מבלי להסתכל לצדדים, מה יגידו הגויים והאינטלקטואלים והתלושים למיניהם.

— **באלה הבטיח כהנא לטפל אחרי שיסיים את הטיפול בערבים.**

— עזוב, עזוב, הוא לא מתכוון לטיפול פיסי. הוא מתכוון לחיזוק המגמה הלאומית, הגאה, הזקופה. אתה לא היית רוצה לראות את המרינה קצת פחות רקרנסית, לא שטופה בדעיונות מערביים, חמרנות, חיי שעה? הרי ואת רמות המרינה שהתכוונו אליה המייסדים. על זה חינכו אותנו ותראה מה יצא.

נאורים ופרימיטיבים

— מי היו האנשים שחינכו אותך ברוח כהנא?

— תראה: ברל ריבר על טרנספר, טבנקין ריבר על שלמות הארץ, ברנר קיטר על הגלותיות והפושע הוא ערבי, באופן טבעי אתה יוצר זהות בין הפשע לבין המוצא שלו, לא? טוב, אחרי זה, כמובן, טבנקין, שהיה הראשון שהעז להגיד את מה שכולנו חשבנו אבל הסתרנו, כי היינו הומניסטים, שהארץ הזאת היא שלנו כולה.

„תשמע", התעייף דודו מהרצאתו, „בבחירות הקרובות הצבעתי 'תחיה' עם עוד כמה חברים. אחר־כך ראיתי שהתחיה אומרת בכמגנם את מה שאומר כהנא ברור. כהנא הוא העניין נטו, לא מצטעצע במלים, מרבר מהלב. לא את כל המצע שלו אני מקבל, אבל מה זה מצע רק מצע. העיקר זה העקשנות והאמירה המפורשת: הארץ הזאת היא שלנו ורק שלנו, וכל אמצעי הוא לגיטימי להשגת המטרה הזאת. כשהייתי מדריך בכיתה י"א וריברנו על פוליטיקה, ראיתי איך נערים, קיבוצניקים, עם שכל ישר, נפש בריאה בנוף בריא, חושבים בדיוק בכיוון הזה. הם פשוט עדיין לא נשטפו במסרים מסולפים ולא התבלבלו מרוב סיסמאות. אני שמח שיש עכשיו התפכחות בציבור. המסר החבוסחני הולך ומאבר מכוחו. אנשים מעיים לא רק לחשוב אלא גם להכריז בגלוי על אהבת א"י מבלי להסתכל לצדדים, מה יגידו הגויים והאינטלקטואלים והתלושים למיניהם.

— **באלה הבטיח כהנא לטפל אחרי שיסיים את הטיפול בערבים.**

— עזוב, עזוב, הוא לא מתכוון לטיפול פיסי. הוא מתכוון לחיזוק המגמה הלאומית, הגאה, הזקופה. אתה לא היית רוצה לראות את המרינה קצת פחות רקרנסית, לא שטופה בדעיונות מערביים, חמרנות, חיי שעה? הרי ואת רמות המרינה שהתכוונו אליה המייסדים. על זה חינכו אותנו ותראה מה יצא.

נאורים ופרימיטיבים

— מי היו האנשים שחינכו אותך ברוח כהנא?

— תראה: ברל ריבר על טרנספר, טבנקין ריבר על שלמות הארץ, ברנר קיטר על הגלותיות

זוג צעיר!

ב־1,500 ש"ח אתה יכול לקבל את הכל!

חדר שינה מושלם

ארוזיות ל־10 שנים

ו"3 ימי נופש זוגי חינם!

הכל ב־1,500 ש"ח!

★ מיטה מתרוממת 1.90×1.40 (במבחר צבעים).
★ ארגז מצעים מרווח. ★ שני ארונות לילה
★ מזרון אורטופדי מעולה (1.90×1.40).

ו...חינם לכל קונה:

□ שלושה ימים של נופש חלומי (פנסיון מלא!!!) בכפרי הנופש היוקרתיים „כינר", או „רמות".

„דימור"

חצוגת רהיטים של 1,000 מ"ר
ארלוזורוב 53 תל־אביב. (בנין השופרסל)

תשלומים לתקופה ארוכה באמצעות

אלקנה, גנות שומרון ועמנואל. איזור יהודי לכל דבר. כאן, בין הגבעות הסלעיות, נקבעות העובדות בשטח שאליהן עוד נחזור, ככל הנראה, נרצה או לא, אם ובאשר יגיע רגע האמת ברמות. „פתרון מדיני", „הידברות", „הכרה בזכויות העם הפלסטיני" או „פינוי כוחות צהל מאוורים צפופי אוכלוסיין".

מנחם וחנה גופר בנו כאן את בית חלומותיהם, בעזרת הלוואה ממשרד השיכון וכן עם סכום זעום של חסכונות. ארבע שנים חלפו מיום שהונחה אבן הפינה עד שנשלמה הבנייה. בכל פעם שאזל הכסף, חל עיכוב. ככה זה כשאתה עוזב קיבוץ בלי אגורה על הנשמה.

„הלוואה כמו שאני קיבלתי לבנייה, מקבלים גם במקומות אחרים בארץ, כולל בחתום הקו הירוק. אין פה שום מתנות מהממשלה, זה רק אחד הסקירים שמפיצים עלינו", אומר מנחם, עדיין ברוח טובה, תוך שהוא מסייר עמנו בסלון ובחדרי ביתו החדש, ומציג בפנינו את שלושת ילדיו — יריון, דוד ותמר — השבויים בדי בקסמה של הטלוויזיה, מכרי להתפנות לאורחים.

מדוע בחר לגור בקדומים?

„תמיד חיפשתי מקומות חדשים, חלוצים. אני רואה את עצמי כאחד, שנשאר נאמן לקיבוץ. אבא שלי היה חלוץ, התחנכתי בדרך שלו". אביו האיש היחיד בקדומים שאינו חובש כיפה. „את חנה הבתי בשריחה כבר מקורבת לגוש אמונים ושימשה מוכירתו של הרב בן־ציון, ויחד הישבנו על התיישבות בשומרון".

מנחם, כבר אבינו, הינו בן קיבוץ. שיפוט שורשי, שעוד מסתובב בגופיה האפורה שקיבל מנמנו במחסן הבגדים. הטרקטור פרנוטן הארים שלו מסיע אותו בדרכי הישוב, לעבודה וטיגנה, ועל מכונית אין עדיין מה לדבר. יש טעם באיכות העובדה, שמנחם הוא נרקאומני הבנים בנישמר השרון, שעבר כבר את גיל ה־50, שבעיירותו עבר לקיבוץ גזון, נישא שם, וחזר אחר כך לקיבוצו, עד לעזיבה הספרית. בנו מניטואיו הראשונים. לחם בלבנון ונהרג באסון צור לפני כחצי שנים.

עוד דאוי להוכיר שמנחם, הגם שאינו חבר קיבוץ, משתתף דרך קבע בכנסים של ינקלת האיחוד, ובין שתילת הדרופים לגיזום ודרום הוא מתאמן על תפקיד המנור במדריגלים ושנסוגים עתיקים.

„מה שקרה לקיבוצים ברור שלנו", נמשיך ואומר מנחם, „זו הסטיה שאלה, אם כי גם אצלכם נשארו כמה צוננים... כל המסבר של היום, כל חיסר השורשיות, סמים וירידה מן הארץ, הם תוצאה של עזיבת הדרך החלוצית".

הנה כי כן, אליבא־דמנחם, מחולקת אוכלוסיית הארץ הזו לצוננים מצד אחד וכמאלנים מהצד שכנגד. הסיטה הזאת, ההלה באווירה ניגוחה. על מרפסת בית משפחת גופר, עטורת צמחי הנוי, כשלמנינו סטיפלורות עסיסיות, פרי נגו של המארח, עברה עתה, ומשיבקנו התייחסות לאידיוני החורדים האחרונים, לפסים הדשים: „אילו ידעתי שתבואו לשאול שאלות סמאליות, לא הייתי מסכים להתראיין. אתם, מתנה הסמאל, אתה רואים את הארץ הזאת, לא בשטח ישראל, אלא בשטח של ערבים שנכבש ע"י יהודים. זה מה שעושה לכם את כל הבעיות. אתם מגדלים נוער מבולבל, דור, שהתחנך על כך שהדיסטוריה מתחילה עם העלייה השנייה, ויותר חשוב לו צער הערבי מצער היהודים".

בשלב הזה מתלהטת השיחה. אנחנו — יוכל מקיבוץ נגעחזיים, שהתלווה אלי לביקור הזה, ואני, כתבת „הרף הירוק" ולכן גם נציגת העיתונות שהיא כידוע, אנטי־ל"ר — מתקבלים פה כמציגים של „המחנה" האחר: „אתם תמיד תכתבו כמה הערבים טובלים ולא תזכירו שהם רוצים לחסל אותנו".

אני מנסה להטות את השיחה לכיוון שלשמו באנו:

„לך, מנחם, שגדלת על ברכי חיונך שמקדש את כבוד האדם ושווינו ערך חיי אדם, לא מפריע שסביבך בוערת האדמה, שאנשים נפצעים ונהרגים וילדים נשארים בנים לכל ימי חייהם?

— השאלות שלך מראות שאת מסתכלת על הדברים בצורה מעוותת. אם מישהו היה בא אליך ומנסה לחסל אותך ואת משפחתך, היית חושבת על המסכנות שלו? הם מנסים לחסל אותנו ואנחנו מתגוננים. אתם לא רואים את זה?

— **אני לא רואה ריצחים. אני רואה אבלוכה מתקיימת ומילה חיילים. אני רואה לידה שחשפה פרור גומי בעין.**

— יכול נעות שלך, בהרוצה בא עם דילדה שלו על הגב, את הרוכבה על הילדה לי אין צער על הילדה, הצער היחיד שלי הוא שפגעים בנו. מה שמקיים אותי הוא שלא יתבלים את האינתיפאדה, רק מהרים אייה, בגלל הד הרכה. צריך לפעול עליפי העקרון הפשוט, שכל מי שמדרי אבן או משליך בקבוק תבערה, צריך לדורוק אותי מהארץ, מי שלא מעוניין לחיות כאן בשלום, אין לו מקום פה. רק כך ניפתרו הבעיות.

— **ומה אני?**

— **בסדר אני.**

— **אז מה אתה מרגיש?**

— **אני מרגיש שהבעיה היא הבעיה הכלכלית. אם הבעיה הכלכלית תיפתר, אז הבעיה הלאומית תיפתר.**

— **אז אתה לא מרגיש שהבעיה הלאומית היא הבעיה הכלכלית?**

— **אני לא מרגיש שהבעיה הלאומית היא הבעיה הכלכלית.**

— **

ומה עם צידה לדרך?

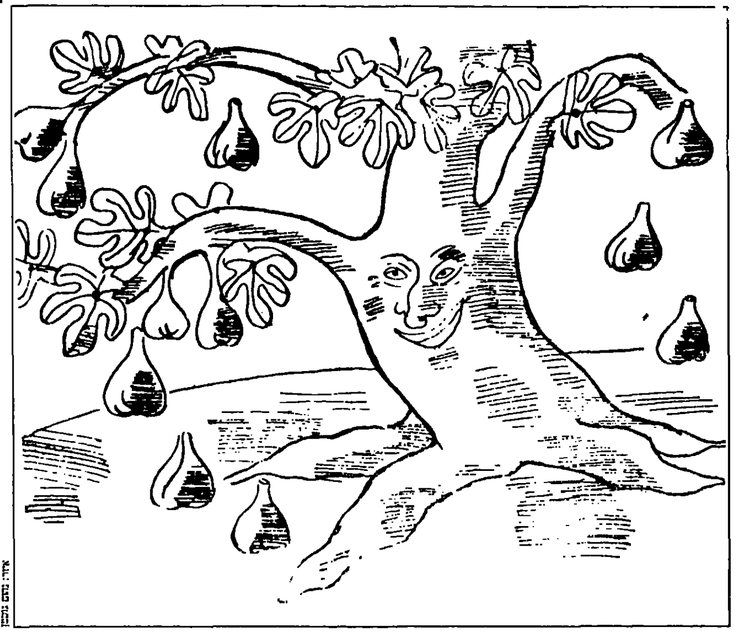

כמה פנים לעזיבה בנים וכולם עצובים. עצובים מכולם הם פני ההורים, המתייסרים באי־היכולת לסייע לבנים.
לעת משבר כלכלי ונטל חובות, מידלדלים גם מקורות הסיוע. לעת כזאת, גם התקנונים התנועתיים, אפילו הליבראליים שבהם, אינם יותר מהמלצה שאינה בת יישום.
הצעה: תיפסק העזיבה לאלתר!

הצורך של ההורים לעזור לבניהם הוא צורך נפשי עמוק וכאשר הוא מתקפח — נוצרת נטות, כימיש כך, קובע אמא מרום ודן, אם לבן שעוב. קשר הנתינה, הוא אומר, מתקיים היום בעיקר באמצעות מיון שנלקח מהמטבח, פרי שנאסף מהמטע ואספקה קטנה שנשארת מהכליבו — — — בתקופה המקראית היה מקובל המתת של „לקט, פאה ושיכחה" — סוג של נדבה, של עזרה לנזקקים. זה לא מתאים לדור הווחיק שלנו. הוא מפסיד מכבודו. מדובר בתופעות מבוערות. עצוב? עצוב מאוד!

חיים למצוא פתרון, והפתרון שאני מציע לוקח בחשבון את מגבלות אחריותה של המערכת לגבי מצוקותיו, כעיותיו וצרכיו של החבר הבודד. אני מינימליסט. לא מקבל את הגישה התובענית, המטילה על הקיבוץ את האחריות לסיפוק כל צרכי חבריו. צריך, לדעתי, להרחיב את תחומי האחריות של הפרט על עצמו ויש בחצר כבר תקדימים: צעירים שרוצים לנסוע לחו"ל או לעשות רשיון נהיגה — מממנים זאת באמצעות ניוסים. אז למה לי, לחבר ותיק, אסור ליהנות מזכויות שניתנות לפסקודניאק בן 17? למה לצעירים כן ולנו, לוותיקים, לא? איפה ההגיון?

אני מציע, שבמקום לספק כסף, כעזרה לבנים, הקיבוץ יספק להורים אפשרויות עבודה שניתן יהיה להמירן לכסף. כמונו, חבר יוכל לצבור שעות עבודה לטובת הענין רק לאחר שיעמוד בכל שאר ההתחייבויות, ולא לפני שיבטיח, שהחלטות אחרות של השיחה — על שיבוצים וגיוסים וכו' וכו' — לא יייעשו פלסתר.

הדרך הזאת, שאני (אמא) נציע, תמתן את הקונפליקט הקיים בין החבר הוותיק — שכניו עזבו — לקיבוץ. לא עוד קיבוץ שחייב לספק את כל צרכי החבר, לא עוד ועדות שלא רוצות להבין, לא עוד מזכירות אטומה ועוויינית. מעכשיו הכרה בכך שישנם תחומים בהם הקיבוץ מספק את צרכי החבר ותחומים אחרים בהם החברים שלוקחים אחריות לפתרון בעיותיהם. אם ההצעה שלי תתקבל, נוכל לבוא לחבר הוותיק ולומר לו. „ראה נא, נמצא בידך אפיק יצרני, פרודוקטיבי, לפתרון בעייתך — והוא מקובל גם על הציבור וגם שומר על כבודך וכבוד החברה בה אתה חי".

— ומה יהא על אותם ותיקים שלא מסוגלים לעבוד אפילו את הארבע שעות שלהם?

— תשמע, יש אצלנו שני עיזורים בקיבוץ, אני מציע שלאור מה שאתה אומר — נסגא את כל חברי הקיבוץ... נמתי, אם למישהו יש בעיות בריאות, אנחנו אומרים שלאחרים אסור לעבוד 8 שעות?

— ונראה לך שקיבוצך, דן, יהיה מוכן לאמץ את הרעיון שלך?

— הוא יעשה שגיאה אם לא יעשה כן.

רעיונותיו והצעותיו של אמא, שונים מכיווני הפתרון המבוקשים־מוצעים ע"י התנועות. גם באקרמיה הקיבוצית עסקו בנושא וחיפשו פתרונות.

הצעה: קרן חיסכון

במסגרת לימודיו בחוג לעבודה סוציאלית במדרשה „רופין", חיפש גלעד שפרן (שניר), סיגפסטום קיבוצי אופיני שיטיקי, ובצורה החריפה ביותר, את היערר תחושת הופש הבחירה של הפרט. חיפש, והגיע לשכבה הוותיקה ולתחושת חוסר האונים שלה בעניין העזרה לבנים שעזבו. הוותיקים וכך שפרן) מרגישים אבודים בעניין הזה מכוח שהעזוד שלהם לעזור לבנים אינו מופיע על מפת הצרכים של הקיבוץ, ואם כן — אז רק כשוליים. לו היה הדבר נתון בידם של הוותיקים — הם היו בוחרים לממש בראש ובראשונה את הצורך הזה. הקיבוץ, כאמור — לא. אם אין כסף לקרנות פנסיה ולפיצויי עזיבה — אז מאיפה (אומרים להם) שיהיה כסף לעזרה לבנים?

מצוקת הוותיקים — והזיורים הזה תוקף כמעט את כולם, מכן אין (כמעט) מיספה שאין בה עוזב — היא, לפחות לפי שעה, מצוקה בלתי פתירה והיא מחייבת הסקת מסקנות מרחיקות לכת (סבור שפרן) מבחינת מבנה הקיבוץ. צריך ללכת לכיוון של מתן יותר חופש בחירה לפרט. התחושה (והתפסכלה) של הוותיקים, שכל היש הגדול שנצבר מעבודתם משך עשרות שנים אינו בידיהם, אלא בידי הכלל — לא מפסיקה להעיק עליהם.

— יש בעבודתך הצעות ספציפיות בנושא של עזרה לבנים?

— בהחלט: אני מציע להקים קרן חסכון לטובת העניין הזה ואפילו פירטתי לפי אילו קריטריונים ייצברו הכספים בקרן.

— ובמצב הכלכלי הקשה של היום זה בר־ביצוע?

— זה לא פשוט, וברור שאי־אפשר להלביש אין סוף צרכים על שמונה שעות עבודה, אבל האלטרנטיבה — קשה עוד יותר. האם אנחנו מוכנים להמשיך ולשלם את המחיר החברתי של מצוקת הדור הוותיק? את מחיר ההתבוזות שלו בחפשו אחר פתרונות לא מכובדים?

— ואם תועלה בשניר, לדוגמא, הצעה להקים קרן שכזאת?

— אני אתמוך בה, אפילו אם זה יגריל את החוב: אם יש מצב שטוב הפרט והגרדת הצרכים שלו עומדות מול טובת החברה והגרדת הצרכים שלה — טובת הפרט קודמת.

גלעד שפרן יכול להמשיך ולחלום על קרן חסכון בקיבוצו. בשניר, בעיות קיומיות דחופות יותר בימים אלו, מה גם שאנשי המקום עודם צעירים מלהתייחס לנושא כראשון במעלה. לשיחת הקיבוץ בשניר יגיע התקנון המוצע ע"י התנועה מסודר, מתוייק ומטופל, ומי יודע כמה גלגולים ושינויים עוד יעברו עליו עד שבשניר, יזדקקו לו.

מנוחה ליגע. מרגוע לעמל

הגיירות שנתקבלו בעבר בקבה"א, בעניין העזרה לבנים שעזבו — „תקנון העוגן" מדצמבר 81, למשל — לא נתנו תשובות הולמות לבעיה ולא הפיטו דעתם של הורים כואבים ומתוסכלים. אומר יוסי עמיר, רכז מחלקת החברה של הקבה"א, שהניח, בימים אלו ממש, על שולחן מזכירות הקבוצה, כיוטת תקנון חדש, הנושא את הכותרת: „הצעה לתקנון עזרה לבנים עזובים".

התקנון החדש, שנהגה במחלקת החברה ונכתב במשותף עם המחלקה לכלכלה והמחלקה המשפטית, כבר עבר את מזכירות הקבה"א ובתוך כחודשיים יובא לאישור הוועד הפועל. משם הוא ירד, בתור המלצה, לקיבוצים. הוא מדבר על 15 שנות לימוד לכל בן: על עזרה בדמה של 3 שנות לימוד, להתבסמות, לבן שלא יבחר בלימודים: על שיקול דעת, לקולא, לגבי פנינות מיוחדות, כאשר מדובר בבת עוזבת: ועל מענק מיוחד בגובה של 6 תודשי אחזקת אדם, לו זכאי הבן, בנוסף, כמובן, למענק העזיבה הניתן לו על־פי הכללים המקובלים. בנוסף לכל אלו, זכאים הוריו של הבן לפנות לועדה (בקיבוץ) שתכפל בנושא „לעזרה נוספת". הוועדה תחליט על־פי שיקול דעתה באם להעתר לבקשה.

יוסי טוען, שהתקנון הזה הוא פריצת דרך ממשית לקראת פתרון הבעיה ו„יש בו הבנה מפליגה למצוקותיהם של הורים שבניהם עוזבי".

— האומנם, מפליגה?

— בהחלט: אנו ערים למצוקות ההורים ומכירים בצורך הכסיסי שלהם לעזור לבניהם.

הצעירים יתריסו: מהיכן יימצאו בימים שבאלה, כאשר המשאבים מידלדלים ותוכניות רווחה שונות אוספות אבק במגירות - אמצעים ומכומים לעזרת הבנים שעזבו?
מילא, יוסיפו הצעירים ויאמרו, אם היה לנו - אבל אין! ומה פתאום שהעזרה תלך על חשבון אלו שנשארים?

כנראה אחר מהם.

מעבר לחלונות משרדו נגעשת תל־אביב. אפשר לראות את בית התפ"ם וגם את המבנה המיוחד של בית הקיבוץ הדתי. גם שם בעיות וגם שם לא מטאאמים אותן אל מתחת לשטיח.

הפתרון המוחלט: דירה לעוזבו

ליד דלת משרדו של עמוס צמיאלי (מירת צבי), רכז מחלקת החברה של הקיבוץ הדתי, לא משתרכים תורים של הורים. כאשר קוראים בתקנון הקבה"ד, הנושא את הכותרת: „סיוע להורים, חברי

אצל משפחת מזר במסדה

...תפי הכל — אמא

...לון ביתם. בני מוס מין דר לסיגריה, ...חוזר ...מיתים אלבם (47) איש של מדרגת ...לילות ...ד עשמה: ...ינגה אשה ספיטאנית ...שלאת ...לה מ", דברים קשים על השולחן: ...מכנה ...ד: תחושה של קצר ד ...חוסר אונים. ...ת שלהם, כהורים לבנים שעזבו — כלתי ...ת. „בנושא הבנים". אומר אלכס. „מיום בואי ...ת אי־חש עצמי מתוסכל עד כדי רשפלה. זה ...שה אישה אתה חי — במסדה או בקטסנדרו, ...ת א בכרך הגדול — הצרכים הבסיסיים, ...ם שלך, כאן, כהורה, הם אותם צרכים. אתה ...לקוח לבנים, אבל אתה לא יכול. המערכת ...ה לא מכירה בצורך הזה. אני כבר לא אלך ...ת ותרתי. נוגה הלכה. עכשיו גם היא ...ד.

...ל מדובר בנושא הזה, הם חשים חוסר אונים. ...לבון עלבון קשה וצורב. כשחזרו, לפני שנים, ...ת בחדל, היה להם „סיפור" עם שיפוץ ...ת לבן הסכנים שיפצו ולהם, מסיבות שלא הן ...ת לשיפוץ — לא. שניהם כעסו, לא השלימו, ...ת מעל תפקיד לבעל תפקיד. אחר־כך היה ...ד עם המצבה. אלכס פנה לקיבוץ שישתתף ...ן המצבה לאביו שנפטר. הקיבוץ סירב. זה ...מקום האחרון ואלכס, איש כבוד, לא מוכן ...ל לא מלוה והוא, כאמור, גם לא יפנה יותר ...אה. עכשיו הענין הזה עם העזרה לבנים. ...מסיים הזיים אם בנושא קדוש כמו הקשר בין ...ם לבניהם אין טיפול ואין נחת?"

...נוה ואלכס שלושה בנים. אייל (28), תומר ...מקיבוץ (24). נוגה היא בת מסדה, דור שני. היתה ...ר לדתנה יוצרת ופעילה בתרבות. היום היא ...ת את פרויקט סל"ע בברית־התנועה ...מאיה. אלכס הגיע למסדה מחיפה. מוסיקאי ...ה, גם בתזמורות שונות, היום הוא מרכז את ...ת המוזיקאי של יישובי עמק הירדן.

...שקת משפחת מור החלו בשביקש בכורם, ...ל, עוד בהיותו חבר קיבוץ, לצאת ללימודים. ...ת תקנון לימודים מסודר, הוא נקלע לסחבת של ...ד ושב. משמנאס לו, החליט לקצר את הדרך ...ל את הקיבוץ. תשוקתו ללמוד וקשיי ...לים איצו בהוריו, נוגה ואלכס, לפנות ...ל הנער ולבקש מענק לימודים חר־פעמי, עפ"י ...ל תקנ"ם. „כבר פנו לפנינם חוזן מזה, מסדה ...ל מנוי לחוצה היום כספית", אמרו להם ...ת המחבה של הקיבוץ.

...ה אייל התעקש לממש את זכותו ופנה ...לקת החברה בתק"ם. תועלת רבה לא צמחה מ...ה. בל קיבוץ ושיקוליו — זה מה שאמרו לו ...ם".

...ינתו של אייל, חוסר יכולתם של הוריו לעזור ...לי — שינו את חסם לקיבוץ. נוגה: „אני את ...קיבוץ. נולדתי כאן, אני מחוברת למקום, אבל לפני ...כל אני האמא של בני. הם חלק ממני, הם דם ...מדמי וכשהם זקוקים לעזרתי. אני לא יכולה שלא ...להושיט להם יד. אבל הדיבים שלי ריקות, אתה ...מבין, הן ריקות. אז איך, לעזאזל, אני מתמודדת עם ...מה עושים? אני נקרעת בין הקיבוץ לבנים. ...כאיפה של רבר אני נחרדת בבנים. למה אני לא ...יכולה ללכת וקופת חומה עם כאם וגם מחברת ...קיבוץ?

...אלכס אינו שש לרדת לפרטי „הנועל פפס" ...ד הקטנטנות. הוא גם אינו מודאג יתר על המידה ...באשר לבנים. ש.בסופו של דבר, אחרי שיקרעו את ...רחמת ויעבדו קשה, הם יגיעו. אני בטוח שהם ...יגיעו. בני הקיבוץ אף פעם לא הוולכים לאיבוד. ...בסיף — כולם מסתדרים. אבל בלי שום יקשר ...לייסתדרו או לא יסתדרו ואיך יסתדרו, יש לי בעיה ...לגבי נוחתי האלמנטרית למימוש אבהותי. לומת ...הואת חייב להיות ביטוי בשטח. אין כאן מקום, לא לוויכוח ולא למיקח, צריך להכיר בזכות הזאת כאחת מאושיות החיים. התיסכול האישי שלי מחוך ומתעצם. שאני, כאב, לא אוכל לעזור לבנים אני לא מדבר על קניית דירה, אבל עזרה בלימודים?"

ומה הלאה?

אלכס, כאמור, כבר לא יפנה למוסדות, לא יזמה להוזי דברים. הוא החליט, ואינו מתכוון לחזור בו. גם נוגה לא תיצג יותר את המשפחה בוועדות השונות, גם היא מעדיפה להתפקל. סוציולוגים

קיבוציים יקראו למה שקורה להם „עזיבה פנימה".

„אייל", אומרת נוגה, „במקום ללמוד, עובר היום למחייתו, אולי עושה קצת כסף, נסחף בעל כורחו לעולם שלא הוא ולא אנחנו רצינו בו. עולם, שהוא מנוגר לזה שלו וחינכנו כל השנים. בחירה של אין ברירה. למה זה היה צריך לקרות כך?"

אצל הגולדמנים במעין־צבי

המקרר הריק של הבת

בסתת דירתם החדשה של ציפ ופרנצק (חנן) טולמון במעין־צבי, אליה הם עוברים מפש בימים אלו, הפילדגרדום גבול מעט וארגנים בעיומות. עוד לא גמרו לסדר כליבים, ספרים, ומרוגות. בחלונות הבית — נופים של כרמל ויפ.

ציפ מרגיש יפ מיוחדים. בעיינבי יבבר מעעים בשבעים. ציפ עלתה לארץ בגיל 10. מלחמת העולם קרעה אותה מבית מורה שבגרמניה. מילדה אותה לשמרה בדבנר בירושלים. פם עשרה בבר שנים. בגיל 17 יצאר להגשים בבעיר־בבי הים יא אחראית על המעונות לחבר.

פרנצק, גם הוא ילד גרמניה, ספיק קצת ייתר. סים יא ביתות יאו בבעבי, ובמול בגיל לעלייה ל ולקיבוץ". חמשים שנה חלפי יאו. פרנצק אריב ומקובל בקיבוץ. אמנם בבר לא חבר בוועדות, אבל מזכירים חברים מן השורה בשבשים לקיבוץ את ביתו ומקום עבודתו, לרייייעץ מן ולשאול לדעתו. הוא רוץ, מורה, מחנ". משורר ושחקן חביב עבור ...ידע לחתוך מדה ראוי של בגיעות.

פרנצק מדבר בקול שקט. הוצב את הבלים מלימו ציפ, אשר עם פנים טובות, מוכה לעוך ...ניעו. בני הקיבוץ אף פעם לא הוולכים לאיבוד. בסתי — כולם מסתדרים. אבל בלי שום יקשר ...לייסתדרו או לא יסתדרו ואיך יסתדרו, יש לי בעיה ...לגבי נוחתי האלמנטרית למימוש אבהותי. לומת ...הואת חייב להיות ביטוי בשטח. אין כאן מקום, לא לוויכוח ולא למיקח, צריך להכיר בזכות הזאת כאחת מאושיות החיים. התיסכול האישי שלי מחוך ומתעצם. שאני, כאב, לא אוכל לעזור לבנים אני לא מדבר על קניית דירה, אבל עזרה בלימודים?"

ומה הלאה?

אלכס, כאמור, כבר לא יפנה למוסדות, לא יזמה להוזי דברים. הוא החליט, ואינו מתכוון לחזור בו. גם נוגה לא תיצג יותר את המשפחה בוועדות השונות, גם היא מעדיפה להתפקל. סוציולוגים

קיבוציים יקראו למה שקורה להם „עזיבה פנימה".

„אייל", אומרת נוגה, „במקום ללמוד, עובר היום למחייתו, אולי עושה קצת כסף, נסחף בעל כורחו לעולם שלא הוא ולא אנחנו רצינו בו. עולם, שהוא מנוגר לזה שלו וחינכנו כל השנים. בחירה של אין ברירה. למה זה היה צריך לקרות כך?"

מלא מול הצעירים תתיצב בביצוע נדרש של ...ים שעזבו: בריבוי נתנו אז, למקום הזה, את חלבני ודמני. היא עזרה על ...ים, שאינו עשיית מדת עמוד לא עזר לבנינו, שלאבונינו עזבו את המקום

לא יצא בזר.

— יש לכם אין בזה רשעות?

— קיבוץ מעיינבי היא קיבוץ לייבראלי. פתח ובעיבו הרחיב. אני מסובבע שאם רבעבי בבבקבי דרך ייבר עיב — בבר ריי מיבאים את ...דרך לעיר. אבר הבעבב בבבבל. הבר לר בבבי ...ביבעים ביבעים. נאבלו ערי ...ר. ריבה הבבבבבים. בר מבבי רבבים. ...הבבבבי בעיבי ביבבי ריבבי הבבבבבי ...ביבבי ריבבי הבבבבבי ריבבי עם. הבם בל בם. א ...אפיר רבאבר את הבבבא הזה לבבבבים.

— יעי שיבי הבבבבי, בבבשבי הבבבבבי בר?

— בבראא ביבר בבר ביבי הבבבי בר בבפי ...בביבי. לא. אני לא בבבבר בבם הבבבר ביבבים ...לא יבבי הבם בבבר אבי הבבבי את הבבבבי ...הבבבי. ביבי בבבבי בבבבבי בבבבבי בבבבבי ...ביבבי בבבבבי בבבבבי בבבבבי בבבבבי בבבבבי ...בבב

בדרך לקלפי

עוד 70 יום לבחירות

להלן הנתונים שנאספו ב־2 קלפיות „הדרך הירוק" בשבוע שעבר

חניון בדרון

מספר קלפי: 210
מספר בוחרים רשומים: 1,181
אחוז הצבעה: 54.4% (49%)

מפלגה	מספר הצבעות	אחוז מהבוחרים
העבודה	180	24.5
ליכוד	24	17.9
אגודת ישראל	3	2.2
צומת	2	1.5
מפ"ם	1	0.7
המרכז	1	0.7
הדתיים	1	0.7
ד"ר אבנרי	1	0.7
פת	1	0.7
האחרים	1	0.7

בזעורית

מספר קלפי: 370
הצבעה: 181 (49%)

מפלגה	מספר מצביעים	באחוזים
מערך	134	74
קיבוץ דתי	35	19.8
חרות	16	8.8
לבן	2	1.1
מימ"ד	1	0.6
מרכז	1	0.6

הקבה"ד

אלטרנטיבה לשאקי

אותה פעולה, שמאיימת ר"ץ לעשות בקהל הבוחרים בתמ"ם ובקבה"א, מאיימת מימ"ד לעשות בקהל בוחרי הקבה"ד: כירסום קל אך מכאיב.

אם נבון לוקוף במידה ניכרת לוכות הקבה"ד את תהליך התיקון והרטוקרטיזציה שעבר על המפד"ל בשנתיים האחרונות, הרי נכון גם לוקוף לחוכתו, מתוך שלא לשמה, את התקצנה של המפלגה, כפי שבאה לביטוי בוועידתה האחרונה. וכי לא היתה זו אותה ועידה, מתוקנת ודמוקרטית לעילא, שהעניקה לשאקי — פונדמנטליסט, שקיצוניותו אומנותו — את הכבודה ברשימת המפד"ל לכנסת?

לא לילך הזה התפלל הקבה"ד. הנה כי כן, את רווח שיבתה של מצ"ר הקיצונית אל שורות המפלגה, מאיימת עתה לקוף ממ"ד המתונה.

ב„עמודים", בטאון הקבה"ד, גליון תמוז, מתחילים להישמע הרי מחלוקת מאופקת. משה אונא, מן המנהיגות הוותיקה והמתונה של הקבה"ד, בא שם חשבון עם מצע המפד"ל שנתקבל בוועידתה האחרונה. „רעיון הגאולה", כותב ומחרים אונא, „בלע את רעיון התחיה. אין עוד מקום לחידוש החברתי שהיווה עמוד התווך של תנועת 'תורה ועבודה'. הערך העליון היא הריבונות ועל פיה נקבע סולם הערכים של הציונות הדתית. אחרות העם, האחריות כלפיו, כלומר, הראגה לקיומו, אינם נחשבים עוד לערכים מנוחים. מקומה של מדינת־ישראל בעולם אינו מעסיק את מחשבתה המדינית. ועל הכל ואולי החמור מכל: השלום ירד מגדולתו. במקום להיות אחת המטרות הראשיות, גולת הכותרת של שיבת עם ישראל לארצו ולעצמאותו, האור הגדול לקראתו שואפים להתקדם בכל הלב הוא 'צורך' ואם כי חיוני למדינה ובהתאם לכך יש להתייחס אליו. מותר להטיל ספק ביכולתה של ציונות דתית כזאת להיות גורם בעל השפעה בעם היהודי ואף בעל יכולת של הישרדות. המטר שלה אינו מספיק כדי להבטיח לה מקום בין הכוחות הצרים עליה מימין ומשמאל, מן הקיצוניות הדתית ועד לחסרי השורשים.

דומני שברור כי מי שרוגל בציונות הדתית היסטורית ורואה בתפיסתה הפלורליסטית מרכיב נחוץ למהותה, אינו יכול למצוא את מקומו בציונות דתית חדשה זו...

הקיבוץ הדתי חייב להבחיר לעצמו את מלוא משמעותן של החלטות הוועידה באותה זוויתן ראייה עליה הצבענו. כל תנחום איש בחוסר החשי־בות שיש להן, כביכול, על בסיס רעוץ כזה אי־אפשר לפתח פעילות ציונות פורייה ומשכנעת."

דברים קונקרטיים יותר, קריאה מפורשת, משמיע באותו גליון עמוס ברס (סעיף: „בשלב זה עדיין לא ברור האם יצליח הגוזל (ממ"ד) שזה עתה בקע מביצאתו גם להצמיח כנפיים. אבל אם יצליח, ונראה לי שאנחנו צריכים לעשות מאמץ עליון ע"מ שיצליח, הרי שיהיה בכוחו, בסופו של דבר, לפרוש כנפיים ולנסוק אל על. הרשימה, שכיום הכרזתה על יציאה לדרך הוריעה על הכנסת אשה לרשימה, כמשקל נגד להחלטת הרבנות הראשית בנושא לאה שקרייאל, ואשה למועצה הדתית, הרשימה שחרטה על דגלה — ואני מצטט: 'מימ"ד מתחייבת להיאבק על מדיניות ותחיקה שמטרותיה הן: אחדות העם ומניעת הקיטוב שבין דתיים וחילוניים: ראגה לדמותה היהודית של רשות הרבים המשותפת לכולנו ע"י חתירה לאמנה תרבותית מחודשת, היא־היא התקווה האמיתית לכל מי שאחדות העם ואופיו היהודי יקרים ללבו'.

מאברהם שטרן (עיר־הצביון, יו"ר הוועדה המדינית־רעיונית של הקבה"ד, אי־אפשר להציל דיעה או תנועה אישית על המתרחש בתנועתו. אשרי נזהר תמיד. מידע אובייקטיבי — כן. „אי אפשר להסתיר", הוא מורה, „שהחלטות ועידת המפד"ל האחרונה בנושאי חוץ וביטחון והרכבת הרשימה לכנסת, הזיעו אותה מעט עם ימינו, דבר שנגע, בין היתר, מושיבתה של מצ"ר אל חיק המפלגה. במצב שנוצר, חברים שעד כה, כאופן מסורתי, הצביעו עבור המפד"ל ובנושאי חוץ וביטחון הם מתמרכז שמאלה, יתקשו הפעם להצביע עבורה. מבחינה זו, הקמת מימ"ד נותנת להם תשובה, שתמנע מהם את הצורך להצביע בעד מפלגה חילונית, מהמרכז ושמאלה, בעיקר מערך".

הלגיטימיות של מימ"ד נקבה"ד משתמעת גם מהחלטות המזכירות המורחבת של התנועה (ט"ו תמוז, תשמ"ח). ברו"ח מאותה ישיבה נאמרו: „בריון, שהיה ער, נטלו חלק מחברי הקבה"ד. לאחר דיון ארוך וממצה, נתקבלו ההצעות הבאות: א) המזכירות המורחבת שמעה על הקפדים שקיימו חברים מן הוועדה המדינית־רעיונית עם מקימי מימ"ד ומאשרת את המשך הבירורים. ההצעה לברך על הקמת מימ"ד לא התקבלה".

אברהם שטרן שלם עם החלטת המזכירות: „מאמנו שזו מגמה חיובית, משום שהיא מכשירה, שמירב החברים בכל זאת ישארו במחנה הציוני־דתי, מה עוד, שמימ"ד טרם הכריזה על הקמת מפלגה, אלא רק על רשימה שתרוץ לכנסת, אשר לא מן הנמנע, שלאחר זמן המצא את דרכה חוזרה לתנועה הדתית לאומית, כפי שקרה בזמנו עם מצ"ד". שטרן מקווה כי „בכך תושלם ותמוצה מכסת הפילוגים במפד"ל והיא תשוב והתיה ביתו

עמיטל

שאקי

של כל המחנה הציוני הדתי".

על השאלה, מדוע נמנעה ממימ"ד ברכת מזכירות הקבה"ד, עונה שטרן: „משום שלהשתייכותו של הקבה"ד למפד"ל משמעות, שמעבר לעניין האלקטורלי בלבד. מדובר בשייכות של תנועת הנוער בני־עקיבא, לגציעות במוסדות השונים וכיו"ב".

מן השייכות ההיסטורית הזאת תיגזר גם פעילות התנועה לקראת הבחירות. הקבה"ד יתגייס, כתנועה, לטובת המפד"ל בהסברה, בלוגיסטיקה וכמובן ביום הבחירות. מימ"ד, לעומת זאת, תיהנה מעזרתם של פרטים בקבה"ד וע"פ בקשתם.

האם מוכן אברהם שטרן להתנבא איזו דמות תהיה לקבה"ד לאחר הראשון בנובמבר? לא, אין הוא מוכן לכך. ואולם, הוא אומר, בשני בנובמבר יתברר סופית ולראשונה, למי משני המחנות, ניצים יוונים, רוב בתנועה. כאן מוכן אפילו שטרן להסתכן ולנחש, כי מתוך 3500 בעלי זכות בחירה בקבה"ד, יתנו 23 את קולם למפד"ל ו־13 למימ"ד.

ארנון לפיד

התק"ם

נתברר ההבדל בין המערך לליכוד

חגי מרום

לא אהבתי מעולם את הדיבור על האופציה הירדנית, כי תמיד ראיתי את הפתרון נשען על ירדן והפלסטינים ולא על הגורם הירדני בלבד. אין, ולא יכולה להיות אפשרות, שירדן תהיה מחוץ לתהליך, שכן לירדן גבול ארוך מאד עם ישראל, שמתחיל בגולן ונגמר במפרץ עקבה ובכל מצב והסדר תהיה ירדן שכנה גבול עם ישראל.

אש"ף לא זנח עדיין את הטרור. הוא עושה בו שימוש חמור ביותר גם בקווי הגבול בצפון וגם בעירוב לאינתיפאדה, לכן הוא אינו בר שיח בשלב זה.

ההכרזות החוזרות ונשנות של מנהיגים מדרג ב' וג' באש"ף, בדבר נכונות להכרה ב־242 ו־338 ונכונות להכנס למשא ומתן עם ישראל, אינן מוכיחות עצמן בשלב זה. תמיד ישנה הכחשה אחרי כל הצהרה וטרם נוצרה תמונה אמיתית מצד אש"ף.

השאלה המעניינת תהיה כאשר גורם כביר באש"ף יצהיר קבל עם ועולם, שישנה נכונות להידברות ישירה והכרה בישראל ותיפסק פעילות הטרור. כשאש"ף ישנה צורה, יחד עם נציגים אותנטים החיים ביו"ש ובעזה, אז יש מקום להידברות.

אני מאד מעריך את אבא אבן ואת דעותיו, אבל אני סבור שעליו להימנע מהצהרות אישיות במיוחד. בשלב רגיש זה, כשאנו לפני מערכת בחירות, כראי לתאם את הדיבור במוסדות מפלגתיים משקבלים.

מן הראוי לזכור ולהזכיר, שאנו דבקים בכל מקרה בעמדתנו בעניין שליטה והתיישבות ישראל בגולן ובנקעת הירדן בהתאם לקווי תכנית אלון.

ערנה פולודר

אם אש"ף אבן מוותר על האמנה הפלסטינית ויכיר במדינת ישראל על בסיס 338, אז אולי יש מקום לשבת איתו אל השולחן. הכל עוד נזיל ובשלבי התחזות וקשה לראות. אין ספק, שאם אי אפשר לשבת עם ירדנים

מכללת תל־חי

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשנ"ט:

דרמה תרפיה DRAMA THERAPY

לימודי תעודה

תכנית ייחודית לחפשרה בטיפול וחינוך באמצעות יצירה והבעה בתחומים שונים באמנויות.

תכנית לימודים תלת־שנתית:

שנה א' – יום בשבוע.
שנה ב' – יומיים בשבוע.
שנה ג' – 3 ימים בשבוע.

תנאי קבלה:

1. תואר ראשון במקצועות חינוך, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, חינוך מיוחד, או מורה בכיר בחינוך/ייעוץ.
2. נסיון של 3 שנים בעבודה.
3. ראיון קבלה.
4. התנסות קודמת בתחום אמנות כלשהו.
5. קיימת אפשרות להגשת בקשה מיוחדת לועדת הקבלה, למועמדים שאינם עומדים בחלק מתנאי הקבלה.

לקבלת פרטים והרשמה –

נא לפנות למזכירות האקדמית, טל': 2־943731־06.

אנחנו במערך מאמינים ששיבתנו לשלטון, תתפוך שוב לרלוונטיים את האופציה הירדנית וגם את מסמך לונדון. בבאגאו למו"מ, נציג עמדות בהן אנחנו מעוניינים. איננו מעוניינים, לא באש"ף ולא במדינה פלסטינית, משום שהללו אינם טובים ליהודים.

ברגע שערפאת וארגונו יכירו במדינת־ישראל ובזכותה לביטחון ויכירו בהחלטה 242, ישתנה הכל משום שתהא זו, בעצם, נסיגה מהאמנה הפלסטינית, זוז כבר אופרה אחרת לגמרי.

סימה באר, רותי קדוש

הדמוקרטיה משתוללת בעין־כרמל

ח"כ דן מרידור יבוא לדבר עם בפני החברים

מחר, יום ד', לאחר ארוחת הערב בקיבוץ עין־כרמל, יסדרו התורנים (כתבי גורדן) את הכפאות בחדר־האוכל, יכינו קפה (או משהו קל) ויגישו עוגיות (או קרקרים). אחר כך יגיעו, סיפיו סיפיו, החברים לחדר האוכל ומתינו שם בסקרנות לאורח מכובד אחר: ח"כ דן מרידור מן הליכוד.

„אחרי ליכוד, חס וחלילה, אין בקיבוץ שלנו," ממהר להבהיר ציקי (שעייהו) בן דב (25), האיש שהזמין את ח"כ מרידור לדבר בפני החברים. ההחלטה נתקבלה לפני חודש בחוג אינתיפאדה, שהוא חוג של צעירים איכפתיקים בקיבוץ, המבקש, לקראת הבחירות, לאפשר לנציגי כל הקשת הפוליטית להשמיע דברים בעין־כרמל.

„תראו", אומר ציקי, „אני הייתי קצין בצבא, ואחר הדברים החשובים שלמדתי שם מראשית המאה התשע־עשרה, שתכליתו גיבעת ספסרות בחציר, הדלק גבוה־האוקטן של עידן תחבורת־כרוח־חסוס, בתחומי הבירה. הלונדונאים, שלא כקיבוצאים, נשלטים לשעבר, למדו להתעדכן על ציר־הזמן, ואינם קוונים נהגים בעלי רכבים חפים מחציר. כלומר: תקנה, מעופסת כחציר שנכבש בעודו לח, איננה מיושנת. האנגלים, בהבקוק פתאומי של חריפות ואבהבה הדה, הבנה היונק את חיוניותו בהיראתו האלוקית של איזה ג'ורג' וקינגז לוידי הארטון, הבינו כי מכונות אינן צורכות חציר.

כלומר־דרכלומר: העבר הלונדוני מיושם בתחום הזמן ראה לו --- העבר.

„יתכן שהיעדר השראה אלוהית־ג'ורג'ית הוא סיבוי היסרדותו קטנים מאלו של רעהו המפוכח יותר, זה המכוייל כבר על שנות החמישים.

* * *

נהני לונדון — כולם, ללא יוצא מן הכלל הם עברייני־תנועה. זאת, כיוון שהם נכנסים לתחום המיטי אוף לונדון מבלי לשאת הבילת חציר על גג ריכבם. בעשותם כך הם עוברים על חוק עירוני מראשית המאה התשע־עשרה, שתכליתו מניעת ספסרות בחציר, הדלק גבוה־האוקטן של עידן תחבורת־כרוח־חסוס, בתחומי הבירה. הלונדונאים, שלא כקיבוצאים, נשלטים לשעבר, למדו להתעדכן על ציר־הזמן, ואינם קוונים נהגים בעלי רכבים חפים מחציר. כלומר: תקנה, מעופסת כחציר שנכבש בעודו לח, איננה מיושנת. האנגלים, בהבקוק פתאומי של חריפות ואבהבה הדה, הבנה היונק את חיוניותו בהיראתו האלוקית של איזה ג'ורג' וקינגז לוידי הארטון, הבינו כי מכונות אינן צורכות חציר.

כלומר־דרכלומר: העבר הלונדוני מיושם בתחום הזמן ראה לו --- העבר.

„יתכן שהיעדר השראה אלוהית־ג'ורג'ית הוא סיבוי היסרדותו קטנים מאלו של רעהו המפוכח יותר, זה המכוייל כבר על שנות החמישים.

* * *

נהני לונדון — כולם, ללא יוצא מן הכלל הם עברייני־תנועה. זאת, כיוון שהם נכנסים לתחום המיטי אוף לונדון מבלי לשאת הבילת חציר על גג ריכבם. בעשותם כך הם עוברים על חוק עירוני מראשית המאה התשע־עשרה, שתכליתו מניעת ספסרות בחציר, הדלק גבוה־האוקטן של עידן תחבורת־כרוח־חסוס, בתחומי הבירה. הלונדונאים, שלא כקיבוצאים, נשלטים לשעבר, למדו להתעדכן על ציר־הזמן, ואינם קוונים נהגים בעלי רכבים חפים מחציר. כלומר: תקנה, מעופסת כחציר שנכבש בעודו לח, איננה מיושנת. האנגלים, בהבקוק פתאומי של חריפות ואבהבה הדה, הבנה היונק את חיוניותו בהיראתו האלוקית של איזה ג'ורג' וקינגז לוידי הארטון, הבינו כי מכונות אינן צורכות חציר.

כלומר־דרכלומר: העבר הלונדוני מיושם בתחום הזמן ראה לו --- העבר.

„יתכן שהיעדר השראה אלוהית־ג'ורג'ית הוא

יוסף חרמוני

חציר

הקיבוץ, במתבונתו הנוכחית, שייך לעבר. האם ישרדו הישובים המאוגדים בתק"ם ובקבה"א אני סבור שרובם אכן יהיה מצוי בבקומו בעוד רבע־

האפשרות היחידה להסביר את הראחות הדיגיטל הדיגיטאי כהנחה שהתיבוק עדיין מיצע בכוחו של מוסיבציות שנות השלושים. הצדיקות, הגדרה הבאה יהיה עליכן יוגדר ג'ורג'ית של וינגבר, קנון חבר"ה, נו ביד האי אנד סמה, ובעברית: הבירים. אתם מדברים בדיגיטל על איסור הדיון בדעיון הדיבור שבין הדרוכה לתמורה.

סנפר מחדיק את הדשא קצר

טרקטורון מס' 1 באר"ב

מיבנה מסיבי וחזק מערכות תיפעול נוחות ואמינות הופכות את הכלי לטרקטורון ללא פשרות הבנוי לעבודה בתנאי שטח גדולים וקטנים במקסימום יעילות ומחוות ובמינימום בלאי.

דגמי LT12 LT16

1) מצמיים ב'הברת כוח קשיחה לגלגלים האחוריים ע"י גל תנע.
2) מנוע ברקס IC 2 צילינדר עם 12.5 ו־16 כ"ס.
3) ממסת משוכללת ואמינה עם 12 הילוכים קדימיים הניתנים לשילוב חציף תוך כדי נסיעה.
4) אפשרות לרתום מתחתת אחורית עצמאית.
5) מערכת היגוי רכה ונמישה המבטיחה נוחות בתיפעול ויכולת תימרון מירבית.
6) שולחן ביסוח מסיבי וחזק עם 9 גבהי ביסוח מ"ו – "5.

ניתן להזמין תצוגה והדגמת הכלי בביתך ללא התחייבות לטרקטורונים הספקה ושרות בבית הלקוח

מנהר נוסף של טרקטורונים עם מנוע אחורי בהספק מוגבר ל־9, 10, 12 כ"ס המתאים מבחינות יציבות ותנאים מיוחדים

תנאי רכישה ומחירים נוחים.

תחנות שירות ומכירה איזוריות:
צומת שמשון – נהרתות (לוזן אחים נקוין) 01121 '09
מבעלן – (כרכשי־ריש) זבולון דיזל 04'839731, 832325
מושב כרמל – מוסך בני 06'26418
יבוא ושיווק בלעד: "סופר אוה" ב. ברזיות שחיה פרטנות בשיטת אל־בטון ורחוקה. טל. 421120, 08'421119 (קמחון), 08'439078 (נקוש)

KN קבין כפר הנגיד

פעם קראו לזה „בית־ילדים"

מעון־יום בשכונה יוקרתית ברמת־השרון, הוא המודל הראוי, לדידו של אורי ווברי, לאימוץ ולחיקוי בתנועה הקיבוצית. זה אינו אידיאל, אלא כורח המציאות, בעקבות המעבר ללינה המשפחתית

אורי ווברי, האיש שהיה שותף בצוות המכין של הנועצה הרעיונית של הקבה"א וחבר הוועדה לבדיקת נושא הלינה המשפחתית בקבה"א, ממשיך להפליג: עתה הוא נדרש, בעבודה שכתב, לבית הילדים הקיבוצי.

„עוד לפני שהתחילה להתגלגל הלינה המשפחתית, החלה להתפתח נטיה מצד הורים רבים, ליטול על עצמם חלק מהסמכויות המקובלות בבית הילדים. ישנם הורים, שמתוגלים לחולל מהומה על שכנם נמצא לובש בגדים מלוכלכים וכיוייכיל, לא להתעניין כלל במערכת הלימודים של אותו בן. המעבר ללינה המשפחתית רק חיזק מגמה זו ועשה את התהליך כולו לבלתי הפיך. המעבר ללינה המשפחתית איננו צעד טכני בלבד של העברת כרית הילד מבית הילדים אל בית הוריו!" כותב אורי ווברי בפתיחה למאמרו, העוסק בהשוואה שכין בית־ילדים קיבוצי ומעון־יום בעיר.

„כמעט ולא היו חילוקי דעות בין אנשי החינוך, שדנו בנושא הלינה המשפחתית, באשר לשינויים המתבקשים בגיל בית הספר היסודי. הוויכוח מתמקד בגיל הרך. ישנם כאלה הטוענים, כי בלתי אפשרי לשנות תקנים ולהעביר פונקציות טיפוליות נוספות לתחום המשפחה", אומר ווברי ומזכיר דברים שגורס גדעון לוין בהתייחסותו להתארגנות המחודשת של מערכת החינוך לאחר המעבר ללינה משפחתית: „ביתו של אדם", כתב לוין, „הוא במקום בו עומדת מיטתו: אם הילד אינו ישן יותר בביתו, ניטלות מן הבית פונקציות חינוכיות רבות, כמו חינוך לניקיון, טיפול בפחרים, טיפול בבריאותו וכדומה. אין איפוא הצדקה לדבר יותר על בית ילדים. מבני החינוך יהיו מעונות יום אליהם באים מדי יום, ומהם חוזרים אל בית הוריהם".

גירסה זו של לוין ותחושתו האישית של ווברי, כי נחוץ שינוי מהותי מאחר ומקור הסמכות עבור הילד הרך אינו ברור ומוגדר כבעבר, דירבנו את האחרון לברוק את הנעשה במעון יום עירוני. בסיוע ידידים כתר במעון יום ברמת השרון ורוזיקה כהן המטיקן בשכונת יוקרה, שרוב תושביו בעלי אמצעים ולהם דרישות גבוהות בתחום החינוך של ילדיהם.

במעון זה מתחנכים 80 ילדים, מגיל עשרה חודשים ועד ארבע שנים, בשלוש קבוצות: פעוטון צעיר (19 ילדים), פעוטון בוגר (27 ילדים) וגן (34 ילדים).

התבוננות הממושכת והחקרנית במעון העירוני סיפקה לווברי חומר למחשבה ולהשוואה בין הנהוג בזה לבין התפיסה המקובלת בבית הילדים הקיבוצי ברוב קיבוצי הקבה"א.

ההורים ינשתפו באחריות

הנה מה שהעלה:

בית הילדים הקיבוצי משתרע על שטח רחב ומחולק לפונקציות, לעומת מעון יום, שהשטח בו מנוצל ביעילות, ללא חדרי שינה ופינת אוכל.

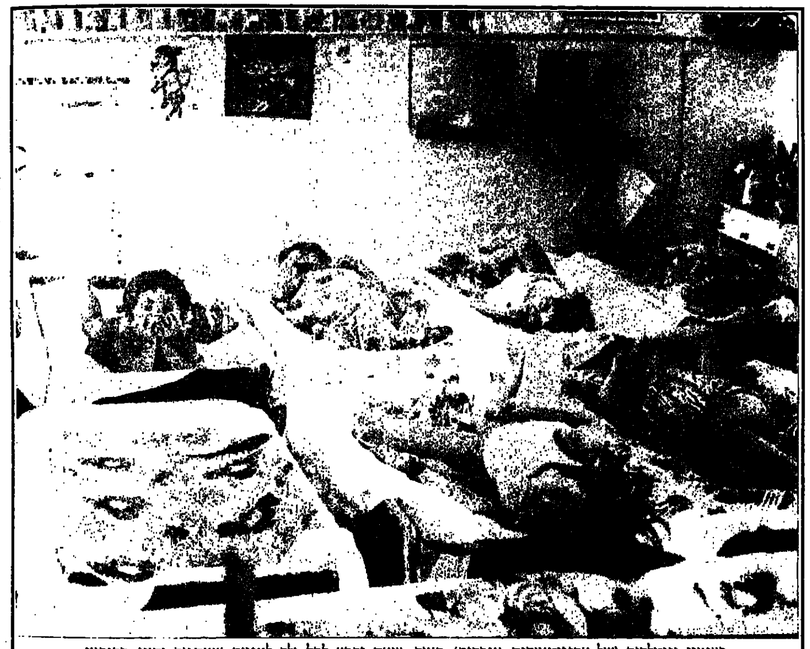

פעוטון וגן־ילדים (של ארגון־אמהות עובדות) בעיר: שעה ורבע לכל ילד לעומת שעתיים וחצי בקיבוץ

בבית הילדים אין אפשרות להגדיל את הקבוצה או להפחית תקני עבודה, מבלי להעמיס יתר על המידה על צוות המטפלות. בעיר שתתקנים במעון יום נקבעו כתוצאה משיקולים כלכליים גרידא. ארגון בתי הילדים שונה אף הוא בשתי הצורות החינוכיות, קיים שתי מועט בארוך שעות הפעילות אך, לעומת זאת, יש הבדל ניכר בתקן העבודה: שעה ויתר ועד למעלה משעתיים וחצי לכל ילד בקיבוץ ביום, לעומת ארבעים דקות עד שעה ורבע במעון יום. על המטפלות בקיבוץ מוטלת הדאגה למילוי כל הפונקציות הטיפוליות של הילד, כמו מקלחת, הרגלי נקיון, אוזרחות ובריאות, בעוד שמעון יום מתפקד בהנשת חלק מן האורחות בלבד ומבצע רק פעולות טיפוליות מעטות, המתבקשות משהותם של הילדים במקום, כגון החלפת חיתולים במידת הצורך ודאגה הכרחית לנקיון.

אורי ווברי גם משווה בין עבודת הצוותים החינוכיים בקיבוץ ובמעון העירוני. בעוד שחלוקת העבודה בבית הילדים מתבצעת בהתאם לידע, לנסיון ולנכיסות האישיות של העובדות, הרי שבמעון היום אחראית כל אחת מן המטפלות על קבוצה קבועה של ילדים (10'ב), איתם היא אוכלת ומעניקה להם טיפול אינדיווידואלי. אשר לשיעור ההיזערדות של המטפלות, הוא רומה (וגבוה) בשני בתי הילדים שהושוו. אורי מגלה שברמת השרון, הורים, הנוקקים לשמרטף לילדיהם למשך כל היום, מומנים מטפלת צעירה ממעונ־היום לביתם ומשלמים לה עבור יום זה בערך מחצית משכורתה הרגילה. במעון בזה חסרות רוב העובדות ידע מקצועי בעוד שבקיבוץ נהנות המטפלות משעות רבות של הכשרה והשתלמות.

„בריקה מקרוב של הפעילות והתארגנות במעון, ממחישה לנו שניתן לעשות עבודה חינוכית טובה גם עם קבוצות ילדים גדולות יותר מהמקובל בבית הילדים הקיבוצי", כותב אורי ווברי בסיכום עבודתו ומוסיף, כי בשינוי הנ"ל ראוי אפשרות לחזק דווקא את תפיסת החינוך הקיבוצי: „עובדי החינוך יהיו ברמה גבוהה יותר, משום שבמערכת תשארנה אלה המעוניינות לעבוד בה וגם ההורים יהיו שלמים יותר עם תיפקודה של המערכת החינוכית. ההורים ייאלצו להתמודד אז ישירות עם שאלת האחריות לילדם והתביעות ממנו". ובאשר ליתרונות הכלכליים: „בבר היום קיימים קיבוצים שמנסים לפתור את בעיית העלות הגבוהה של אחוקת בית הילדים לגיל הרך במתכונתו הקיימת. אלה מהם, שקיבוצים למרכזים עירוניים, פירסמו בתי הילדים הקיבוצי מטרתו לבוא חומר למחשבה ולהשוואה בין הנהוג בזה לבין התפיסה המקובלת בבית הילדים הקיבוצי ברוב קיבוצי הקבה"א.

גן־ילדים בקיבוץ; למה לא לקלוט בו גם ילדים מן העיר?

בתי הילדים הקיבוצי מטרתו לבוא לקלוט גם ילדי גיל גן מבחוץ ומבקרים מסוימים אפילו פעמים, מי שמחפש משפחתון בעיר, למה שלא יהנה מהאפשרויות המצויות בבית הילדים בקיבוץ? שואל ומציע אורי ווברי.

בנושאים אחדים חלוקות דעותיהם של ווברי ולוין. המשמעותי שבהם הוא שעת הסגירה היומית של מעון היום. בעוד ווברי מציע להשאיר את הילדים בבית הילדים עד השעה ארבע אחר הצהריים, ממליץ לוין לקצץ בשעות הפעילות מטעמים כלכליים ולשלוח את הילדים לחדרי ההורים כבר בשעה 13:30.

„אם ציבור הבחורות בקיבוץ יידרוש לעבוד פחות שעות, בעקבות העברת הפונקציות הטיפוליות למשפחה, תהיה זו נסיבה גדולה זו במעמדן החברתי וזו בעתידן המקצועי", קובע אורי ווברי, בעוד לוין מתעקש, כי על הנשים בקיבוץ לקחת גם אחריות לתביעותיהן באשר למתכונת החינוכית החדשה ולשלם על כך בשעות מנוחת הצהריים היקרה להן כל־כך.

חרף חילוקי דעות אלה, משוכנעים שניהם כי „ממש לגבר עניינו לובש החינוך צורה חדשה", כפי שכותב אורי בסיום הדו"ח ומוסיף: „אולי יימצא הנוסחה הרצוי בין המערכת המשפחתית לזו הקיבוצית".

מקבוצים רוצה נוחיות

מה שאורי ווברי מצא במעון של עשירים יכול לבוא לידי ביטוי גם במעונות אחרים", אומר גדעון לוין „הנטיה להכשרת מטפלות לגיל הרך בסמינר לחינוך, „הוצרות במעונות היום הן ברור־כלל לכל מקצועיות ומקורה הטוב רק המטפחות הנכונות הן בעלות מקצוע. תמונה עגומה זו נרמה לעינינו גם בקיבוץ והתחיות של אורי ווברי, כי בנסיעות המעבר למעון יום יוכל להביא לידיעה הרמה המקצועית של המטפלות, היא הרשה מרי. כל הנושא הוא הימור, משום שהרה בגיל הרך יוצרת קונפליקט בסיסי בין הנשים ובין הנשים שובבות במקצוע זה. חוסר המקצועיות תלוי אומנם במספר הרב של מטפלות הנדרשות לעבודת החינוך, אך גם אם המכבר יהיה גדול יותר ונוכל להעלות את מספר הילדים לשבר, לא נגיע עדיין לפרופורציה הקיימת בקבוצות היום".

לוין מגיע אל רעיון מעון־היום מכיוון אחר לחלוטין ומקבע חד וחלק, כי „בית ילדים, שהילדים הם יעדים בו הוא מעון יום. הנסיון לאבוק את הנעה להשאיר אותה שלמה הוא בלתי אפשרי", אין אפר בתביעותיו למעבר ללינה משפחתית, אלא עמה בגיית מערכת חינוכית חדשה.

אם מדיתו של בית־הילדים (מעון־היום) בשעה לפני הלילה בצהריים, הוא מסרב לראות כעניין שקר לגבי „צריך להחליט איך עובדת החברה או מקר מחינוך. אין אפשרות לעמוד בכך מבחינה כלכלית. כשאחוז מבני הזוג עובד פחות משש שעות, הקיבוצניק רוצה לעצמו את כל הזמן. כשאחה"צ נדרשת מטפלת לילדיו בעוד שהוא לא נחים אם מנתחנים בשלווה. חברת הקיבוץ איננה יכולה לבקש את כל חוכויות הקיבוץ לאחרים את החובות", אומר לוין.

„לא רק העברת הכרית"

שתי נישות מנוגדות כמעט להלוסין מציגות הדרישות לנושא הגיל הרך בקיבוץ הארצי

המעבר ללינה המשפחתית. העוסקים בנושא הגיל הרך בקה"א אינם חושבים שהפיתוח של בית הילד דיום כיום הרעיון בטיפול הפיסי של הילד. היום צריך בית הילדים רעיון בחינוכו של הילד עד־ידי ידיים מקצועיות שהכשרו לכך. בנושאי הטיפול צריכים לעסוק נשים אחרים ומהורים הם חלק מהם. אנחנו נדרשים כעת על הגדלת מספר הילדים בהקבוצה החינוכית ויש רבנים שבבר הגיבו את כיתת הילדים הרביעית. ברור, שגם עבר לילדים בקבוצה. בעיקר בל ישנים, לכן הלעבר ללינה משפחתית, האבני, שבר בה שהכתנה היא רק בשנה הראשונה של הילד. רק בתחיקה האחרונה התגלגו לשאול אחרת, הצוות הנינו שבנו שעת הרבנות לאלה של אורי ווברי. אבר אנחנו אינני מקבלים את הצעתו להפריד את הקבוצות עד כדי כך, ואת בעל הצורך לבחון את מספר הילדים ובמשמעה כדי שנה בשנה. אחרי ראש הכנה נזמן צוות גדול של מטפלות ובריים רבי בהנעות חינוכיות מעלו על הפרק ובנינו: גם הנעה הזאת", כך הגיר ולפין.

נהרצת מבנה הפסיכולוגית רוצה פלוגנה, האחראית על הרוגם להכשרת רבני חינוך בגיבור הקיבוצים, עוברת הגרבו להתפתחות הילד ואם שיטת „הקלתונים" בקבוצה - משבר הדרון: „לעבור ללינה משפחתית פרושו מעבר לגיבה חינוכית חדשה", היא קובעת בהחלטיות. „נחוצה לנו כיום מטפלת, שהיא יותר גדם הינוכי ופחות בתחום הטיפול הפיסי. מטפלת זו צריכה להיות ברמה מקצועית כזו, שתאפשר לה עבודה עם קבו צות גדולות. מה שנעשה עד כה זה חלוקת הדורים והפיזמות וכביעת סדר יום אחר". לכן היא הושבת, שצריך לפתח מסגרות הכשרה להורים, שיאפשרו להם להיות גורם מחנך בעל משקל, אך היא נדרי שה, כי מגיגור לקיבל מגיעון יום עירוני, בקבוץ תימסך האחריות על רצוות החינוכי לגבי כל ילד וילד ויהיה זה ילד הולה. פעם או אחר, רונית מציעה לבנות את בית הילדים בשם „בית חינוך" ולא מעון יום — שם שמגביר את הקוכן והבוחה.

ניסה שונה בקבלת מציגה החל שלב בחלקת החינוך של הקבה"א. „יתכן שבתהליך יוכל בסיפו של דבר למה שאורי ווברי מנסים לעשיים. המעבר ללינה משפחתית מחייב שינוי גם בסיגה הינו כית. אבל עדהנו הנהרצת. הקיבעת כי הקיבוץ אחראי להחינוך ילדיו. נמאית בעינה". בהעדנו של אורי ווברי היא רואה. מן הסתם, הדיגה מרעיון זה. „גם אנחנו הוסבים על מיגוים והגדלת הכבוצה החינוכית, אבל בגיגוד לוייבר, לדעתנו יש לעבסות ואת בתהליך כתבעך של בגייה הלהיקר עם בוחר אדם מקצועי יותר, שיוכל להגיד צוגים חדשים".

דני בירן

סיפני שאלה רבים. הגענו למצב שאנחנו לא מסוגלים לספק את רמת החינוך הנדרכת בגיל הרך. ילדים רבים קוקים למטפלות רבות ואצלנו, לצערנו, לא טלן מקצועיות", היא אומרת בהתיחסה לדר"ח של אורי ווברי.

„יש להכיר במציאות החדיקה שנוצרה עם ובתקים. מרבות מחלקת החינוך בתק"מ, תמר וולפין, אומרת כי הוועדה שהיא עומדת בראשה ככר יומה הקמתו של צוות בדיקה לנושא הגיל הרך. „העובדה שעלות החינוך בפעוטון, רק בסעיפים של הפונקציות המוגדרות לחינוך, מגיעה לסכום של כ־7200 שקל בשנה, עוררה אצלנו

הנחה נוספת לחברי מעוקים ממחיר סיטוני

רמקולים, מערכות מקצועיות, ציוד לחדרי הקלות מהחצוות ב־½ מחיר!

סטריאו בסיטונות

רמקולים מקצועיים: בוס, גיטו, וורפדל, ווגה, חשטרה, J.B.L., סיי מערכות ביתיות: שרפ, סוני, סולבו, עוסאי, נשיונל ווגר רסיברים: גיטו, קנווד, אינטרדשיוניל, J.V.C, מרנץ, אמפליפ, רוטל מרשים: סוני, סוני, גיטור, פישר, איוטון, טאנאי, אקאי, עוקטו פיטוניים: סוני, שייקו, שרוון, נשיונל, רוטל, ריאל, פישר, C.E.C מערכות סטריאו בדיסוקים דגל קשב, רדיו בקפון ומקולים

עוד יותר איכות בסטריאו!! בשוק רחב הגילות ליד סלמה

מחיר מיוחד מהמקום – חיים

שוק הרב הגליל 62, ת"א פתוח מ־10.00 עד 13.00 ומ־16.00 עד 19.00 פתוח גם בחול ב'

מצלמת־העיר

המחירים הכי פוטוגניים בעיר

6 תשלומים, ללא ריבית וללא הצמדה

יריד המשומשות הגדול בסניף לב דיזנגוף

מצלמת העיר

● מצלמות משומשות מתוצרת חברות חמובילות בעולם
● המחירים נוחים ביותר ואפשרות לארבעה תשלומים
● אחריות מלאה על כל מצלמה אפשרות ל־TRADE-IN. יעוץ מקצועי במקום ● פיתוח סרט ראשון חינם!

סניף כיכר אתרים – קומת הפסנר (מפלס הכניסה למלון מרינה, טל' מחלקת חזמנות: 03-287011
סניף דיזנגוף – סמטת הפעמון 13 (שער 1, כניסה מרח' שטרנתובסקי), טלפון: 290336

TECHPORT LTD. טכפורט בע"מ

הפתרון הבריא, הזול והנקי לבעיות מיזוג האוויר היום בחיפשו ידכם

MOSS FANS

תמונת האחיזה בשוק מיזוג האוויר

★ מאווריי MOSS עבשיו בישראל לאחר הצלחה מסחרית בארה"ב ובאירופה
★ מבחר של דגמים בשלל צבעים
★ מאווריים המשולבים בתאורה – גופי תאורה משתנים
★ מאווריים המשולבים תוך תפעלת מזגן/קמין בקיץ ובחורף, מביא לחסכון של
★ שימוש במאווריים תוך תפעלת מזגן/קמין בקיץ ובחורף, מביא לחסכון של 35% בחוצאות על אנרגיה.
★ צריכת חשמל זעירה (כמו מנורת חשמל) – 85 וואט בלבד
★ פיזור נכון של חימום וקרור
★ מאווריים מתאימים לכל שלבוב של ריחוט ביתי, סגנון ועיצוב חבית
★ מאווריים MOSS – מתאים לך למטבח, לחדר רחוצה, לחדרי ילדים, למסדר, חדר אורחים, פינת אוכל... ואיפה לא!
★ ניתנים להפעלה בלתי מוסקת ללא סכנה לבלאי וקלקול
★ מאווריים חוסך מקום, עולהלה שקטה ויעילה, אינו גורם רעש
★ מאווריים חוסך מקום, עולהלה שקטה ויעילה, אינו גורם רעש
★ בחדרי חולדים – בטוח וחוכן, בקו צעיר מתאים בטיחות
★ ניתן לחרבבה עצמית
★ פעולת המאווריר נוחבת לתעלמות המיוחדים בקוי ולשונה שקטה ועדבה
★ פעולת המאווריר נוחבת לתעלמות המיוחדים בקוי ולשונה שקטה ועדבה
★ מתאים גם לתקרות נמוכות אן לתקרת עץ משופע
★ אפשרות ויסות של 5 דרגות מהירות לשני כיוונים
★ 5 כפתורים

מאווריר תקרת דקורטיבי (אנשרות לאור) — מציגנו ישמח לבקרן

לרכזי קניות! ניתן לערוך תצוגה לקניה מרוכזת והנחות גדולות

מוצע ב־4 תשלומים שווים (עד דגר המלאי) מק 9.74 סה"כ 296 ש"ח (לא כולל נדר) המחיר כולל משלוח עד בית הלקוח

חמאוריר עומד בתקן האמריקאי המחמיר ביותר וכן בתקן הישראלי

לתשיגו: טכפורט בע"מ – יבואני MOSS FANS האמריקאים טל. 06-322531
מקסימוליה 06-322077 מגוי 2020

מנהלים, היזהרו!

מנהל מפעל קיבוצי סנה אלי בשאלה, האם ניתן לבטח פירמות, כדי למנוע מצב של חוסר יכולת פרעון חובותיהם. אשתמש בתשובתי במקרה אופייני שארע לא מכבר.

במסגרת חיפושיו אחר לקוחות בארץ, פגש ראובן, מנהל השיווק והמכירות במפעל של קיבוצו, במנהל חברה פרטית שהרשים אותו בסיפורי הצלחתה הכלכלית של חברתו.

משהזמין המנהל מראובן הזמנה גדולה של מוצרי המפעל, נאות זה לקבל את תמורתה באמצעות שיקים דחויים. ההזמנה בוצעה, השיקים שמשכה החברה לפקודת המפעל נפרעו, והחברה המשיכה להזמין מן המפעל הזמנות ששיעורן הלך ותפח.

כשישה חודשים לאחר ההזמנה הראשונה, חזרו לפתע ארבעה שיקים שמשכה החברה לפקודת המפעל, בגלל היעדר כיסוי. כשפנה ראובן למנהל החברה הרגיעו הלה באמרו שקשיי הנזילות של חברתו הם זמניים בלבד. אך מסתבר שלא כך היה ואל ראובן שבו חוזרו שיקים מחמת חוסר כיסוי. בבריקה שעיר ראובן הוברר לו, למגינת ליבו, כי החברה שקועה בחובות לנושים רבים, וכי שיעור חובותיה של החברה מסתכם במיליוני שקלים.

מיהר ראובן לעוה"ד של המפעל וביקשו לבדוק את מצבה הכלכלי של החברה. הבריקה העלתה, כי המפעל עומד בפני שוקת שבורה, שכן, לחברה „מימון דק", כלומר, הנה העצמי, רהיינו, סך כל נכסיה, הוא פחות מסך כל התחייבויותיה ואינו מספיק בשום אופן לכיסוי החובות העתידים לצמוח מניהול עסקים רגיל שלה.

בריקה נוספת שערך עוה"ד במשרדי רשם החברות, גילתה כי מקרקעי החברה שעליה בנוי המפעל וכן הציוד והמלאי וכל נכסי החברה, משועבדים בשיעבוד צף וקבוע לבנקים.

לאור האירוע הנ"ל, שאינו יוצא דופן, ברצוני להדגיש בקצרה את המהות המשפטית של התקשרות חוזית ועיסקית עם חברות פרטיות בע"מ, על מנת שנאמץ לנו מידה של זהירות לפני עריכת הסכמים ובטרם התקשרויות עסקיות עם חברות פרטיות.

> **הבדיקה העלתה, כי המפעל עומד בפני שוקת שבורה, לחברה „מימון דק" — סך כל נכסיה, הוא פחות מסך כל התחייבויותיה ואינו מספיק לכיסוי החובות העתידים לצמוח מניהול עסקים רגיל שלה, מקרקעי החברה, עליה בנוי המפעל, הציוד והמלאי וכל נכסי החברה משועבדים בשעבוד צף וקבוע לבנקים**

מעשפט סלומון

שיטת המשפט הנהוגה בארצנו נותנת ביטוי לשתי דוקטרינות עיקריות במישור דיני החברות והן:

- עיקרון האישיות המשפטית של התאגיד.
- עיקרון האחריות המוגבלת.

עפ"י שיטת המשפט האנגלי ובעקבותיה אף הישראלי, יש להפריד בין האישיות המשפטית של החברה בע"מ, שהינה יציר מלאכותי של המון האנושי, לבין האישיות המשפטית של בעלי המניות בחברה. ב־1897 סבע את העיקרון המשפטי החשוב הנ"ל בית הלורדים האנגלי („המוסד המשפטי העליון באנגליה") במשפט סלומון נ. סלומון וזאת בנתבו לסלומון, בעל המניות בחברה ובעל האישיות המשפטית הסבבית (להבדיל מהחברה — האישיות המלאכותית) להסתתר מאחורי מסך ההתאגדות של התאגיד — חב' סלומון בע"מ. בפסד"ד זה גובשה הלכה מרכזית בדיני חברות, האומרת, כי למרות העובדה שסלומון, האיש הפרטי, הינו בעל נכסים רבים, ולעומתו חב' סלומון בע"מ שאותה הקים, הינה חסרת כל יכולת לפרוע חובותיה לנושיה, לא יכולים הנושים לתבוע מסלומון, האיש הפרטי, לשלם להם את חובותיה של חב' סלומון בע"מ.

בעלי המניות בחברה אחראים באופן אישי לחובות החברה, בהתאם לצורת התאגדותה של החברה ועד לגובה הסכום הבלתי משולם של מניותיהם בחברה.

כדי להבטיח את יציבותן הפיננסית של חברות, מן הראוי היה לדרוש כי חברה הנרשמת אצל רשם החברות, לא תורשה להתחיל בניהול עסקים ובכלל זה להתקשר בהתקשרויות חוזיות, אלא אם השקיע בעלי המניות באותה חברה סכום סביר כדי שהיא תתחיל בעסקיה. המלומד האנגלי גאור מדווח בספרו על חברה אנגלית שרשמה הון מניות המסתכם בסך חצי פני בלבד, המחולק לשתי מניות בנות רבע פני כל אחת. הראיל ועפ"י החוק האנגלי אין מניעה שחברה כזאת תקום ותתחיל בניהול עסקי, עלולים נושיה העתידים למצוא עצמם מול שוקת שבורה. כמו פקודת החברות האנגלית, כך גם הישראלית אינה קובעת דרישת מינימום להון מניות בחברות, למעט בכל הקשור לבנקים וחברות ביטוח, ואילו ביבשת האירופית נקבע כי חברות ועירות, אשר להן בעל מניות אחד או שניים, לא יתחילו בניהול עסקי, אלא אם כן עמד הון מניותיהם על לא פחות מ־$5,000 (בצרפת) או 100,000 מרקים (בגרמניה).

עיקרון זה, המכונה עיקרון פיור „הנוק", התקבל במישור דיני הגזיקין, אך נראה כי יש להחילו גם על דיני חברות ויש ליצור מאגר ביטוח להבטחת פרעון חובותיהן של חברות בע"מ. הכוונה להקמת קרנות ביטוחיות לפרעון חובותיהן של חברות חסרות יכולת לפרוע חובותיהן לנושיה, או להחנות הקמתן של חברות והתחלת ניהול עסקים, בקיומו של הון עצמי סביר שייקבע ע"י המחוקק, ושיהיה בו כדי למנוע את התופעה של חברות בעלות הון עצמי קטן, המתחילות את ניהול העסקים על ידן כשהן עמוסות חובות לעייפה, ובכך מסכנות את כל מי שמתקשר איתן.

הצענה

במצב הכלכלי במקומותינו, כאשר חברות בע"מ צצות בזו אחר זו כפטריות לאחר הגשם, יש להקפיד מאוד למני התקשרות חוזית איתן, ויש לברוק בקפידה את מצבן הכלכלי, את חוגן העצמי, נכסיהן (להבדיל מנכסי בעלי מניותיהן) ושיעבודיהן הצפים והקבועים וכיו"ב. בדיקה כזו עשויה לסייע רבות לכל מפעל, העומד בפני השאלה, האם להתקשר עם החברה בפעילות עסקית ובאילו תנאים.

שנה מתוקה שי לחג!

אופנהיימר OPPENHEIMER

זה אופנהיימר

★ שוקולדים
★ מרציפנים
★ דובדבנים מצופים

ועוד המון ממתקים לילדים

מבחר גדול של חבילות לכל תקציב ומטרה

התקשרו אתנו

סניף ת"א טל' 03-7513515

מפעל 02-855333

ואנו נביא לביתכם

מסורת מתוקת יומין

המלה הראשונה והאחרונה בחבילות חשיי

לכל־בו, למטבח לכל השנה

ישירות מהמפעל

פנו אלינו טל' 02-855333

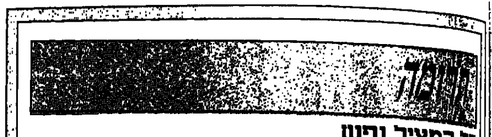

כל המציל נפש

מאספה כבר מחצית הסכום הדרוש להשתלת כבד לרווית נהיר

בשבוע שעבר שבו רווית נהיר (שמונה חודשי הדריה, עמוס ושולה, קיבוצים, שער העמקים, לאחר סדרת בדיקות בת שבועיים בבית־חולים בלונדון, כהכנה לניתוח המלגת כבד. רווית חולה במחלה תורשתית נדירה, המונעת היווצרותו של נוגדן „אלפא 1 אנטי־קרימסין" בגופה.

הוצאות הניתוח והטיפול נאמדות בכ־120 אלף דולר.

בשיחה קיבוץ, בראשית השבוע, החליטו חברי שער העמקים לתרום כל אחד 100 ל"ח מרמי הגופש שלהם לטובת רווית. חברים רבים הביעו רצונם לתרום מעבר לזה בכסף או בימי עבודה.

עמותה של קיבוצי העמק מתרימה חברי קיבוצים באיזור. הקבה"א הציע הלוואה מבאים נוחים. בשער־העמקים מגיבים בהתרגשות ובהכרת תודה על תרומות וכתובים המגיעים לקיבוץ, כמו אלה, למשל:

אנו זוג גמלאים הגרים כיום בבאר־שבע, היינו חברים בקיבוץ יוצאי השומר־הצעיר מרומניה ומקיימים יחסי חברות עם חייני שער־העמקים. אנו רוצים לשתף את עמנו בתרומה צנועה לעזרת המגבית שאתם עורכים.

בב"ח
מיגדל ושלמה אבידן
באר־שוביה

למשפחת נהיר

קבלו תרומה צנועה זו, שבתכם תעבור את הניתוח בשלום ותבריא במהרה.

תודה ומאחלת
משפחת דולינסקי: נינה, גלעד, אייל, שי, גדי, אסתר ויעל
מקיבוץ עמיר

שלום לכם

זה מה שנשאר מטיול שעשינו באנגליה. אנו רואים ברווית מטרה הולמת להשקעת מט"ח.

שיהיה לכם בהצלחה
גל יאיר ותמם
גרשמואל

אני בן קיבוץ, חייל בקבע ומעמד של שנת חופש. נודע לי שקיבוצי סירב לתרום למען ניתוח הכבד של ילדתכם בת ה־11. הביטחון היה לא אחר מאשר „עניי עידך קודמים".

הואיל ומרובר בחיי אדם והואיל שאם אין חברי הקיבוץ־הארצי עניי עידי אינני יודע עד אנה באנו, קבלו תרומה זו ולו גם הבטלה בשישים, כתרומתו של אדם, המתבייש בושה גדולה בהחלטת קיבוצו.

בתקווה שיבואו אחריה נוספות ובאיחולים להחלמה שלמה.

יוני
(—)

עד כה, נמסר ממזכירות הקיבוץ, באספה כמחצית הסכום הדרוש. תרומות נוספות יתקבלו בתודה בגזברות שער־העמקים וכל (04-839436) או באגודת „ידיד" ת"א (עמותה מוכרת לצרכי מס).

עוז לתמורה בטרם פורענות

תוכנית הבראה כלכלית מרחיקת לכת בקבה"א

אולי נפל דבר בקבה"א (אולי זו השפעתו הבדוכה של הדובר החדשה: תכנית ההבראה החדישה לקבה"א ממטבחו של המערכות הכלכליות בתנועה, תוצג לראשונה בפני הציבור הישראלי כולו, באמצעות מסיבת עיתונאים, בחלק ממסך הטבדה.

התוכנית מבטאת מאמץ דרמאטי להתמודד עם הידידה המשמעותית בתוצאות הכלכליות של מרבית קיבוצי הקבה"א והעלייה המתבשכת בחוב.

ע"פ גיורא יגאי, רכז מחלקה הכלכלה בקבה"א, מרובר בהתארגנות אחרת, בה סעיפים המחייבים את הקיבוץ הבודד, אך בעיקר כאלה שיחייבו את המערכת המרכזית. אשר לקיבוץ הבודר, זה יחוייב ליעל את הניהול הבטיחה, כתנאי ראשון, ולהנכיר את העבודה בייצור, דבר שידרוש ממנו שינוי בכללי ההתנהגות שלו.

המערכת המרכזית תידרש לצמצם פעילה באופן משמעותי ולהגדיר את תביעותיה מהממשלה, על מנת להוביל מאבק ציבורי־פוליטי בשיתוף עם כל הגורמים הרצוניים. בלשון אחרת: „להורידו את הכספות וללבוש כספות אחרות, של בוקס, למשל."

„המערכת המרכזית צריכה להיות מעורבת יותר ויזומת יותר", אומר יגאי, והוא כבר יודע שבמסגרת התוכנית לאישור הוועד המועל היא תעורר פולמוס לא קטן, בעיקר לגבי זכות המערכת לבוא בחבייעות מהקיבוץ הבודד. „באופן בסיסי, ידווה ומשוכלת על הכל האוטונומיה של הקיבוץ, אך לפי התוכנית החדשה, אנחנו אומרים לו, שאם אין לו אמצעים מתאימים לדווח, אם הנהלת החשבונות לא מתפקדת, אם אין לו יכולת לנהל את הצאות הקיום שלו כראוי, הוא צריך ליצור אותם לקראת 89', אחרת לא נוכל לתת לו את הסיוע."

אנשי הכלכלה בתנועה אינם מאיימים בסוגים, אלא מבקשים למייע לקיבוץ הבודד להגיע לרווח ולמצב שהוא צריך להגיע אליהם ממילא. יש ליצור בקיבוצים נורמה של דיווח אמין, כדי שזה ידע בזמן אמיתי מה מצבו והתנועה תדע להתייחס אליו בהתאם.

יגאי גם צופה ויכוח על ההצעה לצמצום במספר הפעילים. לדעתו, יש לצמצם כאלה באופן ראוסטי על מנת שהאימפאקט של התוכנית יהיה גדול. „אם הולכים לתוכנית הבראה ורוצים מהקיבוצים לעבוד יותר קשה, צריך לעשות צמצום משמעותי גם במנגנון. מוכירות הקבה"א לא קיבלה את בקשתנו להגדיר מראש בכמה לצמצם, וביקשה שנסתפק בכלה משמעותי". גם על זה יהיה שפוך".

אומרים, שבאשר לא יוודעים מה לעשות, אז מסבירים. תוכנית ההבראה הדרשה של אנשי הכלכלה בקבה"א כוללת הרבה סעיפים ותת־סעיפים, שעריין לא הוגנו מנרד הבחונות המובות ויש אפילו ראיונרה נרשיפה, עם חיצים הלוך וחוזר. מן הנייר עד לביצוע צעוים עוד הרבה ויכוחים ועימותים, אבל לתוכנית התוכנית אין ספק כי כמוהו של דבר היא תתקבל, מסיבה אחת פשוטה: אין בריבה אחרת!

גוזה קרון

מרכולית

● למכירה ספה נפתחת למיטה כפולה, נוחה מאד ומתאימה ללינה משפחתית, בבחיר 600 ש"ח. להתקשר בשעות הערב, 06-367492.

● שתי סטות מדליקות: זוגית ובודדת, בבחיר מציאה, 400 ש"ח. לפנות לדוד מיטיב 04-459207.

● מוצעת לבריבה מצלמת „ניקוראבי" + עדשת זום Hanimex 210/70 Vivital + פלאש Hanimex. להתקשר לטלפון — 04-459427.

● למכירה: תנור אפיה „אמקור", חדש, במצב מצוין, חמש להבות, לאפיה ונריל, דלת אחת, במחיר 500 ש"ח; וכן מדיח כלים גדול „אלקטרה". פרטים נוספים בטלפון (בשעות הערב) 03-9051959.

● למכירה מקפיא גדול אלקטרה חדש חדיש. וכן מייקר קנוור דגם 902. פרטים נוספים: בטל': 03-122657 בשעות הערב.

● למכירה גורי זאב גרמני (בלי תעודות) נעיים. רק לרציניים: להתקשר ל־06-758188.

● למסירה כלבת סנאוצר נזעית, בת 7 חודשים, בצבע חום כסף, + תעודה. להתקשר בערב ל־06-758148.

● סטודנטית מעוניינת להיכנס כשותפה לדירה בצפון ת"א. לטלפן ל־06-372721, בערב.

● סטודנט נכנינת קרס־הנרסאים מעוניין בשותפים לדירה בצפון ת"א. נא לפנות לאמיר הרמתי בטלפון: 06-768438 (נבוקר), 06-768306 (בערב).

● מעוניין לצרף זוג, כשותפים לדירה בת 3 חדרים ברמת אביב, ליד האוניברסיטה. להתקשר ל־053-68111 (לפנה"צ), או ל־053-682416 (אחה"צ).

● דרושה/ה שותף/ה לדירה גדולה בצפון ת"א, תמורת תשלום סמלי. נא להתקשר, עד סוף אוגוסט, ל־04-896147 (נבוקר) ול־04-896709 (אחה"צ).

● למכירה מחשב P.C. תואם APPLE + כונן. המחיר: 600 ש"ח. נא להתקשר ל־051-20209.

● למכירה אופני ימכא, שנת 83', ללא רשיונות. במצב מצויין. 052-458443.

● למכירה מערכת סטריאו במצב מצויין: פטיפון B.S.R., אמפליפייר היטצ'י חזק ורמקולים. לפרטים נוספים להתקשר בשעות הערב ל־06-589664.

● למכירה, במחיר הזדמנות מצלמה מקצועית CANON AUTO ZOOM 814 מ"מ, כמו חדשה. לא הרגו מנרד הבחונות המובות לטלפן בשעות הערב ל־04-374366.

● מתנה למכירה רדיו טייפ SONY הדש. פרטים אצל נעה בטלפון: 06-753789.

● למסירה: למשפחה עם בית וחצר, כלב רועה גרמני בן שנתיים. ממושמע. מ"א ודיירותי. להתקשר ל־05-738434.

MONSTER CABLE

לשיפור איכות הצליל במערכות שמע

● כבלים לרמקולים – שיפור הצליל עד 14%.
● מחברים ותקעים בחוב.
24 קראט "BALANCED" (INTERLINK)

להשיג בחנויות הסטריאו המובחרות.

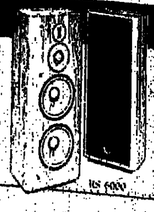

למבינים!

Infinity

מארח"ב – הרמקולים הטובים בעולם!

יבואן בלעדי: טלסטאר, ביאליק 36 רא"ג טל. 03-731463

פועל ייצור, רופא לשעבר

בשמיר עוד זוכרים את אותה ארוחת צהריים של שבת, כשאחד מחברי הקיבוץ ניגש אל ד"ר מריקס לוין, הרופא השכיר מטעם קופ"ח, וביקש ממנו אישור רפואי, שיאפשר לו קבלת פיצויים מגרמניה והעברתם לחשבונו הפרטי, ללא ידיעת קיבוצו. ד"ר לוין, וזכרים החברים, גירש אותו מעל פניו בצעקות כאלה עד שקירות הבניין חישבו להיסדק.

ועוד מספרים על ד"ר לוין, שפעם רשם למחבר, שהתלונן על מחלה מסתורית, את המרשם הבא: עבודה 8 שעות ביום כפול 6 ימים בשבוע". כאשר הביאה החברה את המרשם לרופא המחוזי כדי להתלונן כפניו, קרא זה את הכתוב ואמר: „אם לוין רשם לך תרופה כזאת, הוא בוודאי יודע מה שהוא עושה".

לוין כבר אינו הרופא השכיר של קיבוץ שמיר וכבר אינו עוסק בפתולוגיה. חחום התמחותו. היום הוא חבר קיבוץ מצובה, עובד כפועל ייצור במפעל האריזה המקומי, אחראי לבדיקות איכות וטוב לו בכך.

לא מכבר זומן לשירות מילואים ברופא ב-„אנסאר 2, מריקל סנטר". כשהגיע, נפעם מן הסדר והנקיון במקום ורווה נחת מן השלט העליה: „ברוכים הבאים למכלאות". אחר־כך, במרפאה, פגש בשני קולגות צעירים, ששמחו לקראתו בעיקר משום שיאפשר להם חופשות נוספות. כשביקש לדעת כמה אסירים עצורים במקום, אמרו לו „2,700 בערך", ומה עושים כאן, שאל בנימה פרדוסיונאלית ונענה: „בעיקר בודקים אסירים לפני ואחרי החקירה", אחרי החקירה? אמרו לו: „זה לא שום דבר מיוחד, לפעמים יש איזה שברים. למשל, אתמול הביאו אחד כן 12 עם שתי רגליים שבורות".

אחר התשובה הזאת ביקש לוין לדבר מיד עם מפקד המתקן. הגיע המפקד, סגן אלוף, ולוין אמר לו: „אני לא משרת כאן. לי קוראים מרקוס לוין ולא יוסף מנגלה ומטעמי מצפון אני מסרב לשרת במקום, שמזכיר לי דיקטטורות בדרום אמריקה. שירתתי 16 שנה בצה"ל, יש לי שני כנים בצבא ואני לא רוצה לבייש אותם בשירות כזה כאן. אני מבקש להישפט ולשלוח אותי לכלא".

אחר הרופאים, שהיה עד לדברים, ביקש להרגיע את המתפרץ: „מרקוס", אמר לו, „בהתחלה אתה מרגיש כמו מנגלה, אבל כמה ימים אחר־כך אתה מתרגל". על כך ענה לו מרקוס: „ד"ר נכבר, גם זונה בתל ברוך מרגישה זונה בימים הראשונים אחר־כך היא מתרגלת". כאן לא התאפק עוד המפקד־הסאדיסטאי ואמר לו, למרקוס: „מי אמר שאני רוצה להיות מפקד שלך? אני מוציא אותך מפה מייד".

את שירות המילואים הזה סיים לוין בבסיס צבאי סמוך לבאר־שבע.

8 שנים היה מרקוס לוין רופא משפחה בשמיר. 6 שנים קודם לכן עבר כרופא בעיר. מה גרם לו לנטוש את המקצוע, המעמד, היוקרה, לטובת חברות בקיבוץ ועבודת ייצור במפעל? ובינתיים פרוזאי: הוא חשש שיום אחד לא יעמוד לו כוחותיו לקום בלילה לקריאת חולה ואז אולי הקיבוץ יפטר אותו לטובת רופא צעיר יותר

צילום: מקס לוין

בשל מצוקות מצפון ושומס רגשי, חדל ד"ר מרקוס לוין להיות רופא, הצטרף לקיבוץ מצובה והיה בו לעובד המפעל. הוא סירב לעשות מילואים כרופא בבלא אוסאר משום שאינו מגלה, חוקף את הרופאים, השובתים שלא למען קידום הרפואה אלא להטבת שכרם ומציע לתגובה הקיבוצית להקים חשתית רפואית משלה. לזה יהיה מוכן לתרום גם הוא

הקוד המוסרי והמצפון הפעיל של ד"ר מריקס לוין לא הלו על עבודתו כרופא. בשביתת הרופאים הגדולה, לפני כמה שנים, קם נגד הסתדרות־הרופאים כשדרשה מרופאי הקיבוצים לתבוע תשלום של 130 ש"ח על כל ביקור של חולה. לוין התנגד לכך במרצות. הוא לא יתבע תשלום נוסף על משכורתו מחברים איתם הוא חי בקיבוץ. נציג הסתדרות הרופאים יצא מכליו ואיים שינדה אותו מהארגון אבל לוין לא נתרע ולא חזר בו. ממילא גם לא נודה מהארגון.

לדון: „אני לא מקבל את כל הפיסיקה סביב מקצוע הרפואה — רחבנות בלפי הזולת, יחס לחולה וכל זה. אני יודע, אני ליצן, זאב בודד, משום שכאן, בישראל, הרפואה כמקצוע חופשי לא קיימת. אינני מסוגל לעסוק ברפואה פרטית ואינני מסוגל להמשיך ברפואה הציבורית של קופ"ח משום שהיא נוסכת".

אם כלכך רע, מדוע לא יצא בעקבות שוויצר, לטפל בשחורים באפריקה? „כי אני באתי לכאן בתור יהודי ירא כדי לראות לכל העולם. יש לי רשיון עבודה ב-„אלי", המאפשר לי לעבוד גם בגרמניה או בגדה. אבל יש לי יעוד כאדם וכיהודי, להישאר ולהיות בבדינתי ישראל".

אם יש בו מעט חרטה על שאיננו עוד רופא, הרי היא נובעת מהתרחקותו מהרפואה הנעשית: ברבריו נשמעת נימה קלושה של צער על שלא שמר לעצמו איזה פתח לחזור אליך ולו באופן חלקי. אבל, הוא טוען, הדבר לא היה ניתן למימוש בצד קליטתו בקיבוץ. לכן גם דחה פניית קיבוץ אחר להיקלט בו כחבר־רופא. רווח, אשתו, אינה נראית כמי שנתקבלת את התירוץ הזה.

בשפה רפה היא מביעה הסתייגות מהניתוק מעולם הרפואה שגזר על עצמו. אין לה ספק שהיה יכול לתרום הרבה לחברה כרופא. נדמה לה שהוא עצמו אינו שלם עם המעשה לחלוטין, אבל לוין אומר שכן. בהחלט כן.

על תהליך המעבר והתיקלטות במצובה אומרים הדיקטור ואשתו כי היה כרוך בכמה קשיים. כמה פעמים ברח הבן הגדול חזור בטרמפים לשמיר משום שסירב להיפרד משיטת החינוך במוסד החינוכי של הקבה"א. בטופו של דבר השלים גם הוא והשלימה גם רווח עם החלטתו של מרקוס. „היום אני יכול רק לברך על החלטה הזאת", הוא אומר, „היא העניקה ביטחון לי ולמשפחתי, נתנה לי סביבה חברתית שאני מאד מרוצה ממנה. למרות כל הביקורת שיש לי על הקיבוץ של היום ולמרות שהיתה כרוכה בניתוק מעולם הרפואה". הוא כמעט מועס כשמתעקשים לחטט במציעי עזיבתו את המקצוע, כשמפקפקים בכנות טיעוניו בעניין זה: „מה כלי־כך לא מובן פה. יש אנשים שעובו את הרפואה כדי ללכת לפוליטיקה או לביזנס, לא! מדע החברה שלנו לא תופסת את התופעה. שרופאים עוזבים יום אחד את המקצוע? אצלנו בקיבוץ יש מקרה נוסף של רופאה, שהיום עוסקת בחינוך, אז מה? כשהבנים שלי סיפרו בצבא שאבא שלהם היה רופא ועוזב את הרפואה, חקרו אותם שתי ועבר. אני הייתי צריך לשכנע אותם שלא עזבתי בגלל שתפסו אותי בפלילים או בפשלה מקצועית. כשאגרונום מכניס את הדיפלומה למגירה וכשטכנילוג הולך לעבור ברפת — זה נורמאלי, או למה כשרופא עובר כפועל ייצור זה נחשב לא נורמאלי? בעיניהם של כמה אנשים, אני יודע, אני בתקן של רפוץ. זה מפריע לי, אני מודה, אבל זה נובע מבורות ומדיעות קדומות של החברה. האם יש יותר הגיון בכך שאדם, שלמד 7 שנים רפואה, הולך לעסוק בהומאופטיה או באיבחון באמצעות אישון העין או בריפוי קבוצתי בתפילות? עובדה, אדם כזה לא נראה בעיני החברה כמזוהר. כל ההתייחסויות האלה הן תוצאה של אותה מיסטיקה, שהחברה עוסקת בה את הרופא ועיסוקו. זה הכל".

היום, כפועל ייצור וקיבוצניק, קל לו להלעיג על עמיתיו לשעבר, הנוקטים שביתות ועיצומים לצורך הטבת שכרם ולא למען קידום הרפואה. „היוצץ לענייני רווחה של הנשיא מיטראן, דאק אטאלי, יהודי אלז'יראי, תיאר

בין אם הקיבוץ הרווית בין אם לא, ודאי הוא, שציבור החולים הפסיד כשחדל ד"ר לוין להיות רופא. „חולה, שהיה מגיע אלי, הייתי משקיע בו את כולי על־מנת להבריא, או, לפחות, שיציא לא מסוגל לרשום רצפט של קופ"ח לחולים פרטיים, כי זאת זונות". ועדיין יכול היה להצטרף כחבר בשמיר, אך גם בזאת לא רצה. „כי להיות רופא 8 שנים בקיבוץ ואח"כ להיות גם חבר, זה לא הולך, מה גם שהייתי שם טיפוס קונטרברסאלי, לא מהשקטים ולא מהפשרנים. ידעתי שיש חברים שרצו אותי כרופא ולא כחבר, אחרים רצו אותי כחבר ורופא ואחרים לא רצו אותי, לא בכה ולא ככה".

מלחמת יום כיפור ומלחמת לבנון, שהאירו את עיני כולנו, האירו גם את עיני ד"ר מרקוס. החברה הישראלית נראתה בעיניו חולה מאוד ואילו החברה הקיבוצית קצת פחות. על כן קם יום אחד, עזב את הרפואה, פנה לתק"ם וביקש להיקלט בקיבוץ. הציעו לו את מצובה ומאז הוא שם.

שר אלקטרוניקה מחשבים וציוד היקפי

שר אלקטרוניקה מציגה:

מדפסות FUJITSU בחיבור לכל סוגי מחשבים

FUJITSU

יבוא, שיווק ושירות: שר אלקטרוניקה בע"מ. רח' חיבת ציון 4, רמת־גן, טל' 03-789005, 03-790282, פקס. 03-790282, טלקס 371316

מפקד מסדר הקאניבאלים — הייה ובוזזה של מקצוא את ההיסטוריה של הרפואה כביקבילה לרפואה האנושית, את אינו' הרופאים הוא מכנה גם כבסדר קאניבאלים, משום שמתנהגותם הם יוצרים קאניבאליזם חברתי". אומר, אומר לוין. „אירבנו את הדרך לרפואה קלה ומהנה, כי על רופא, הניקבל קביעות קלה ומהנה, כי על רופא, הניקבל קביעות נקיה או במשרד הבריאות, נאסר לעסוק ברפואה פרטית. אך ברגע שהעלינו עין מכך נעשה רופא גורף מבית החולים פציינטים לרפואה הפרטית שלו ולאחר מכן נאשפז אותם בחדרים ציבוריים — אירבנו את השליטה. הדרך באותה היו צריכים לפטר לאלתר. שילכו לרפואה פרטית ויתמודדו בשוק, כמו כל בעל־מקצוע אחר. הרופא הטוב יעשה יד כסף ואז נראה אותם". עכשיו הוא מדבר בעיקר מקום רפואה קואופרטיבית, ציבורית כלכלית, הם עושים רפואה איכותית, פרטיות וכפייתית, שהם שלוטה סינגי־שמיים. אין להרשות דרפרצופיות ברפואה פרטית, על הרופאים להחליט, או שהם עניים או שהם ציבוריים. אבל הם לא יכולים לחגוג שור וחמור לעגלה. כפי שהם עושים. הם מנסים לעשות רפואה כלאיים: בבוקר יה"ה להם אינון על רטוב בחולים עניים, שיקבה להם רפואה מקצועית, ובערב יצאלו את הביומנות לכמו כדי לטפל בחולים בעלי אמצעים".

גם לקיבוץ, לדידו של לוין, חלק בקיבוצת שמירת הפסולות האלה. „רופא המשפחה מעניין חדל לעשות את כל הבדיקות המיוחדות שמקום זה מומנים או שוכרים רופאים מומחים. תפעה הקיבוצית חייבת להיערך לקראת היום בו תעזב הרפואה הציבורית כליל. היום הזה הוא לא רחוק".

להעיד מיצדד „ראשית לראוג לתשתית ומערת משלה. לשם כך עליה להקים 4 מרפאות עם מחלות, מצויידות היטב ומאוישות מרופאים טובים, למשל בנגב, במרכז הארץ, נשפלה ובגליל, וכך לחסוך בצורך באישפוז. הוא מעיף הוצאה הגדול ביותר בטיפול רפואי. בנוסף, אפשר להמשיך ולשלם את המס ופקיל, כדי לוכות בשירותי אישפוז וכירורגיה על מ מ מה שלא תבוא. בתנועה הקיבוצית יש מים 13 רופאים חברי קיבוץ. למה לא להפעיל אותם כמסגרת כזאת, דרך המועצות האזוריות? אם אמנו בדרך לרפואה פרטית, ואין ספק שאנו בדרך, למה לא להקרים רפואה למכה? מיך לחתיל לחשוב על כך, לבנות את רפואה שלנו בצורה אזרגנית. כזה אני מוכן לחתום".

כזאי למהר ולתפוס אותו במלה...

בוהה קוגן

הזמן הוורוד

אבינה ימים לפני שאמור היה להשתחרר מצבא ארגנטינה, בחודש מרץ 1982, מצא עצמו חייל גיקי ויגיקוי בבסון מטוס תובלה, שיעורו הנמלות הלוחמים באיי מלבינס (פוקלנד). טרם שיחזור, עד התאמץ ג'קי לשכנע את אנשי צוות המטוס מרחוב בטעות, שמקומו לא במלבינס ומדוע הוא מעוניין לשוב חלק במלחמה הזאת. הוא מציעים לעבור כמה ימים נוספים כדי שיעשה יתקבל והוא יוחזר ליבשת, בלא חלק בכוחו שבחל צבא ארגנטינה באיים.

שמונע שעבר מים ג'קי ויגיקוי (25) את מסלול הטירונות בחיל־הנדסה של צבא ההגנה לישראל וכל תאוותו — עלייה לארץ, שירות קרבי בצבא הציוני, חברות בקיבוץ צעיר — בידו.

ג'קי, יליד בואנוס־איירס, סיים מסלול שירות מקצוע, 4 חודשים, שהקנה לו ידע בסיסי בתורת ההנדסה והחבלה, ויעמוד לו בתקופות המילואים שיעשה בעתיד. עכשיו, משתם הפרק הצבאי בחייו, הוא מעני לקים עם אשתו משפחה בישראל, בקיבוץ צעיר, בדמת־הגולן, רווקא.

בסבוע שעבר, בשיחה קצרה לאחר סמרר הסיום, השמיע ג'קי ויגיקוי תשריר שירות לישראל, לציונות, לצה"ל, לתנועה הקיבוצית. מבלי שלחצו עליו אמר, כי הוא אוהב את חילי ההנדסה, את צהל, את מדינת־ישראל ואת הקיבוץ שלו בדמת־הגולן והאופטימיות שלו, הסתבר באותה שיחה. מאפשרת לו לראות את הצרות המקומיות בפרופורציה הנכונה. משברים כמו שיש לנו, אמר, ישנם בעולם כולו.

אל הציונות התקרב ג'קי באמצעות שתי תנועות נוער ציוניות בהן היה חבר: השומר הצעיר ובית"ר. הוא אינו רואה אבסורד בעובדה שעמל בשתיהן ברמנית ולאורך שניים: ב„ת"ר ומשחק עם נוער יהודי כדורסל וכדורגל, ולילו האידיאולוגיה היתה כהשומר־הצעיר".

בכר ב־1980, משסיים את לימודי הנדסת המכונות, היה נערץ בדעתו לעלות לישראל

חשבון מלגות עבור
הסתדרות הנוער הציוני

בשנת הלימודים תשמ"ט יפתחו במכון ללימודים ערביים בגבעת חביבה שני קורסים ללימוד ערבית:

1. שנה א' למתחילים יום שני בשבוע לאורך שנת הלימודים.
2. שנה ב' למתקדמים יום חמישי בשבוע לאורך שנת הלימודים.

בדר' פרטים וא לפנות למכון הערבי, טל. 06-336944

שאת הכבר
מאתר עולם נסתר

תוצאה לטיול קיבוצים

תוצאה על הטיול המקיף למזרח הרחוק
בביצוע ובהדרכת נאות הכבר
יתקיים ביום ד' 31.8.88 בשעה 16:00
בבית ציוני אמריקה, בת"א
המרצה: אריק בראז – מדריך חטיול
הכניסה חופשית / הקהל מוזמן

הנס והתורן

העליות המייסדות כדימויים ריקים

שתים־עשרה שנה חלפו מאז הופיע, בשנת תשל"ו, „ללא כתונת פסים", ספרו של מוקי צור. היה זה ציון דרך חשוב בתהליך ממושך של מאמץ רוחני ליצירת דיאלוג בין הוויותיהן של העלייה השניה והעלייה השלישית ובין בני הקיבוץ. מובילה מהלך זה היתה חבורת „שומות" דאז ובראשה אברהם שפירא (פצ"י) מקבוצת יזרעאל. הופעת „ללא כתונת פסים" (עם עובד, ספרית „אפקים", בעריכת אברהם שפיראו העמידה בתנופה את מוקי צור כרקרו הראשי של מהלך רוחני זה, ושתים־עשרה השנה שחלפו מאז ביססו מעמדו לא רק כבן־בית בספרות העליות המייסדות, אלא אף כמי שגוטע ספרות זו, על שורשיה המסועפים, בארמת החול של החצר הקיבוצית.

בשתים־עשרה שנה אלו היה מוקי צור פָּנָר מוביל ומנצח ראשי בכמה וכמה מפעלים ציבוריים שבתחום המלה הכתובה. הבולטים בהם: „כאן על פני אדמה" (1981) והמהדורה החדשה של „קהילייתנו", שהופיעה זה עתה (1988). לפנינו, אם כן, מהלך רוחני נתמשך, בעל השפעה על יחידים וחבורות וכולל כותב שורות אלו. שיש טעם לבחנו כעת, מתוך איזו ראייה רטרוספקטיבית מעיינת ומודרת. נסיון צנוע לבחינה שכזו „מצא הקורא בשורות שלהלן.

בחלקים רבים שלו אין „ללא כתונת פסים" אלא אנתולוגיה מועדת. כל מי ששמע את מוקי צור קורא ברבים מכתב של בריקובין" או קטע של ברנר, מרגיש בנוכחותה של מתורה בין רפי הספר. ארכן של המונאות, שהוא פועל יוצא מהנחתו הנכונה של המחבר לגבי אי־היכרותם של קוראיו עם הטקסטים בהם הוא עוסק, הוא רק חן מיצוני ליסוד הפנימי שבשורש העניין: קביעת אבהותן החוזרת של העלייה השניה והעלייה השלישית ולהלן: העליות המייסדות) על דורות „הבנים", בני הארץ ובעיקר בני הקיבוץ. הספר ביקרי. בעצם, במרכזו, דיאלוג בין ציטטין של אנשי העליות המייסדות לציטטין של בני הארץ והקיבוץ. ניכרת הזדהות עמוקה של יליד ירושלים המנדטורית עם בני הקיבוץ. החוליה המשותפת של „בני הארץ" ממשמש בקרס קפיצה אל לימו של הענין: בני הקיבוץ.

בספר הגות זה מסמן, אם כן, מוקי צור את העליות המייסדות כמאגר המשמעות העיקרי ממנו צריך דור בני־הקיבוץ לדלות את דפוסי עולמו הרוחני. בני הקיבוץ, שהנותם המכתבית נתשפת בעיקר אחרי מותם ובספרי הזכרון) והנותם הפרוזטוקולית נצרכת לדיבוב עברי קולקטיבי, וכו בשנת תשל"ו לספר הגות משלהם, שסתברו — אף אם לא נכתב אחד עימם בימות־האורה של הלינה המשותפת — בעיקר עצמו כיצירם ולא מולם. אך זכות זו, בעייתיותה רבה מבפי שנראה היה בזמני. קווי־הדרישה הכרוכים המתוחים בעותק המהוה מוה שביני. ברגישים לי, היום, דבר מה שונה בתכלית מזה שהקסימני והילך עלי שיכרון באמצע שנות השבעים.

העמדת „הרצון לברר שאלות" כ„נקודת מוצא" לספר (עמ' 11) מתבררת, בקריאה חוזרת, כאתגר ש„לא מוביל. בירורו של שאלות מחייב הבהרתם ודיוקם של מ ו ש ג י ם. תפקידו של ההוגה „מברר השאלות" הוא לא רק „לשאול" אלא אף „לברר", כלומר, להבהיר ולמיין את שורשיהן המוסגיים של השאלות, ללקף עניינות בנות־חלוף ולמצוא בתוכן גרעין מיוסני מוצק, עליפיו ניתן להגדיר מתוך אחריות היסטורית את המציאות המשתנה.

גלוי לעין שאופציית הדיון המושגי לא מומשה ב„ללא כתונת פסים". מושגים כמו „גס הרצון" (עמ' 25) או „חיבה החותרת נגד כל התשובות" (עמ' 61) הם יפים ומעוררים, אך כוללניים מדי וסתמיים מדי, ככל שמדובר ב„בירור" שאלות. הבחנה „לברר כמה מן השאלות" הפכה לדימוי החותר נגד כל התשובות. במקום להגדיר מחדש — מתוך הדיאלוג המתקיים עם העליות המייסדות — מה הם „הגשמה", „שיתוף", „מימוש עצמי", „התיישבות", „שחון", „סוציאליזם", „יהודיות", „ציונות", „מסורת", „מצוות", „הלכה", „אגדה" ועוד מושגים רבים אחרים, גלש מוקי צור אל עולם הדימויים, בו מסתפק ה„בעל קורא" בקריאת הטקסטים בבחינה דימוי למציאות שבהווה, כאשר האחריות הסופית להגדרה המושגית אינה מוטלת עליו אלא על השומע.

הימנעות מדיון מושגי, בצוותא הדא עם יומרה לקיימו ואשליה עצמית וציבורית שאכן התקיים — זו החטאה הגדולה העולה אלי מתוך דפי הספר, עם קריאתי בו היום. אך לפני שנמשיך בניסוחה של החטאה זו, כדאי שנתעכב עוד מעט קט על המסר הראשי שהיה גלום בה.

נראה לי שהכמיהה לאבהות רוחנית מוסכמת של העליות המייסדות על בני „הדור השני" — אשר „ללא כתונת פסים" נותן לה ביטוי בלתי ישיר אך ברור מאוד — יסודה באי־הבנה מהותית של הוויית הדור השני (והשלישי והרביעי, על כל גווניהם, בעקבותיו) ושל צרכיו הרוחניים האמיתיים.

בעייתו המרכזית של דור „בני הקיבוץ" היא עצם הגדרתו כ„דור שני" או „דור בנים" — כפי שמתאר אותו מוקי צור בכותרת „פרקי בנים" (עמ' 123-131) — ואשר מוקד חייו הוא, בכיכול, הדיאלוג הנפתל עם דור ההורים־המייסדים. הגדרת בני הקיבוץ כ„דור שני" השלימה את תהליך הניתוק של הוריהם מאבותיהם. „הדור הראשון" — דור נטול הורים, שנולד, כביכול, יש מאין — מינה עצמו לחוליה ראשונה בשלשלת וקבע עצמו כקונה־המידה למחוייבות הערכית והתרבותית של בניו אחריו, בני „הדור השני". „ללא כתונת פסים" אינו חורג מתבנית זו ואף מאשר ומכסה אותה. ציטטות „סבאיות" מ„מדרש שוחר טוב" (עמ' 27) או מ„פתיחתא דאיכה רבתי" (עמ' 105) רק ממחישות את אפסות היסוד ה„גברי" של דור ה„בנים", יסוד שהושתק, נבלם, הוסחר והועלם מפני דור זה, בכתונת מכוון שנראתה בזמנו כאחריות היסטורית גדולה. „ללא כתונת פסים" אמנם עוסק ביחס העלייה השניה אל המסורת, אך בהיעדר דיון מושגי, אין בו תרומה של ממש להבהרת עולמם של נבוכי הזמן. שוב: הטקסטים הנהדרים נותרים כדימוי, והדימויים הנהדרים לא פותח, שהמחבר שוזר בינותם, אינם ממלאים את החלל המתקיים בהיעדרם של המושגים.

„דור הבנים" צריך היום — והיה צריך בשנת תשל"ו — למושגים עיוניים שיסייעו לו להכיר את „נכדיותו". החטאתו ההיסטורית של „ללא כתונת פסים" נובעת מאי־היותו נותן מענה מושגי אותנטי — לאו דווקא דוקטרינרי — לבעיה זו, כמו גם לבעיות קיבוציות ולאומיות אחרות.

אך טבעי הדבר שהצלחתה הציבורית של החטאה זו היתה בין הגורמים שהביאו להמשך המאמץ ליצור „כתבי קודש" חלוציים לדורות הבנים („כאן על פני אדמה", „קהיליתנו", תוך ויתור על האתגר של „בירור שאלות" והחלפתו במאמץ דימויי אדיר. איסוף ה„מקורות" הפך למטרה בפני עצמה בעוד שבירור המושגים, על־פיהם ניתן להפנים את המקורות, נותר ביתום בצד.

אין ספק שהמאמץ הדימויי נובע גם מטורח נשמתו היוצרת של מוקי צור, שעיקר כוחה הוא בדימוי הקולע ובציטטה הפרסיטה. דוגמא מכיכה במקצת לדומיננטיות הדימויית הזו, ניתן למצוא גם ב„מכתבים אל החצר", המתפרסמים בשנים האחרונות מעל במה זו, שפעמים רבות אתה צולל בתוכם כשעל רגליך נכרכים צדפים עוי מגע של דימויים ובני דימויים. עד שמתוך משקלוך העודף איבך יכול לשוב אל פני המים ואתה טובע לאיטך — אמנם מתוך עונג, אך, בכל זאת, טובע.

כך סקרנו, אם כן, דינמיקה של אי־התמודדות מושגית, המביאה לידי פסבדו עיון דימויי, המביא ליצירת אנתולוגיות מרגשות ועקרות — ומסתיימת בחוסר יכולת לומר דבר רבור על אופניי, מחמת היערר אותם מושגים, שהיו אמורים להיוותר עוד בתחילת הדרך, עם כתונת הפסים הבדילית, הנעורת.

„גס העלייה השניה" הפך אצל מוקי צור מגס לדגל. העליות המייסדות כדימוי — ויהא רב־צדדי ומורכב ככל שיהיה — הן חסרות שחר, ללא תודעה מושגית אותנטית, שתיטול אחריות גם על פירושם המושגי של הדימויים ולא רק על הבאתם לדפוס.

דגלן של העליות המייסדות צריך להיות מוגף על תורן חד וגבוה של מושגים והגדרות ברורים ומתברדים. רק על תורן כזה תתפוכנה העליות המייסדות לדימוי מקדם ובונה. התורן שבנה מוקי צור עד היום, לא רק שאינו מתאים למטרה זו אלא אף תורם — בעצם יומרתו להיות מה שאינו — להפחתת סיכויי היווצרותם של תרנים אחרים, מתאימים יותר. חשוב שנבין זאת כדי לאפשר העמדתו, בעתיד, של תורן אחר.

תורן אחר זה — שב„רבור תודעה מושגית מתחדשת — הוא שעשוי להקנות למפעלי האנתולוגיים של מוקי צור את המשמעות הבונה והוא זה שעשוי לחלץ את זכרון העליות המייסדות מהוויית הדימוי הריק אליו נקלע היום, שלא בטובתו ושלא בטובתנו.

„פלא מגוחך היה תלוי מעל הראשים", כתב ברנר. מתוך תודעתם המושגית אישרו אנשי העלייה השניה לפלא לתתקיים במחיצת הגיתוך. בלא תודעה שכזו ובלא המאמץ להחיותה, יסוג הפלא אחור ויוותר הגיתוך לבדו.

בארי צימרמן
גבעת־חיים איחוד

בספרו מסמן מוקי צור את העליות המייסדות כמאגר המשמעות העיקרי ממנו צריך דור בני הקיבוץ לדלות את דפוסי עולמו הרוחני

פרסם בדה־הדרוך

Rafi רפי
בית חדשות למכנסיים לנשים וגברים
לנוחותכם פתחנו סניף נוסף
בת"א, רח' שפ"ר 10 (פינת התבור)
טל. 659278
מכנסי Rafi לחיט לכל גיל
המבחר הגדול ביותר בארץ של מכנסיים אופנתיים לגברים, נשים וסוכריות אופנה, חולצות, חצאיות, חוצני ורוקו.
ת"א, דרך יפו 9, בית רומנו, טל. 656458 — 03-655416
ת"א, רח' שפ"ר 10 (פינת התבור), טל. 659278

בזק — חוטמן מנשה
✦ ליפוף ושיפוץ מנועי חשמל, משאבות ומדחסי־קירור מכל הסוגים
✦ ביצוע מהיר
✦ באחריות ובהגחה
כורזין כ. נבעתיים, טלפון: 03-5711159

למנפטת הצפון
דרושים עובדים
בני קיבוצים בשנת חופש
לעבודה זמנית בעונת קטיף הבוהנה
להתקשר בין השעות 07.00—15.00
טל. 06-944281-2

בסופה של הסופה

שעה הגדולה עברה בדהרה על פני הארץ ב„מלחמה ששאת עימה בעיקר את גדרות הבקר, ב„ענות ואת קידות האסמים. עמדו הפרות ריש מטר, חשופים לרוח הסוערה, למטח הרפש ריפים וגיתוים מעברים.

מי יהה מרגז" שאל פר־גול, שהיה מצליף ה„נעיה על גבם של שוכני החווה ומיר החל ה„ים קעים וקיצים, לראות אם כבר מלאו לו ה„עים אדשי משבר על יד האבוסים והשקתות ה„ים כמו דיו כדי להיות ראוי לצאת אל שוק ה„ת הבשרים.

„מה לך כי תחשב את הקיצין?" שאלה הפרה ה„ת: תמיה שלא הבינה כי פר־גול כבר נישא ה„ת מחוץ לחווה, אל השווקים והסאפרי ה„ת מוני עוד הוא להצטרף במהרה אל פר־שיה ה„לים, שהיו אף הם בעברם ראשי פרים ומן ה„לים נעדר ועכשיו יצאו מן הגדרה כדי ה„ת נשות דרים.

יומיים לאחר שנשא פר־גול את המכלאה, עזב אותה גם פר־צוף, שהיה גומא תמיד מן השקתות חלב ודבש ועכשיו היה נישא אל הדרבים כשהוא נועה: „מי...מה..ש".

כמוהם עשה גם פר „ברהמה" גדול החטוטרת, שהגיע לתוות עור בימי „קיבוץ הגלויות" כדי להיות מוצגה על גלויות הקיבוץ כסמל לקליטה מהודה. עכשיו נגש אל החצר בתואנה של „חוסר התאמה מן..חלט" והצטרף אל „ברפורד", הפר המתגרב ואל הפר „פרדיגנר" שחור מן הקודרה.

כך, אט, אט, פסע בצד שפע, התרוקנה החצר מפרים, פרותיה ועגליה, והרפתות השוקטות תמיד נותרו עכשיו עומדות עצובות בשממונן.

ימים רבים היתה הרוח משברת בענפי האלונים, כופפת צמרות ומבריחה פרות ופריחן אל בין חיות הבר.

אבל כששבכה כחלוף הכל הסערה, והאבק נמוג ונעלם, נותר בודד בשני החמכול עגן קטן אחד, שאת מימיו היה מטיל לארמה. אחרי לכתו כוסתה חלקת הפרים הקטנה בירק רשא רענן, שאף כי לא היה בו כדי עשיית חציר לדוב, פעים היה לחך כטעמו של זה הסורגום הישן, המזכיר ימי הקדמונין הראשונים. עכשיו יכלו מעט הנותרים להעלות גרה יחדיו, לשאת בעול צוואר אלי צוואר, להתקשר יחדיו בסבך ריתמת הסרונות, מבלי לשית לבם לגעיות של הבל ולסיתון האד הבא מזבל.

אמנם קטנות יותר היו המכלאות מפעם, גם ירק השדות נלעס במשורה, אבל הרוח הפרית החדשה, כזו שרק מעט נותר הימנה, שונה היתה מעת ימי הסערה אף רגועה ללא אותם שנעל..מו אי שם.

גם אם היה עוד מי מאלה שנותרו, וזקף אוזניו ונחיריו אל רעש השווקים ואל ריחות הערמות הרחוקות, מיד היה חוזר לתלם הנורש, כדי להוביל את מורשת הגיע על פני האדמה בשתוא גועה עם כל הזכרונה את הסיסמה הידועה, אותה למדו מפר אחד שלא זקן הזה ולא כל כך צעיר, שי:

„לא כל פר בורח הוא גיבור ולא כל הנשאר, סופו שחור משחור".

תיקון נפש

על מנת לקדם את פרוייקט „צוותא נעוריים", שמטרתו, המאבק בגזענות והזיעוך המקסימלי, הקיימה השנה דימחלקה הדעיונית בקבוציא עמותה, המתעניינת אנשים ונשות, גם בלתי מזוהים שליטיות, לעובת מטרה זו.

רים הנמותה, ואביק אבצון (כפר מסריק), מרוזה כי בשנה שעברה עלו מגזים מעשם הנמותה, רובם מתנדבים או סטודנטים בשכר סמלי, בשלושה בתי ספר באיזור תל־אביב. הגאלות בתי־הספר גילו אחדה ושתפו פעולה. בבתיות נערכו פרוצות (בשעות הסמן), לצד ייעוץ ולימוד למוערות הדתלמידים. רבים מתלמידים בבתי־ספר אלה — הם נשותן שבבור, שבריגיל מעות, כך לומדה המציאות, אל דיסון, מטרת התבעת, בעבר אחרים, להציג כלי דיבוטי, שישמיע על בני הנוער לשנות עמדות ולא בדרך של דרשות פרונטליות ושיעורים, אף לא בשיטות תנועות הנוער. „תרך שלנו הוא מיטת הפעלה חוויתיות, המושעלות, בתוך כותלי בתי־הספר, על־ידי מנחים מומנים. אנחנו מנסים להגיע את הדמוקרטיה בשטח משמני, שאיננה יכולה להתקיים מבלי שהיה משגגת בסעיבת הערכים ונורמות הדתנהגות האישית והחברתית."

לקיחת הנשה הבאה מתכננת עמותה „צוותא נעוריים" להרחיב עליפני אזורים נוספים בארץ ואיתו אל המוסדות הדיעוניים בקבוץ. בשבוע שעבר קיימה העמותה בגיות סוכן בן שוולבו עבודה ומרגוות. 19 נעריים, בני 17-18, משלושה בתי־ספר בתל־אביב, עשו חלק במחנה. רובם לא הכירו את הבריתם לקבוצה ומעולם לא ביקרו בקיבוץ לפני כן. בתוך שבוע ימים דיה על המחנאים להכיר את אורחות הקיבוץ ולשנן מעט הרעיונים. דיו להם חשעות מקבלת הפנים בקבוץ, אלה דתפוגנו באיזון בעלם כמעט לחלוטין במהלך השבוע. דיו בין הדתיבים אפילו, ששיבו את דעתם על מיה. למה עוד ניתן לצפות?

אהוד דור

תקווה

אל תספידו את הקיבוצים

בניגוד לרוחות המנשבות, יש מי שצופה כי הקיבוצים עוד יפתיעו לטובה

הסיפור הבא לא נכלל ביילקוט ה־כוכבים, כי בא לעו־לם אחרי ש„הילקוט" נתתם, ותיים חפר פנה לעיסוקים אחרים: ראש ממשלת בורמה בא לביקור בישראל והיה אורחו של דוד בן־גוריון. כשחור מביקורו אסף את שרי ממשלתו ופקד עליהם למהר ולהקים מיד מאה קיבוצים. לשם מה שאלו אותו השרים. אי־אפשר לבנות מדינה בלי עוזבי קיבוצים, אמר ראש הממשלה. ואמנם, בוגרי ההתיישבות העובדת מילאו תפקיד משמעותי בעיצוב רפומי קומה של ישראל — בביטחון, במשק, באקדמיה ובחברות.

היום, אחרי המפולת הכספית של ההתיישבות העובדת, אחרי פרשיות ריגר־פיטשמן ובלאם, אחרי דו"ח בן־שחר על מלוהות, יש השואלים האם מסוגלת התנועה הקיבוצית לנהל את עצמה, שלא לדבר על אי־יכולתה לנהל אחרים.

כדגיל במצבים אלו מחפשים כה פסול בשיטה. פשיטת הרגל של אתא לא גוררת בעקבותיה את ההחייה האם הגיע הסוף ליזומה התופשת. התפוררותה של דנות (חברה שהוקמה על־ידי אריזת הסקיבור הפרטי בישראל) לא היוותה מזרז לדיון אינטלקטואלי בשאלת תקפותה של השיטה הקפיטליסטית. מיסבר אצל הקיבוצניקים יוצא תמיד מההקבר המידי והמעשי, ומפליג לספרות ניופסטות. כראי להוכיח שהקיבוץ נתגלה כחברה בעלת יכולת הסתגלות מפליאה לשינוי בתנאים הסביבתיים. בפרק זמן של פחות ממאה שנים היו הקיבוצים קבוצות עבודה שכירות בערים ובמושבים: קבוצות התישבות שפועלות בתנאי חקלאות חרבה פרימיטיבית: אותן קבוצות עברו להקלאות ממוכנת תוך שימוש בטכניקות מהמתקדמות בעולם, ועשו את התפוקה החקלאית לתשומתיה לאוניית דגל ליצוא הישראלי: משגעטמצה הפרנסה בחקלאות, הנהיגו הקיבוצים בחוכם מיני „מהפכה תעשייתית", דבר שלא הצליח בו שום חברה אנושית אחרת. אפשר אולי שמול הקשיים העומדים לפניהם היום, יחמיקו בפתרון שאלות עצנים, וישאירו את משק העובדים לנינהנים ומנהלים שלא עברו בחייהם דרך הקיבוץ. לא יקרה שום דבר לתק"ם אם יוותר על „אחוזתו" בחברת העובדים. וגם אם יתחלק נמעמדו בוועדה המרכזת של ההסתדרות. אבל מי שנכפיד את הקיבוץ, על שלא קלס בזמן אמת כעליון לדאוג לעצמו ולא להסתנך על אחרים, גם בהיום הפיננס, מספיד אותו, על חשבונו ועל אחריותו.

תחזית: הקיבוצניקים עוד יפתיעו.

אפריים רייני
(„הדשות של שבת", 12.8.88)

קמרה אובסקורה
בית הספר לאמנות
נמשכת ההרשמה ללימודים מלאים וחלקיים במגמות:
צילום, וידאו/קולנוע
החלה ההרשמה לקורסי בחירה:
מבוא לצילום, מבוא לוידאו, תולדות האמנות, תולדות הקולנוע, ניתוח סרטים ועוד.
ההרשמה בימים אלו:
א'-ה' 10.00-19.00
אלנבי 57 תל־אביב
טל': 298291, 298191.

מה שם הקבוצה, הבית, האיש?

חידה מס' 13

בין „הגליצאים" לעליית „המחנות" — 60 שנה. ארבע נטישות והשם — כשם הבית אשר בו מיס לנראו ונערותיה — ושאליו עבר נוטש ויקטוריה.

מה שם הקבוצה?
מה שם הבית?
מי האיש?

פתרון חידה מס' 12

ההסמך נישא על רדעי רוסכרן, המא"ז של נחל־עוז, שנרצח ע"י מסתננים בשדות המשק. בכוונו להסמיד את רועי, אמר משה דיין קטע מהציפורט, שהוכא בכתב החידה. המשפט החסר הוא — „כברו שעדי עזה מכתמו ויכלו לו". זה קרה ב־1.5.1956.

★

הוזכה בספר מתנת „ספרית פועלים": רות נשרי, קיבוץ ארז.

לחברנו

דני בירן

ברכות

לנשואי הבת

נעמה

עם בח"ל

„הדף הירוק"

עבודה

וביום השישי — ניידות עובדים

„הצעה אלטרנטיבית" בכפר־הנשיא

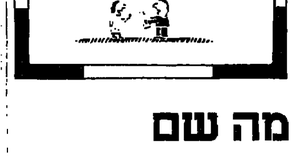

המצב הכלכלי החמור אליו נקלע קיבוץ כפר־הנשיא („באשמתנו ושלא באשמתנו", אומרים החברים) ומצוקת כוח־האדם התמידית של המפעל המקומי, ובנוסף — מספרם ההולך ופותח, בהתאם למדיניות „תנו עוד", של המתגרבים — הם יעורר, שהביאו את אריה ירלפין, חבר הקיבוץ, להעלות את הרעיון המהפכני של חמישה ימי עבודה בשבוע בעונפים.

וביום הששי? ובכן, שלא כמו במפעלי יום־המלח או בתעשייה האווירית, שם הולכים העובדים ביום הששי לים, יילכו חברי כפר־הנשיא, לפי הצעתו של החבר וולפין, ביום הששי, לסיורור העבודה וירמידו עצמם לרשות הסדרן.

חלק מימי העבודה שיעמדו לרשות הסידור, יופנה לעיבוי מערך הייצור במפעל, חלק יילך לשירותים ועל ימי העבודה שייותרו, אפשר יהיה לבנות מקורות פרנסה נוספים כמו, למשל, הכנסת פס־יצור, בקבלנות משנה, של מפעל קיבוצי שכן. וולפין הזכיר את „מפרו", המפעל עתיר ההצלחה של קיבוץ הגושרים.

תוכניתו המהפכנית, לפחות במושגים מקומיים, של וולפין, הנושאת את הכותרת „הצעה אלטרנטיבית", היא, לדבריו, גולמית בלבד ועדיין טעונה עיבוי וליטוש. בכל מקרה, היא אינה משועבדת לתפיסות „גדול העבודה" ותואמת בכיוון שלה את עידן „הפוסט מרתונים" העובר עתה על הקיבוץ.

בכפר־הנשיא סיימו ממש בימים אלו שלב של מרתונים, ביחודים חברתיים פנימיים, שמטרתם היתה „לעשות חושבים" איך להתארגן אחרת ואיך לשנות בקיבוץ את הטעון שינוי. „הקיקע אצלנו פרייה לשינויים ובקונטקסט הזה צריך לראות את ההצעה שלו", מהיר וולפין.

— **מה היתרונות העיקריים שלה?**

— היא מאפשרת ניצול יעיל יותר של ימי העבודה כמה שהייתי מגדיר כ„אמצעים שפויים", ובנוסף לכך: מאפשרת ניידות מעובדים ממוסדות תוך התייחסות שווה לכל חבר.

— **ואיך המדרכה אצלכם קיבלה אותה?**

— ס"ה התייחסות היא חיובית, אבל לומר שהאנשים קיבלו אורגאומה מהרעיון — אז זה לא הייתי אומר.

— **ואתה מתבוון להציע את הרעיון למוסדות הקיבוץ?**

— בהחלט: אציע אותו למוסדות והם יגלגלו אותו הלאה. ככל מקרה, בשלב זה מרובר ברעיון שיהיה צורך עוד להפוך ולהפוך בו על־מנת לעשותו אופרטיבי.

— **ואתה מאמין שבסופו של דבר הקיבוץ יאמץ אותו?**

— אחרת לא הייתי מציע את זה.

— **ודיית מבליין גם לקיבוצים אחרים לחשוב על ביצוע שכזה?**

— בוודאי: אני חושב שמרובר ברעיון טוב. שבא לתת תתרון קיבוצי שפוי למצוקות של המערכת בנושאי מחארים, והמצוקות בכל הקיבוצים דומות, פחות או יותר, אז למה לא?

איציק ברתנא

פסקדין

מפרו גבר על רמינגטון

ונותר עם מונופול עולמי על המכשיר לתלישת השיער

בשבוע שעבר זכה מפעל „מפרו" הנושרים בערעור המשפטי שהגיש כנגדם „ש בלוגרון נגר חברת „רמינגטון", בגין הפצת „מכשיר־החיקוי לתולש השיער „סופט אנר איזי". ככך נחסמה בפני „רמינגטון" הדרך לייצור ושיווק מוצרה המתחרה באנגלית.

סיפור ההצלחה של „מפרו" מתחיל בשני ישראלים, תושבי רחובות, שמציאים לא תמהונניים, המחזרים עם פטנט אחר באמתחתם אחרי חברת „פיליפס" שמציעים את ייצורו המסחרי לשני קיבוצי תקים בצפון. שניהם, לא עלינו, רוחים את הצעתם. בהגושרים, שם מכירים מכבר את השניים, יאיר ד' ושמעון יהב, מתייחסים אליהם באל פנטזיוזנרים אמיצים. בשתם מציגים את הפטנט שפיתחו בפני הנהלת „מפרו". זו אף עדיין כלום עוד, של המתגרבים — הם יעורר, שהביאו את אריה ירלפין, חבר הקיבוץ, להעלות את הרעיון המהפכני של חמישה ימי עבודה בשבוע בעונפים.

וביום הששי? ובכן, שלא כמו במפעלי יום־המלח או בתעשייה האווירית, שם הולכים העובדים ביום הששי לים, יילכו חברי כפר־הנשיא, לפי הצעתו של החבר וולפין, ביום הששי, לסיורור העבודה וירמידו עצמם לרשות הסדרן.

חלק מימי העבודה שיעמדו לרשות הסידור, יופנה לעיבוי מערך הייצור במפעל, חלק יילך לשירותים ועל ימי העבודה שייותרו, אפשר יהיה לבנות מקורות פרנסה נוספים כמו, למשל, הכנסת פס־יצור, בקבלנות משנה, של מפעל קיבוצי שכן. וולפין הזכיר את „מפרו", המפעל עתיר ההצלחה של קיבוץ הגושרים.

תוכניתו המהפכנית, לפחות במושגים מקומיים, של וולפין, הנושאת את הכותרת „הצעה אלטרנטיבית", היא, לדבריו, גולמית בלבד ועדיין טעונה עיבוי וליטוש. בכל מקרה, היא אינה משועבדת לתפיסות „גדול העבודה" ותואמת בכיוון שלה את עידן „הפוסט מרתונים" העובר עתה על הקיבוץ.

★

כמה היתרונות העיקריים שלה?

— היא מאפשרת ניצול יעיל יותר של ימי העבודה כמה שהייתי מגדיר כ„אמצעים שפויים", ובנוסף לכך: מאפשרת ניידות מעובדים ממוסדות תוך התייחסות שווה לכל חבר.

— **ואיך המדרכה אצלכם קיבלה אותה?**

— ס"ה התייחסות היא חיובית, אבל לומר שהאנשים קיבלו אורגאומה מהרעיון — אז זה לא הייתי אומר.

— **ואתה מתבוון להציע את הרעיון למוסדות הקיבוץ?**

— בהחלט: אציע אותו למוסדות והם יגלגלו אותו הלאה. ככל מקרה, בשלב זה מרובר ברעיון שיהיה צורך עוד להפוך ולהפוך בו על־מנת לעשותו אופרטיבי.

— **ואתה מאמין שבסופו של דבר הקיבוץ יאמץ אותו?**

— אחרת לא הייתי מציע את זה.

— **ודיית מבליין גם לקיבוצים אחרים לחשוב על ביצוע שכזה?**

— בוודאי: אני חושב שמרובר ברעיון טוב. שבא לתת תתרון קיבוצי שפוי למצוקות של המערכת בנושאי מחארים, והמצוקות בכל הקיבוצים דומות, פחות או יותר, אז למה לא?

איציק ברתנא

יינות מתוקים לקידוש לכיבוד ולקינוח

★ יין עונג שבת ★ יין מלכים ★ יין קונדיטון

להשיג בכל הרשתות

יקבי הכורמים בע"מ
יצרני יינות ומשקאות חריפים
יין קונדיטון
הון ועדיין כחוך

במשביר — מחירים מיוחדים לקיבוצים!!

תוצרת יקבי הכורמים ירושלים (בלי חשש ערלה שביעית וטבל) טל' 02"247555, 02"352528

...רחק
...מרים־צובא

...מון ושרטים יורדת על החברה הישראלית. ...לת הקצר של הפנטיות מכלה את ערכי האמנת, ...ר, העבודה והדמוקרטיה. על הטרשים ביהודה ...ון, אנו מוצאים אמהות אידיאליסטיות, ...ות אתן פעילות בקר ובסופות."

...ע נשאת מרינה־ישראל (נפרק „חינוך לערכים ...ה ולעזיה") בעיניו של הסופר אמנון שמוש ...ן מרוך בספרו החדש „מן המעיין".

...אמנון שמוש קהל קוראים, שאינו מוגבל ...ראי עיתון המורה בלבד. הוא גם אישיות ...ת המתבעי התקשורת בארץ ובעולם. במעיין ...ן נני ונילים החברים לראות על מדרכות ...ון מאות „עליירגל" לביתו של שמוש, בהם ...ן שמוש בא. לעתים מזומנות הוא מזמן לבקר ...ילות שבועבא בארה"ב ובאמריקה הדרומית. ...ה מדנה לנסוע ולשוט, הוא מקפיד למלא ...ן המשמת והמטלות המסורות לכל חבר קיבוץ. ...ן ועל מטרות החברתיות, ובאספות מאזינים ...ן המנה. יש לו, לשמוש, צורך כפיתי כמעט ...לן את חוויות מסעותיו עם חברי קיבוצו. תמיד ...ה מהל ועוד טרם שפרק מזוודותיו, הוא ...ה עת שישי' בחדר האוכל. ערבים אלו הם, ...לת מוזיה ותרבותו בלתי נשכחת. יש בקיבוץ ...ן אף לא — גם כאלה המבקרים את העובדה ...ה יזו בתיבה קיבוצית", ואת התבודדותו ...ה מתה ביתו.

...אמנון שמוש, ילד העיר חלב, הלא היא ארם־...ת אלה אריבה בשנת 1938 בעודו ילד. הוא היה ...ל מעוצ נוער, התגייס לפלמ"ח ונלנה על ...ר מעין ברוך. לפני שחחל לחטוא בכתיבה, ...ה בגיל מאוחר, יחסית, 40, היה רועה צאן, ...ר נוער, מנהיר קיבוץ, מורה ומנהל ביה"ס ...ר לעמק החולה, שליח בארצות צפון ...ה ומרצה ללשון וספרות עברית וספרות ...לות אמריקניסיטה העברית. הוא נעבר בפרסים ...ים ונתנים, כגיתם פרס ירושלים לספרות יפה ...ן עקבן, פרס חיצירה מטעם ראש הממשלה, פרס ...ון עליים ופרס „כיבוד דור". יצירותיו תורגמו ...ון לשונות והתפרסמו בכתבי עת רבים. כמה ...ה ישלנו ותוקלטו. עתה, כאמור, יוצא לאור ...אר הדש. ספר קשה, כעוס, ביקורתי.

...המשמעות הדאה בכשלון? תפנית אישיות? ...ם שעריך את הזידוי הבא: „שנים רבות עסקתי ...ה. ופתחי מעולם החינוך באכזבה גדולה ...ה. להרגשתי, פירות החינוך, אותם אנו ...ים כיום, הינם באושים.

...אמנון שמוש אינו חס בדבריו על מערכת ...ון החילונית והקיבוצית: „אני מיצר על ...בנים הצירים שהשקיע הישוב בחינוך. מיטב ...ה, גם בתנועה הקיבוצית, שהתפארה ובצדק, ...ר החינוך, הושקעו לריק. אם אלה הפירות ...אנו קוטפים היום, קשה גם למי שהיה אופטימיסט ...ר, אלא להגיד, ובלשון המעטה, שהתוצאות ...מכסות. עצובות, מייאשות. השפעת החינוך על ...ר הא מזערית, עד שהתחלתי לפקפק בכוחו. ...ר אחר אפילו".

...ינו של אמנון שמוש כמעין ברוך, חבוי בצלם ...ל מי אורתכם ופקן. שאונו של הרחוב הקיבוצי ...ל מחוץ אל הבית, הוא נגלם באמצעות החלונות ...ר הרעים, נגלע בהמיית המזגן. הריחוש הוא בנוסח ...ל הקיבוצי, אבל התמונות שעל הקירות הן ...ל אנו ומישמון, חברים. כאן חדר עבודתו של

שומעיב מיקורות זרים. המצב העכשווי בכורינת ישראל טעון מחלוקת עמוקה וכוורסית. לא שאינגו מצליחים לחנך לערכים פשוט. אין לנו ערכים. קיימות מחלוקות עד כל ערך והערכים סותרים זה את זה. יכן מנוכרי"ב הבינגכים בבית"ס נילחנך לערכים ועליהם להסתפח בהקניית הסכלה כללית. יסלחו לי הבינגכים, אך הכם מחנך אינו ראוי לדם. זהו פיקשוש".

כיוון שכך, שם שמוש את מבטחו במשפחה. לדעתו, המשפחה היא המסגרת היחידה שיכולה ליצור, במובן הבסיסי ביותר, הספקה מהנכת, לטוב ולרע. לכן הוא קורא „להחזיר את ערכת המשפחה ליושנה. המשפחה כמחנכת לערכים".

גם בקיבוץ?

„בהחלט: מה שקורה היום בבתי הילדים בשעות אחה"צ, אינו ראוי שייקרא חינוך. מחליפי־המפקה, עיימים מעבודה בסדר, מחחלפים בסרסרות. הילדים הם הדבר האחרון שמעניין אותם. כדוע להביא את הילדים לבתי הילדים הרי המטפלות אינן מאושרות מעבודתן והחורים אינם מאושרים מהן. מושג הגיבפלת ייחד וייעלם, כשם שמושג שומרת הגילה וסוכר הסדות נמחקו ונעלמו. דבר לא יעזור. גם בקיבוץ המשפחה היא היחידה שתקנה ערכים. המשפחה בקיבוץ היא חלק מישפחת הקיבוץ המורחבת ולתנועה הקיבוצית יש עולם ערכים ברור ומכנה ערכי משותף. זוהי הנחה שלי. מקום מפלט, אי להימלט אליו".

עניין אותה מוצא כיבנה מישותף בהיבנה הקיבוצי?

„כן. יש בו מיסגרת של העברת ערכים מיוכבנים. מסגרת ההתנהגות הקיבוצית והחברה הקיבוצית הן עדיין המיקום הכי קרוב להלוביתי והכי רחוק מהגועל נפש. מיבנו ניסיתי לברוח כל חיי. בו, התצר הקיבוצית הינה מפלט של כל מרכיביה והיא תישאר כזאת. כל עוד לא יראה הקיבוץ את עיירו בעשיית כסף אלא בהנכסת ערכים וחיי־ירים".

כשנעלם שמוש מערבות הקיבוץ, כשהיא נראה תדיר ברחוב את כל הנישות בנו"ו או נוטה נכתב תחת ידיו. הוצאה לחיילי חיבתי מיסגרת לי מקין הסראה לכתיבה. ברוך מיבהכן דבריהם לחברי, נוצרות הדבוות ותחיבה ערות כיפוי".

רוחות ספרו הבא יהיו קטורות, מן הכתב. בעולם הריגול. לפני כעילה כ־20 שנה, פנחה אליו בערכת הביכהו, וביקשה לרתום אותו לסוורותיה בארץ אויב. „זה היה לאחר יום הכיבור. הנוסא נפל בגלל עניין הסוויות, שלא יכול היה להיכבר בקיבוץ. מובן שהכשלויות בוצעה. בידי אחרים והיסיפר ירוק. העובדה שפנו אלי אז, היא אחר הניעיים שהרפיים אותי לעסוק בנוסא. היב וחובה. הוב כלפי אותה חבורה, המחלקה העברית של הפלמ"ח, שעבדה ובנים קשים. עלומים ולא ידועים מפניכ. הבריה נשלחו לארצות ערב בתיהלך בלחמית הסחורה. הם יצאו עם הפליגים הערביים והוקמלו במקומות כונים. זהו הרקע עליו יבוב הרומן. רומן ריגול. המרגל יופיע כאן באנני ניבור. הנתון לגרדות. ס"עמים ותבכול. אז לקחו בחורים, שהגיעו ארצה כילדים מארצות ערב, שהתקלו מאייחות העברית הגלוית. והפכו ישראלים. אה"כ אמרו להם לחזור אחוריה, לכוב ולהיות יותר ערבים בעיבים. זו היתה הסיבה עוד כפולה ובמיפלה. איש לא הבין את הקיסו ואת הנגורה שבכך. כך מתחיל הרומן. איפה, בתי ואיך יינמרו עניין אני יודע. ניתן לי ולדבריו הפיעלות לדוב בקצב ובזכן הדרוש להם".

רונית יהל

הצבעוניות האכזוטית, רבת המכר, של „מישל ספרא ובניו", התחלפה בספרו החדש של אמנון שמוש (מן המעיין) בגוונים קודרים. „שעת דמדומים יורדת על החברה הישראלית. פחילה הקצר של הפנטיות מכלה את ערכי האמת, היושר, העבודה והדמוקרטיה". שם. בספרו הבא ישוב וימלט מבאן שמוש אל עולם רחוק אחר. עולם הריגול.

נשען בעבר החינוך לערכים, היו, מן הכתב, תופעה חולפת. שמוש אפילו משחלה בח"כ נחמן רז, בחנך ותיק, יו"ר ועדת החינוך של הכנסת וגם „חבר וידיד", על שאינו פועל נגד שטיפת דמות שמעוללת השלוחיניה לנוער. „אותי מרגיז עד מוות, שמדי יום נחשפים ילדי ישראל לשטיפת המוח של פיס, לוטו, טוטו וכו'. זו ניגוד מוחלט לחינוך לעבודה, ליושר, לפרנסה בכבוד. זוהי משיטת רגל חינוכית. פניתי אל נחמן רז ושוכנעתיו ציעיוני. רז, אמר לי, קצרה מלהושיע. אם לא הוא, מי?"

מה שנכתב בספר באיפוק, נשמע בוטה בעל־פה. בחברה הישראלית, אומר שמוש, אין היום ערך אחד מערכי היסוד, שאין עליו מחלוקת. אין קונסנזוס לאומי, עשרת הדברות היו לפרמה. „לא תרצח! אם האדם ערבי, אפשר להרוג. הפונש המיידי, שיקה האדם ערבי אל תנאי. ומה על הדברות? לא תנאי חודשי מאסר על תנאי. אין מי שיגיד: „לא תשקר! ולא תחמוד, במובנן הציבוריו? ומה על הלא תשקר? בבקשה, אם האמת מזיקה למרינת־ישראל, מרוע לספר אותה? על מה שכאמת נעשה כאן, אנחנו הרי שמוש. כאן הוא עושה את רוב עשותיו. את כולן, בעצם, והוציא ימים שהוא מחוץ לעבור בחדר האוכל.

ספרו החדש של שמוש תופיע מן אחר של הטיפר הוותיק, כתיבה שונה, תכנים אחרים. לא עוד דמויות אקזוטיות ומרקם חיים צבעוני מגולת אדם. מציאות אקזוטית ומרקם חיים צבעוני מגולת אדם. צוצא הרתוקה בזמן ובמקום, אלא תיזות נחרצות וביקורת נוקבת על המדינה ועל חברת הקיבוצי, כאן ועכשיו.

„הצמיחה הקיבוצית הביכה פנטיות לכל הכיוונים: רוחית, שמאלנית ומה לא. וכל זאת, מתוך ביתו של מבנקין, שוזע ורעים מסוכנים מאד". שמוש אינו חושש לקבוץ. „הטבנקינים הוא מאכות אבותיו של בוש אמנים".

הספר הוא גם אוטוביוגרפיה ספרותית, המאוכרת את כל המעיינות מהם נבעה יצירתו מראשיתה. הוא לקח, המבקש לחשוף את הנעשה מאחוריי הקלעים של עשרים שנות יצירה.

שמוש מפוכח. הוא אינו מאמין כי דווקא ספרו זה ייחסוך מהמרפים. רוחו של ביבורו המפורסם, שגם הוגנה בסרט טלוויזיה, משל סטרא, עדיין מרחפת על הוצאות הספרים, שהופיסו אותו ב־4,000 עותקים, ב־12 לשונות. „משל עזרא סטרא שינה משהו במציאות הישראלית. החברה הישראלית הרשעה ממנו", טוען מחברו. מי יעצא. איפוא, עניין בספרו החדש של שמוש? ודאי מורים בבתי הספר העממיים והתיכוניים שם נלמדים סיפוריו. שמוש מגלה כי בחוגים ללשון וספרות עברית בסורבון של פאריס עוסקים אלפי סטודנטים בלימוד יצירתו, וכך גם באוניברסיטאות יהודיות בארה"ב. בישראל, לעומת זאת, אין יצירתו נלמדת מחלכה מתכנית הלימודים, לפחות לא במוסדות החינוך הגבוה.

שמוש תוהה בספרו, בינו לבינו, מי הוא המעבר בארץ אל פנין של דור הבא, הדור שהתחנך על ברכי מיטב מחנכי ישראל, אבל מולול במחנכיו „הפראיירים" ו„מורן לכיוונים אחרים". החינוך הפורמלי משט את הגיל. תנועות הנוער, עליהן

ברחוב אבן גבירול
מחלקים אקולייזרים
לסטריאו בחינם!

„סטריאון" — אגת הסטריאו המיצעיית ביות־ בתל־אביב היא אחד הבמיכמות היחידים שבהם תוכל למצוא מערכת סטריאו — מושלמת, אי בחלקים — הישר מן היבואן ללא שום עיוות. אנשי „סטריאון" מיבאים בעצמם את רוב כחי הסטריאו שימצא בחנות. לכן מסוגלים לבטיח לך אותן מחירי היבואן ותמיד הבבה מחנות למחירים של חנויות אחרות. בעיתים הם מגיע גם ל־40% יותר!

זו הם הסיבה שב„סטריאון" מעניקים לכל קונה בסכום של 2500 ש"ח ומעלה אקולייזר לסטריאו בחינם!

„סטריאון" מתיחסים אל המקצוע בריצינות ומיקפידים להעבירנו בכל סיפוי או פיתוח סטריאופוני חדש שהגיע לעולם, ובך, כל מי שמעוניין, לכיוון סטריאו ניעולה כניע לחנות כדי לרחוח ולהתאזר.

למעשה, יתכן שאין כל צורך להחליף את כל המערכת הישנה שלך בחדשה. ולכן ב„סטריאון" יביאו את מערכת הסטריאו שלך, יוקיבו לה עם רמקולים אחרים, נגבר שונה, ביינר הדש, ובמקום סחתחיב להוצאה כספית שאולי גדולה ליד, עכשיו אתה יודע אוך לקבל אקולייזר בחינם.

סטריאון — רח' אבן גבירול 54, תל־אביב, טל. 03"260602

לקיבוץ דן
דרושה מורה
לכתה א'
טלפון בוקר 06"953827
אחה"צ 06"953935

בשיקגו
דרושה בחורה
לטיפול בשלושה ילדים
ועבודות בית קלות
טל' 03-321968 אחה"צ
12.00-8.00 מ־03-381170

ומה עם צידה לדרך?

(המשך מעמוד 7)

קיבוץ, שבניהם עזבו", שנתקבל שם באפריל 87, קל להבין למה.

לפני שנביא את עיקרי התקנון, שתי הערות: א. התקנון הזה הוא בנוסף לדמי העזיבה ולפנסיה, הניתנים לחבר יוצא או מוצא מהקיבוץ. ב. בתקנון נודגש שוב ושוב שמדובר ב„סיוע לחברים". ולסמנטיקה הזאת יש בהחלט משמעות.

עיקרי התקנון:

● מענק הר־פעמי בשיעור של 6 חודשי אחזקת אדם ייתן על־ידי הקיבוץ לחברים עבור הבן ובכפוף של היום — 4,180 ש"ח.

● לבן, שמיילא חובתו במסגרת שנת שירות או שטרה בהמוצקה לפחות שנה לאחר תום שירותו הצבאי, ייתן מענק בגובה של 9 חודשי אחזקת אדם למימון ביטוח ראשוני ולילדים ובכון לחיים — 4,800 ש"ח.

● על־פי פנייה הוורים ובהתאם ליכולת הקיבוץ, תינתן הלוואה חד־פעמית, בסכום שייקבע על־ידי הקיבוץ, לטורות מוגדרות כגון סיכון, התבטאות בעבודה, לילדים וכו'.

● שיעור הלוואה לא יעלה על 12 חודשי אחזקת חבר (6,500 ש"ח) והיא תינתן באמצעות הבנק או קרן התנועה, כאשר הקיבוץ ישא בכשליש מהוצאות המימון שלה.

● הקיבוץ יתן ערבויות לבנים עובדים במקרים מיוחדים ועל־פי בקשתם.

● חתונות. לא פחות חשוב. בן או בת שעוזבו, זכאים לחתונה בקבוצה בה חברים הוריהם. אם החתונה תתקיים מחוץ לקבוצה — תשתתף הקבוצה בעלות ברמה של חתונה המתקיימת בקבוצה.

● בנוסף לכל אלו, ייצור הקיבוץ תנאים שיאפשרו שמירת קשר רצוף בין ההורים לבנים ולנכדים הנמצאים מחוץ לקבוצה.

עמוס נאה על התקנון הזה — ולא בכדי — והחצר הקיבוצית, בקבה"א ובתק"ם, לכשתקרא אותו — תוריע בוודאי מקנאה. גם היא היתה שמחה עם תקנון שכזה, ואפילו מאוד. כנראה שמספר העזיבות הקטן יותר ומקומה של המשפחה בחברה הדתית־מסורתית וגם מצבו הכלכלי של הקיבוץ הדתי — הם שהביאו/ איפשרו איבודו של נייר כזה, שיש בו גם הבנה, גם התחשבות וגם פתרונות רואיים.

עמוס: „למרות שהתקנון הזה הוא טוב — הוא לא נותן פתרון מלא לבעיה, ואולי פתרון שכזה בכלל איננו בנמצא. בכל מקרה, גם התקנון הזה לא ימנע בעתיד את החזיון של הורים, הנוטעים לבקר את ילדיהם עמוסים בחבילות וסלי מזון".

— מה עשוי, איפוא, לפתור את הבעיה?

— אם הקיבוץ ירכוש לכל בן עוזב דירה, אבל הפתרון הזה נצוי בתחום הבלתי אפשרי.

בתק"ם, ברוכנוב, בקושי מדברים על פתרונות ובקרן התק"ם, בסוטיו, אומרים שצריך לשמוח עם מה שיש, שכן יכול להיות גרוע עוד יותר.

כל קיבוץ אחראי לבניו

ביוני 83' התקבלה במועצת התק"ם, שהתקיימה בכנרת, החלטה על הקמת קרן הלוואה לבנים שעוזבו. לשון ההחלטה ריבריה על הלוואה שתינתן לבנים, שהוריהם חברים או שנפטרו בהיותם חברים, באמצעות הקרן, כאשר הקיבוץ הוא הערב. היקף ההלוואה: 36 חודשי מחיה. בכסף של היום זה כ־18 אלף ש"ח. המולץ גם, שקרן ההלוואה תסוכסך על־ידי הקיבוץ ברמה של 6 חודשי מחיה (כלומר, 6 חודשי אחזקת אדם ריינתנו כמענק).

רק 5% מקיבוצי התק"ם, מערכן אותנו אחי בריילוי (שדה־נחמיה) מקרן התק"ם, אימצו את המלצת הסיכסוד ובניהם זו כתוצאה מכך „קיבוצים שהחליטו (היא קובעת) שמצבם בלבד. ההלוואות הלא מסוגסרות הן הלוואות יקרות. צמוד פלוס 12%. יותר יקרות מהלוואות בנקאיות. הבנים עושים שימוש באופציה הזאת רק כאשר ההלוואות הבנקאיות לא מספיקות.

נכון לעכשיו, יש במחזור כ־400 הלוואות ואם מדובר על הלוואות לחמש שנים, אז כל שנה ניתנות כ־80 הלוואות. זה לא הרבה, זה רק חלק קטן מהעוזבים.

לפני כשנה, עם הרעת המצב הכלכלי, הודיעו אנשי קרן התק"ם שאין להם יותר מקורות להפנות למטרה הזאת ושהם מוכנים להמשיך את עניין ההלוואה, אבל לא לדאוג למקורות. המשמעות: הקרן תמשיך להיות חולייה מחווטת בין הקיבוץ לבין הבן העוזב, אבל הקיבוץ הוא זה שיצטרך לדאוג למקורות. הנזכר יצטרך להכנים צ"ק לפקדון בקרן וכנגד הפקדון תיתן הקרן לבן את ההלוואה.

בעקבות הסידור החדש, קטן מספר ההלוואות הניתנות בקרן בכשלושים אחוז: אחי: „גוברי קיבוצים באו ואמרו שאם זה כסף שלהם — כלומר, אם הם צריכים להפקיד צ"קים למטרה הזאת — אז אין להם כסף. ונה הפלא, אם לקיבוץ אין כסף למעניין עזיבה, אז בטח שאין לו כסף להלוואות...".

— כלומר, בנים שעוזבים מקבוצי מצוקה, המתקשים להפקיד מזומנים, אינם יכולים ליהנות מההלוואה?

— בדיוק כך!

— אז איפה השוויון התנועתי?

— אין שוויון. כל קיבוץ אחראי על הבנים שלו.

בעקבות השינוי — הקיבוץ דואג למקורות. ולנסות להגיע לפשרה. בכל מקרה, כדאי שכולם יידעו שהבנים הם בסדר עדיפות גבוה מאוד, לפני הרבה דברים אחרים.

— ומקבוצים שמוגישים את העזרה נחסכות תופעות לא מבוררות?

— לא בדיוק. העזרה הממוסדת נותנת שקט יחסי, אבל היא לא מסלקת לחלוטין את התופעות וסחיבות, כולם יודעים, לא כדאי לקרוא לילד בשמו) שעליהן אותה מדבר.

שריתה, אגב, מכירה את הנושא הזה מכל צדדיו. כל חמשת ילדיה שבגרו עזבו את הקיבוץ. הם זכו לדמי עזיבה, וחלקם — גם להלוואה. את שריתה זה מספק ואת קשר הנתינה בינה לבינם היא מזינה בימים כתיקונם באמצעות מתנות, דברים כאלה, שהיא יכולה להרשות לעצמה במסגרת התחביב השנתי העומד לרשותה. לא, על עזרה מסוג אחר היא אפילו לא חושבת.

רונית יחל, איציי ברתנא

אצל משפחת סיון במחויים

אין בי יותר שמחה

דורה ומשה סיון הגיעו לקיבוץ מחייים כמסגרת חברת נוער, כשהיו בכנ" 15.

היום דורה בקוסמטיקה ומשה במפעל. שלושה ילדים להם, שני בנים ובת. כשעוד בכורם, אלון, לפני כשנתיים, נקלעו למה שהם מגדירים כ„משבר אישי". דורה: „היה קשה להתמודד עם העזיבה והיה קשה להתמודד עם התסכול שאנחנו, כהורים, רוצים לעזור לבן ואין לנו איך. לא, לא כיקשנו עזרה מהקיבוץ, זה לא מקובל כאן, אבל נוצרה אצלנו תחושה של חוסר אונים ונסגרנו בתוך המשפחה".

בשהרחיק אלון עם אשתו למושב „עירך" שבערבה, פנתה דורה לוועדת חברה וביקשה לאסר למשפחה שתי נסיעות ביקור בשנה, ברכב של הקיבוץ, באותה עת נולדה גם הנכדה הראשונה ודורה צידפה לבקשה הנ"ל בקשה נוספת: תוספה מיוחדת ושל שבוע) לעזור לבנה ולכלתה. שתי בקשותיה לא נענו. „יש כרטיסים חופשיים באוי, נצלו אותם". נאמר להם בעניין הנסיעות, ובאשר לתוספה המיוחדת, אמרה המזכירה: „זה לא מיקובל אצלנו".

ביניתיים, עוב גם הבן השני, עמיר. גם לו לא הספיק דמי העזיבה. משה ודורה צברו מרירות. משה: „שבינו באנו ממשפחה ללא אמצעים. אין לנו דורה בחדרה ולבנים שלנו אין סבים וסבתות שגרים מעבר לים ויכולים לשלוח משם יד תומכת. מה נעשה? אנחנו פשוט לא יודעים מה לעשות, לא יודעים. רוצים לתמוך, להקל, לסייע ואין איך".

דורה ומשה, אנשים צנועים, מודעים למצבו הכלכלי הדחוק של קיבוצם. הם לא יפעילו מרפקים ואינם מאלה שרופקים על שולחנות, אבל נחת אין בהם. משה: „אין בי יותר שמחה".

בקרוב יעקרו אלון, הבכור, ומשפחתו מן המושב שבערבה אל אחת הקריות שבמפרץ. דורה נחושה בדעתה: הפעם תיחלץ לעזרתם. איך? היא תבקש מהקיבוץ תופש ממושך („תגיי שנה ואולי אפילו יותר"), תעבור באיזור ואת המשכורת תעניר לבן.

ממה: אם הקיבוץ יעתר לפנייה ויאשר אותה — תיפתר הבעיה. אני אוכל אז להיות גם אב נאה וגם קיבוצניק מסור". דורה: „אין לי דרך אחרת, אני מתכוננת ללכת עם הרעיון הזה עד הסוף".

— ואם הקיבוץ לא יאשר?

— יכול להיות שנעוזב, ואת בהחלט אפשרות.

להלן תגובתכם

אמא יש רק אחת

על פיצוי עזיבה

עד גיל עוב את הקיבוץ לפני 25 שנה, עם הגיעה ילד אחר, מעט מאוד כסף והרבה מרץ שה בעצמו. במשך השנים צלחה דרכו. הוא קנה ן פיסי נטרבו הארץ, בנה בית מרווח ונאה יש מחה סלולה לפניו. אלא שבשנים האחרונות נבו לא ניגל מעשבר המשק היצרני והתקלאות שת חיי ומתו וכישרונו החל שוקע בחובות מיה. עתה היו לו שלושה ילדים בבית כשאת ילה נמסים זה את השירות הצבאי.

מחה נתקף עודי גרין רגשי אשמה כלפי אמו ה בדע, שנשאירה בודדת בקיבוץ אחרי ששני ה עזבו ואחיו הצעיר באוסטרליה) ובעלה נפטר. ה הוא נקבה לעתים תכופות יותר ונימה ילה לעבר אליו. הוא הציע לפנות לה חדר ן ופחות, כך שהנכדים יהיו סביבה כל יום. ן מעל קצת הלחצים על הקסן שבהם ובכך אמר לאשתו לצאת לעבודה.

אמר ייתי רוצה להיות אתך ועם הנכדים, ה, אלא שאיתני בודדת פה, כפי שאתה חושב. ה ונים מתבדר, אלה שהקימו אתי את הנקודה, ן מסביבי. כאן גם הנוף שהתרגלתי אליו, ן שבאתי אליו כשהיה כולו מכוסה קוצים וגם ן מקנתות. ועוד משהו: אתה הרי יודע שאני לא לבנות גלגלים וזה שנתיים שמטפלת בי ה מעודה, שנשבר מאחר המושבים, וגם חברות ן מסן מטפלות בי ע"פ תור. יש תקופות שאני ה לשפל אינטנסיבי ואז אני עוברת לחדרי ה. מה היית עושה בניתיך עם „אשה זקנה ומיידית".

כבר יש לי דירה הזאת, הרהיטים, קצת עודף בתקציב, שממנו אני מתכוננת לקנות מתנות לימי הולדת וכיסא הגלגלים."

„אם תעזבי, מגיע לך מענק עזיבה. כראי שתתעניינ כמה מגיע לך ותראי שאת יכולה לעזור לי ובכלל, כשתהיי אתנו תהיה המשפחה יותר שלמה."

— „אני אבוא ואתם תברחו לאוסטרליה?"

— „אם תבואי, מי יחשוב על אוסטרליה? את תושבת, שהארץ הזאת לא יקרה לי כמו לדע אבל להתחיל שוב מלמטה, לזה אין לי כוח."

אמו של עודי נתקפה רגשי אשמה קשים. היא התעניינה במבוכה על גובה מענק העזיבה שמגיע לה, שמעה גם על ההקצבה ובאצבעות רועדות כתבה מכתב עזיבה מלא התנצלויות.

מנהל החשבונות של הקיבוץ חישב את חישוביו והגזבר אמר: „עוד שני בנים רחמנים כאלה ונוכל לחסוך מעצמנו את הטורח להכין תכנית הקטעות לשנה הבאה."

רץ המזכיר אל יועצי המשפט התנועתיים: „הכיצדז אשה זקנה, רתוקה לכסא גלגלים, שטיפלנו בה בנאמנות, למרות שבניה עזבו, תספק לבנה מענק, שממשלת ישראל אינה מספקת אותו גם לחמישה משקיסן?"

„המענק מגיע לה, לא לבנה", אמרו יועצי המשפט.

„אך הרי ברור לאיזו מטרה היא לוקחת אותו: חוק יסוד הקיבוץ אומר, שחבר אינו יכול לחוריש את רכושו לבניו, והרי מאה אלף שקלים הם יורשה לכל דבר!"

„מענק העזיבה אינו רכוש ומטבע שלא תספר מכלי להרוויח בסוגיה זו אומר, כי ראייה כזו הינה שטחית, חד־צדדית וסנוורת, גובלת בכאנאליזציה של הסוציאליזם (במיוחד, כאשר ואם השוויון הזה נתפס כמכאני). מכאן שעוזנו המכרעת של נוסא לפיר חזירות שלנו, הרואה בהיעדר הוופש במשטרים הקדומים בימינו מרציאליסטיים, תולה הכרחית של החתיחה לשוויון (שהוא, כאמור, רק בדמיונו) וחורט על דגלו את המשוואה המשטנית „שיוויון = אנטי־חופש"... אי־אפשר שלא להסכים, כי המשטרים הזה אינם שופעים חירות פוליטית ומופש אישי, כרם, לא בעשיית משוואה מרומה זו, אלא בגלל גורמים רבים אחרים: רק ברמיזה אצביע מעבר לדעתו המוקדמת, נגלה „נוסה הטראומה" בורות ונקיטת עמדות נרטשות הן בסוציאליזם הן בקפיטליזם. במסטר הסוציאליסטי הוא מרמה לראות רק את הזחירה לשוויון כלכלי. מבלי להרחיב בסוגיה זו אומר, כי ראייה כזו הינה שטחית, חד־צדדית וסנוורת, גובלת בכאנאליזציה של הסוציאליזם (במיוחד, כאשר ואם השוויון הזה נתפס כמכאני). מכאן שעוזנו המכרעת של נוסא לפיר חזירות שלנו, הרואה בהיעדר הוופש במשטרים הקדומים בימינו מרציאליסטיים, תולה הכרחית של החתיחה לשוויון (שהוא, כאמור, רק בדמיונו) וחורט על דגלו את המשוואה המשטנית „שיוויון = אנטי־חופש"... אי־אפשר שלא להסכים, כי המשטרים הזה אינם שופעים חירות פוליטית ומופש אישי, כרם, לא בעשיית משוואה מרומה זו, אלא בגלל גורמים רבים אחרים: רק ברמיזה אצביע

עקב פרוץ על יוסף לפיד

אינכם חייבים לנו

יש לקוות, כי לא ירבו תמימים, כרב נוימן, מגעש, ורוב קוראי „הדף" לא יתפתו להאמין לדברי הגועש של האדון טומי לפיד על התנועה הקיבוצית, עד כדי התעלמות מדברי הסטנה הבאים אחריהם. האדון הזה מודה ומתוודה, כי גישתו לקיבוץ (ויש להוסיף — לכל המפעל האדיר, הציוני־סוציאליסטי, של תנועת העבודה) היא משוחדת, פרי „טראומה" איומה בעת שהותו בת ארבע השנים, בצעירותו, ביוגוסלביה. גישה המשוחדת על דעת קרומם, איפשה להלוטין, אינה יכולה לחוות נושא לריון רציני. הצרה היא, שהאדון טומי כל־כך מכור לאנוגנטריות שלו — דבר שאינו מוכיח על תבונה והבנה יתרות (בתושבו). כי דעתו הקרומה והמשוחדת מגלמת את האמת וכל האמת לאמיתה ומבטלת את דעתם של רבים אחרים, שמספרם מיליונים, הדוגלים בסוציאליזם והמתבטאים על משהו רציני יותר מאשר „טראומות" נעורים. נסיבה זו היא המחייבת, לדעתי, תגובה על האמור ע"י אדון זה בגליון מס' 249 של „הדף היומי".

הנני מצהיר: עלו והצליחו. ראו ברכה בעמלכם ולא נחבע מכם. הקיבוצים. אף אגורה שחוקה אחת. איינם חייבים לנו דבר. להיפך. אנחנו חייבים לכם!

מעבדים ויוזבים עליה וגם קיבלו סיוע נימשלתי להקמת נפעלים התעשייתיים וכאילו באות התעשיינים הערביים לא קיבלו אותו.

אז שידע האדון הזה, שהאדיבה הזאת, בחלקה, שייכת לי. בצעירותי כיתתי את רגלי, אני וחברי וחביבי, לרוקן את ה„קופסה הבהילה" ועוד הוסנו משהו מכיסינו, והרי, כהיו הורים אמידים, אך לא שמו במיוחד להפיד מכסם. כלתי פתחו את אוניקם לרווחה לתרוויח ל„קרן היסוד". אנו, יהודי הגולה, שילמנו בעבור הארבה הזאת ולנו היא. והנני מצהיר, כאחד הבוחתים — ובוודאי שכימו איתי גם האחרים, המסוגלים לעשות זאת: עלו והצליחו, ראו ברכה בעמלכם ולא נתבע מכם אף אגורה שחוקה אחת: אינכם חייבים לנו, להיפך, אנו חייבים לכם!

הנה זה שקרן חוק דרקוני בל כך. המחייב קיבוץ לשלם במזומן ומיידית את דמי עזיבתו? האם יהיה לקיבוצים הכוח לממן עזיבות הדלוקס. כאשר יגברו העזיבות או משרדי מצבם הכלכלי של הבנים שעוזבו?

מי שמיקן תקנות מבלי לחשוב על מה שעלול להשתמש מהן — חייב למצוא דרך, ומיד, לשנותן, אחרת עלולה חוקת הקיבוץ לדרדר קיבוצים רבים אל פשיטת רגל מוחלטת.

יוסף נצר
שער הגולן

מי ריין יוד לשקן וסיפר למנהל החשבונות ל, שהיא גם ע"ד במקצועו, שהחליט לדרוש מכל ע"ין.

„בעוד", אמר לו מנהל החשבונות, „אבל דע ל שדמי עזיבה מצאתי לאמר מגיע מענק עזיבה ל עוד 100,000 שקלים, סכום שהיה מוציא דע בכח אחת מהבוגר ועוד משאיר לך סכום נאה. אמר, מעזיבה לה גם קיצבה חודשית של 700 אלף, בנוסף על ביטוח לאומי. בזה תוכל לתת ל ה מעין, שלא יהיו יחודים מאלה שיש לה ן בעיה. ועוד בדקתי ומצאתי, שמאז 1985 קיימם אמן, שלן הקיבוץ לשלם את מענק העזיבה ן ומן ובמזומן לבנים. אתה ראית פעם צ"ק בסך 100,000 שקלים — שכולו נכנס לחשבון הבנק ן ה?"

„ראיתי הרבה הלה נסע עודי גרין אל אמו ן ן ליקיר נוסף. „אמא", אמר לה, „לפני עשרים וחמש ה עבדי אחי המקום הזה בלי פרוטה בכיס, עם ה מסכנות ואיזון רעוע. אינני מכיר הורים מחוץ ן ן שהיו נותנים לבנם לצאת כך אל החיים. ן לא. סיפרתי לך איך חייתי בשנים ן הראשונות, כמוכן של רבר הצלחתי בעזרת עשר ן ן מיליון הדולר האמיתי לי, אני עובד קצת יותר שעות ן ן ילדי קיבוץ. אם אני עכשיו בצרות, אין זה ן ן אשמתי. קרה לי מה שקרה לכל החקלאים. ן ן ן אמנם עוד בעם מלמטה אין לי רצון ואין לי כוח. ן ן אמנם אמר את המשק וחבית, אשלם את החובות ן ן ן אחר יראו לי. הוא כנראה היה חכם ממני."

„אתה מרמה, כאילו מונח אצלי שק של כסף. מה שהתחייבות לשלם סכומי עתק במזומן ומיידית, יכולה למוטט בנו משק בריאה מה היה קורה, אילו ניתנה לקיבוץ האפשרות לפרוש את המענק, עם ריבית מתאימה, ל־5 שניה? האם רק הנשארים בקיבוץ חייבים להרגיש במצב הקשה של המשק? אך חמורה יותר התקנה לגבי חברים רקנים. אין ספק: גם חבר זקן ושאי להיות חופשי בבחירתו ולעזוב את הקיבוץ. הוא זקוק לדירה וזקוק לקיצבה חדשית, שהרי אינו עוד בגיל העבודה.

על כן הצעתי: חבר בגיל פנסיה, העוזב את הקיבוץ, לא יהיה זכאי למענק עזיבה. לעומת זאת, יתחייב הקיבוץ להבטיח לו דיור במקום שיבחר לכל ימי חייו ובמרה ראויה, וכן קיצבה חודשית. הדיור יינתן, אם בדירה שכורה ע"ח הקיבוץ ואם ע"י רכישת דירה, אשר תישאר רכוש הקיבוץ. כך יישמרו עצמאותו וכבודו של החבר הזותיק, אך תבוטל התופעה של הענקת דרוזה לבן, העומדת בניגוד מוחלט ליסודות הקיבוץ.

אין מדבר על מקרים תיאורטיים. לפני שנה עוב את קיבוצנו זוג זקנים, הזה הצטרף לקיבוץ בגיל 55 במסגרת „מהעיר אל הכפר" ועמד בן 85. הזוג העדוב קנה במענק העזיבה דירה לשתי בנותיהם.

האם יהיה לקיבוצים הכוח לממן עזיבות דוד לוקס כאלה, כאשר יגברו העזיבות או כאשר יחריף מצבם הכלכלי של הבנים שעוזבו?

מי שמיקן תקנות מבלי לחשוב על מה שעלול להשתמש מהן — חייב למצוא דרך, ומיד, לשנותן, אחרת עלולה חוקת הקיבוץ לדרדר קיבוצים רבים אל פשיטת רגל מוחלטת.

יוסף נצר
שער הגולן

הלפידית על „קפיטליזם מתון, לא אכזרי ולא דורסני" וכל הכבוד, האדון לפיד, הפעם „נילית" לגו, כי הקפיטליזם המצוי ולא ה„אוטופי" והרצוי עליייך, אכן אינו מתון, אך כן אכזרי וכן דורסני. הוא לא יכול להיות אחר משהוא בנציאות, שכן אופיו זה נובע בהחלט מתכונה הטבועה בגנוטיפיה שלו, כמיטה משקית המתחרה, כאבוה, לרווח מירבי ותחרותיות. כאמצעי העיקרי לשם הפגתו.

המפעל המשקי הארור, והמוצלח ביסודו, של התנועה הקיבוצית — המעורר את התפעלותו של כל אחד, שאינו נמנה על סונאיה ומסנאיה של תבונה זו — הוא, הרי, הוכחה קונקרטית מובהקת לדרך הכרוכה של הסוציריזמיות שימו לב לעובדה, שכמניין המפעלים ובקלעו לקסים — שגם פה הוכיח האדון טומי את ראייתו הסלסיבית והמשוחדת, במגותו רק את המפעלים של חברת העובדים ובהתעלמו מהסקבור הפרטי. שגם עליו עברה הכוס בעטיית המדיניות הכלכלית הכושלת של הממשלה הזו וקידמתיה — נערכים המפעלים הקיבוציים שכחצרותיהם וכסילו כבה מהמפעלים האווריים הוא נוסא נפרד, ולא פה הבמקום לעמוד עליו. אולם גם פה אין האדון הזה יכול לעבור ללא עקיצה עקרבית הוא „מזכיר" לקיבוצים את „חוב היתר", שלא משלמים רנטה בעבור האדמה שהם

ההבדל המהותי בין הרווח בשיטה הסוציאליסטית לזו הקפיטליסטית הוא ביעדים החברתיים של הרווח. בכך, שהקפיטליזם רואה ברווח את חזות הכל וביישותו מוחתת החתיחה לרווח מיידי

ה„בקיאות" של טומי בסוציאליזם אינה חורגת מהסטריאוטיפים הנעוץ כל־כך בקרב מרגיר הציבור קפיטליזם לפיניהם, כי הסוציאליזם מזלול בעקרון הרווח הוזאת בעודה התורמה הכלכלית שלו נתפס כמכאני. מכאן שעוזנו המכרעת של נוסא לפיר חזירות שלנו, הרואה בהיעדר הוופש במשטרים הקדומים בימינו מרציאליסטיים, תולה הכרחית של החתיחה לשוויון (שהוא, כאמור, רק בדמיונו) וחורט על דגלו את המשוואה המשטנית „שיוויון = אנטי־חופש"... אי־אפשר שלא להסכים, כי המשטרים הזה אינם שופעים חירות פוליטית ומופש אישי, כרם, לא בעשיית משוואה מרומה זו, אלא בגלל גורמים רבים אחרים: רק ברמיזה אצביע

הבקיאות" של טומי בסוציאליזם אינה חורגת מהסטריאוטיפים הנעוץ כל־כך בקרב מרגיר הציבור קפיטליזם לפיניהם, כי הסוציאליזם מזלול בעקרון הרווח הוזאת בעודה התורמה הכלכלית שלו נתפס כמכאני. מכאן שעוזנו המכרעת של נוסא לפיר חזירות שלנו, הרואה בהיעדר הוופש במשטרים הקדומים בימינו מרציאליסטיים, תולה הכרחית של החתיחה לשוויון (שהוא, כאמור, רק בדמיונו) וחורט על דגלו את המשוואה המשטנית „שיוויון = אנטי־חופש"... אי־אפשר שלא להסכים, כי המשטרים הזה אינם שופעים חירות פוליטית ומופש אישי, כרם, לא בעשיית משוואה מרומה זו, אלא בגלל גורמים רבים אחרים: רק ברמיזה אצביע

מעבר לדעתו המוקדמת, נגלה „נוסה הטראומה" בורות ונקיטת עמדות נרטשות הן בסוציאליזם הן בקפיטליזם. במסטר הסוציאליסטי הוא מרמה לראות רק את החזירה לשוויון כלכלי. מבלי להרחיב בסוגיה זו אומר, כי ראייה כזו הינה שטחית, חד־צדדית וסנוורת, גובלת בכאנאליזציה של הסוציאליזם (במיוחד, כאשר ואם השוויון הזה נתפס כמכאני). מכאן שעוזנו המכרעת של נוסא לפיר חזירות שלנו, הרואה בהיעדר הוופש במשטרים הקדומים בימינו מרציאליסטיים, תולה הכרחית של החתיחה לשוויון (שהוא, כאמור, רק בדמיונו) וחורט על דגלו את המשוואה המשטנית „שיוויון = אנטי־חופש"... אי־אפשר שלא להסכים, כי המשטרים הזה אינם שופעים חירות פוליטית ומופש אישי, כרם, לא בעשיית משוואה מרומה זו, אלא בגלל גורמים רבים אחרים: רק ברמיזה אצביע

הלפידית על „קפיטליזם מתון, לא אכזרי ולא דורסני" וכל הכבוד, האדון לפיד, הפעם „נילית" לגו, כי הקפיטליזם המצוי ולא ה„אוטופי" והרצוי עליייך, אכן אינו מתון, אך כן אכזרי וכן דורסני. הוא לא יכול להיות אחר משהוא בנציאות, שכן אופיו זה נובע בהחלט מתכונה הטבועה בגנוטיפיה שלו, כמיטה משקית המתחרה, כאבוה, לרווח מירבי ותחרותיות. כאמצעי העיקרי לשם הפגתו.

המפעל המשקי הארור, והמוצלח ביסודו, של התנועה הקיבוצית — המעורר את התפעלותו של כל אחד, שאינו נמנה על סונאיה ומסנאיה של תבונה זו — הוא, הרי, הוכחה קונקרטית מובהקת לדרך הכרוכה של הסוציריזמיות שימו לב לעובדה, שכמניין המפעלים ובקלעו לקסים — שגם פה הוכיח האדון טומי את ראייתו הסלסיבית והמשוחדת, במגותו רק את המפעלים של חברת העובדים ובהתעלמו מהסקבור הפרטי. שגם עליו עברה הכוס בעטיית המדיניות הכלכלית הכושלת של הממשלה הזו וקידמתיה — נערכים המפעלים הקיבוציים שכחצרותיהם וכסילו כבה מהמפעלים האווריים הוא נוסא נפרד, ולא פה הבמקום לעמוד עליו. אולם גם פה אין האדון הזה יכול לעבור ללא עקיצה עקרבית הוא „מזכיר" לקיבוצים את „חוב היתר", שלא משלמים רנטה בעבור האדמה שהם

סימה באר

אספקה קטנה

1060/ אשת חברה

היא בת 43 (1.55 מ'), גרושה, בעלת חוש הומור, אוהבת חברה, תיאטרון, טיולים. שירה בציבור ועוד.

מעוניינת להכיר אדם פתוח ורגיש המעוניין לבנות חיים משותפים. עדיף בקיבוץ.

1061/ מטר שבעים, מינימום

צעירונת בת 23 (1.64 מ'), עם עבר נח"לאי, כיום מתגוררת בעיר במרכז נראית גוזמד ואוהבת כמעט הכל: דיסקוים, ספרים, מוסיקה ושימה חלקית, רוצה להכיר בחור, קיבוצניק, רציני ונחמד, שגובהו מעל 1.70 מ'.

1062/ אחרי עולב הפרפורים

ביקשה שנפרסם את מודעתה בנוסח זה: «אם כבר עברת את שלב הפרפורים וחשוב לך קשר רציני— רווקה בת 32, עוסקת בתחום החינוך, גרה באזור ת"א, מעוניינת להכיר אותך עם ראש חכם ועליז».

1063/ גם נאה, גם רצינית

היא (1.80/28 מ') אקרמאית ורצינית, גם נאה מאוד, מעוניינת למצוא נבר עם תכונות דומות, אך ורק לנטרות רציניות. היא מעייבה צפונית.

1064/ התקווה

פנויה (1.64/39 מ'), אם לבת ובן, נאה ואינטליגנטית, אוהבת מוסיקה, מקווה להכיר גבר נחמד, בעל חוש הומור, עם ראש טוב ופתוח.

1065/ תשובה התלבטה החליטה

«חשבתי, התלבטתי, ולבסוף החלטתי לכתוב אליך למירור". אמרה, וכך הציגה את עצמה: רווקה בת 35 (1.76 מ'), פתוחה, יפה, אקרבאית, ממרכז הארץ, מחפשת גבר רגיש, פתוח, שגון ובעל חוש הומור, הידוע לתת ומוכן להתמודד עם קשר אמיתי כן ואוהב".

1066/ שלושים, מינימום

היא גם יפה וגם נאה (מעניין, לא?), מעוניינת ורצינית. היא בת 28 וגובהה 1.70 מ'. היא מעוניינת למצוא חבר לחיים, רצוי שגילו יהיה מעל 30, גבוה, נאה מאוד ומעניין. היא מעיר גדולה במרכז הארץ.

1067/ רגישה לריחות

«שלום, אני אוהבת את ריח הארמה אחרי הגשם, את ריח הדשא לאחר הכיסוח, לטפל בחיות, לצלם, ולגלות פינות נסתרות ויפות בטבע, לאכול לאור הנר, לשתות כוסית יין, לשוחח ולצחוק עד הבוקר. יש לי גם שני ילדים חמודים ואני בת 40. אם כל מה שסיפרתי על עצמי מדבר אליך, תיצור איתי קשר ונחיה את זה יחדיו".

אנחנו כמובן נסייע:

1068/ אופקים רחבים

פרורה, מקיבוץ במרכז (41, נאה, עוסקת באמנות ובעלת אופקים רחבים, מעוניינת בנבר רגיש, מכין ונאה. גם עיזונים יתקבלו בברכה.

1069/מבוקש מלאך

אלמנה, בת 67, מקיבוץ במרכז, מבקשת למצוא «בחור בעל איכות. גדול יותר ממספר הנעליים שלה, שלא יהיה אגואיסטי מדי ולא היפוכונדר מדי, בריא עד כמה שאפשר, בסביבות גיל 70, בעל חוש הומור ומאזור חיפה. מה רעתך, אפשר למצוא ציפוד נדידה כזו?"

נו, בחורים:

מעוניין באשה, שתהיה נאה, חכמה, לא מעשנת, המוכנה לעשות מאמץ בשלבים הראשונים עד שתכבוש את ליבו. «זה קשה?», אמר.

1072/ קחתן

להלן כרטיס הביקור שלו: קיבוצניק מהעמק, רווק (1.77/29 מ'), נאה, רציני ונחמד, עובד בענף המזון ובשנה הקרובה מתעתר לצאת לליכודי הסכמה במקצוע.

בשעות הפנאי הוא עוסק בתחומים מגוונים: מליוני כדורסל נשים ועד טיפוח עצים. הוא מחפש לו אשה, פתוחה ואינטליגנטית, עם ראש טוב ומבין, אותה שיודעת לתת (ומובטח לה גם שתקבל), הרוצה לתיקוע יחד במטרה להקים בית חם ומשפחה בקיבוץ.

נשמע טוב, לא?

1073/ על החוף

הוא פנוי (1.80/50 מ'), מנהל שיווק באחת החברות, מתגורר בעיר במרכז, משוגע על ים וגלישה. מעוניין להכיר אשת־חברה לחיים משותפים, מקיבוץ השוכן לחוף ים. זו צריכה להיות פנויה בת 40-45, ולא שמנה.

✦

היא אוהבת חברה ופתוחה להבריות

1070/ פתוחו

הוא פנוי (1.70/37 מ'), אב לבת, חבר קיבוץ צפוני, איש פשוט ונחמד, כוגרתרתו, אוהב מוסיקה ופתוח לרעיונות חדשים. רדנבו הוא מקווה להכיר מחורה נאה ומבינה, המעוניינת בקשר רציני ועמוק.

1071/ לא לכיבושו

גרוש, חבש, נאה (1.80/44 מ') קיבוצניק מה' גליל, שגמר עם כל הנזקים ורוצה להתייישב, מעוניין להכיר אדם פתוח ורגיש המעוניין לבנות חיים משותפים. עדיף בקיבוץ.

המען למכתבים ופניות ובמתב בלבד: סימה באר «אספקה קטנה», «הדף היומי», «על המשמר», רח' חומה ומגדל 2, ת"א.

נרדיה כהן

ארוחת ארבע

הפירורים שעושים את העוגה

לפי שהיתה אמא או סבתא ייקית, יודע שכל שבת אוכלים STREUSEL KUCHEN (עוגת פירורים). לרוב היא עשויה מבצק שברים, אבל יש כאלה שמפזרים את הפירורים גם על בצק פרך. חוץ מזה מפארים הפירורים הללו עוגות פרי שונות וגם עוגות גבינה. הקלוריות חוגגות, אבל אני מצטערת, באמת: עוגה דיאטטית עדיין לא פגשתי. כל העוגות שהציעו לי ב«איתנים» או בירחונים «בריאים» אחרים אינן ובאות להיקרא «עוגה».

ובכן, איך עושים פירורים? לעוגה עגולה אחת ליוחים 60 ג' תמאה, 60 ג' סוכר ו-120 ג' קמח. מי שרוצה, מוסיף קליפת ליימון בגודרת ויקורט קינמון. מניחים את התמאה, בערבבים סוכר וקמח ושופכים על התמאה. מפוררים קמח, כדי שייווצרו פירורים ולא לבתושה: את הבצק לחתרתכם מורתים ולאחר שהוא מישוטח על התבנית: עם מעט תמאה ביומסת ועל זה שמים את הפירורים. לבצק שברים בשביל עוגה אחת צריכים רק 100 ג' מרגרינה, 50 ג' סוכר, 250 ג' קמח, 2 ספלים חלב, 2 ביצים ו-25 ג' שמרים. ואפשר גם בלי ביצים.

עכשיו אציע לכם מתכון לעוגת תפוחים וענבים משגעת וכמובן, עם פירורים.

750 ג' תפוחי־עץ. ליטר יין לבן, 50 ג' סוכר, מיץ וקליפה מ־ 1 ליימון. 250 ג' ענבים בחרלים, 100 ג' מרגרינה, 100 ג' סוכר, 1 חפיסה ונילין, 2 ביצים, 70 גר' קמח, 60 ג' קורנפלור, 1 כפית אפיון, 1 כף קוניאק, מיני פחות־עיניות או שקדים.

בשביל הפירורים: 75 ג' מרגרינה, 150 ג' קמח, 100 ג' סוכר, 1 ביצה, חצי שקדים (אגוזים) קצוצים.

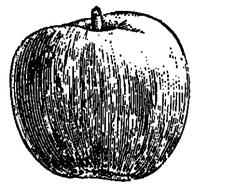

קולפים את התפוחים והותכים לפרוסות. מרתיחים רגע עם סוכר ולימון. מיבשרים 5 דקות. מרוכז ומסננים. את הענבים חוצים ומוציאים את ההרצים. בשביל הבצק מקציפים את המרגרינה עם הסוכר, הוויר הביצים, מוסיפים את הקמח עם האפיון והקוניאק. מרפרים הבצק בבצק ומפזרים פרורי עוגיות או שקדים. על זה מניחים את התפוחים עם הענבים ומעליהם מפזרים את הפירורים ואותם מכניסים בבתיכון הקודם מפורם את השקדים ואופים ב־190 דקות בתנור של 180 מעלות.

נסו גם לפזר פירורים על עוגת הגבינה שלכם.

דרושה בחורה
ברמת השרון, לטיפול בשני ילדים 9, 11 + ניקיון אפשרות ללינה
מתאים לקיבוצניקית
טל. 03-484984 (רחל)

יוצא קיבוץ מעוניין באחזקת משק
או בתלמיד שכיר. בנעק באזור טרכז שרון או שפלת יהודה:
לפרטים נא לפנות לטל: 08-222429; 08-229075
לבקש את אבי

דרושה בחורה
בוגרת תיכון,
אחרי שרות צבאי
למשק בית במושב + השגחה
וחברה לבנות בגיל בית"ס
(אפשרות לינה) שכר גבוה
טל. 053-685441

דרוש מלווה
לנכה צה"ל
בקיבוץ
המעפיל
טל. 06-365717

קיבוץ עין החורש
מחפש מורה לאנגלית
לשנה הלימודים תשמ"ם
לנחות יסוד לחצי משרה
לפנות לטל' 06-367601
או לטל' 06-367511

דרושה מטפלת
לילדה בת 5
+ משק בית + לינה
תנאים טובים
ברמת אביב
טל' בעבודה: 03-249885

קיבוץ גונן
מחפש בת משק
בשנת חונשה
לעבודה עם ילד נכה
✦
להתקשר
לדייויד או ניצה
טל' 06-944955

למכירה בהזדמנות
טלויזיה צבעונית
"22 תוצרת "גרונדיג"
(גרמניה) במצב חדש
לפנות טלמון 03-9656233

למנפטת "שאן"
דרושים בני משקים בחופשה
לעבודה כמלגזנים, טרקטוריסטים,
· נהגים מעל 15 טון
טל. 06-588187 לפנות לפנינה

מפעל תעשייתי באזור חדרה
מחפש בן־משק
לעבודה במשמרות
נא להתקשר
ביום טל' 06-370171-4
בערב טל' 06-372723 שלוחה 822
לפנות ליונתן

הלן תגובתכם

מחו על המשמר

[illegible] מיוחדים
[illegible] מיוחדים

[illegible] מקום לכל, שאושי פרידמן, גאון פינגסי עם [illegible] מראות, שניהל את «מילואות» למעלה [illegible] חמש שנים, נושא באחריות לחובות או [illegible] לא לבד.

[illegible] ושבעה קיבוצים, שהסכימו כל פעם [illegible] מאמצעות נציגיהם, להארכת הקדנציה של [illegible] עקרו את מחו על היעדר רוטציה. גם [illegible] אנחנו מבינים שהיו להם סיבות [illegible] לסוגן ולהסכים לניהול המתמשך.

[illegible] אם נחקור ונבין את הסיבות, נוכל [illegible] בפחד תופעה דומה בארגונים האוורים [illegible].

[illegible] בכל שהצליח אושי, בעזרת פעילים [illegible] המלאים בו, ליצור תלות כלכלית של [illegible] המשלבת, כך הלך והתחזק מעמדו ועימו [illegible] של הפעילים המרכזיים. ככל שאושי [illegible] ונאו שתלות תימשך, כך הנציחו את [illegible] מעמדו המערכת.

[illegible] תלות: אשראי, החזרים, הטבות פ"נסיות. [illegible] מספר שפה ושם נשאלו שאלות לגבי המצב [illegible], החזרות וכו'. אך ישנן דרכים להבין את [illegible] ולעריעי את בסתונים בנוסח, «אינכם [illegible] ומעי דבר». קיימת גם שיטת ה«סמוך: [illegible] לנו, על הנכסין, הידע והיכולת». גישת [illegible] מתולת באמון אושי באנשים, שאינה [illegible] הערכת הביצועי שלהם.

ויסקרטיות והסתרת נתונים [illegible] מקמיקה שלו מי [illegible] לו סיבות טובות. [illegible] לוסר אמת ו/או מי [illegible] לפעול לא [illegible] מצד שותפים או [illegible] למוע מידע מרגיז [illegible] נעים, שקשור [illegible] מסמכות"

[illegible] א. נציגי משקים צריכים לפתח את [illegible] הנתונים והסקרנות, להרבות בשאילתות, [illegible] ודרישות תקופתיים בכתב.

[illegible] לקרים מעיכת בקרה בנוסח מבקר פנים [illegible] בין הערכת ביצוע של הנהלות לבין אמון [illegible] המנים.

[illegible] ב. לנגיל את תקופת הניהול של ראשי [illegible] לקדנציה או שתיים. תקופת החילופין [illegible] לקדנציה ולהתחדשות (אגב, כמה שנים [illegible] מעל «עובדי» התפקידים).

[illegible] הדרים. למגוע איבוד תשומות ניהול של [illegible] עלים, על־ידי שילובו בפונקציות מטה או [illegible] ייעוץ.

[illegible] ד. אין שיה שחוב כה גדול הצטבר, עד [illegible] בתרן לא נדעקי הפרנסים, כשהחוב היה רבע או [illegible] כמה שמוא עתה?

[illegible] אין למערכת עניין שמידע אמיתי, [illegible] ושלם יהיה נחלת ההנהלה והשותפים.

[illegible] של «ערפל קרב», מתן נתונים חלקיים [illegible] ואגה, שבמקום נתונים יהיו רק מגמות וכיוונים, [illegible] הוא הבסיס למרחב תמרון גדול מדי. כמובן, עד [illegible] אשר גם ממידע חלקי נודף ריחו של חוב גדול.

המלצות: אימוץ שיטות תמחיר חדשניות [illegible] ואימוץ סכניקות, שיתנו לנו מידע מעודכן ומלא [illegible] לגבי המערכת כולה בזמן האמיתי: הפרדת [illegible] התשלובת ליחידות, שתנוהלנה באופן עצמאי.

3. מדוע קיימת דיסקרטיות יתרה סביב דו"ח בן־שחר וסביב דיוני ההנהלת מילואות?

מידע נמסר במשורה לנציגי הקיבוצים, לחברים [illegible] ולעיתונות (בעת פרסום הדברים, יתכן שחלה [illegible] הפשרה). האם זה מימוש הפתגם, יפה שתיקה [illegible] לחכמים? הערכה: דיסקרטיות והסתרת נתונים היא [illegible] טקטיקה של מי שיש לו סיבות טובות, שלא לומר [illegible] אמת ו/או מי שמעוניין לפעול ללא «הפרעות» [illegible] מצד שותפים, או כדי למנוע מידע מרגיז ובלתי [illegible] נעים, שקשור לחריגה מסמכות.

סופו של מידע מוסתר להתגלות. תמיד ישנם מדליפים בעלי מצפון או כאלה המעוניינים להתחשבן, גם בעת חילופי שלטון (אפילו אם [illegible] תתגלה האמת. הדיסקרטיות מגבירה את [illegible] ומעוררת חשדות וריכלות וחצאי אמיתות. [illegible] מישהו יטען, שהתקשורת טופכת את דגו ואורכ־כך [illegible] עלינו להוכיח שאין לנו אחות.

המלצות: א. ניהול מדיניות פרסום ודיווח [illegible] בעורת רובר מקצועי או איש יחסי ציבור. ב. מיני מבקר ארגוני וכבר הזכרתי, לא: כפוף [illegible] לפורום הרחב ביותר, אשר יבקר ויביא דו"חות [illegible] לבעלים. ג. מיני בבקרי פנים בארגונים, בפופים [illegible] בהחירות. כדי להצביע על ליקויים ולתרום [illegible] בהחירות.

אם מישהו מוכן לאיין מסקנות והמלצות אלה, [illegible] בנקבה. מיזוגיע על כך בפומבי.

4. ואחרון אחרון: מכוון. עודד ליפשיץ נסה [illegible] לפני שנה לעבוד בעמו בנוסא «מילואות». בתגובה, [illegible] נמנוה בתודעות הנהלה הדיסקרטיות של נציג [illegible] המשקים בהנהלת התשלובת, זכה לגינויים [illegible] ולכינויים ואף נשקלה אפשרות של ביזוי תגיעה [illegible] לגבין.

יש לנו עתה הזכה, שלעיתונות חשיבות [illegible] בתחום הפיקוח הכספי ותופס הדיווחים לא קטר [illegible] רק לצה"ל ולכיוהון המדינה.

האם יקום מישהו ויתנצל בפני עודד ליפשיץ? [illegible] אני קורא ומאחל לאנשי «הדף היומי», הבשרו [illegible] ויעמדו על הדשנים. הייב. יותר בקיאים, התפקיד [illegible] מהיני.

חיים ינובביץ
ינון
המדריך הבכיר: ינון, מרכז רופין

„בכל שהצליח אושי, בעזרת פעילים מרכזיים התלויים בו, ליצור תלות כלכלית של המשקים בתשלובת, הלך והתחזק מעמדו וגימו מעמדם של הפעילים. ככל שאושי והפעילים דאגו שהתלות תימשך, כך הנציחו את מעמדם בראש המערכת"

צילום: מנשה דיבר

בכל זאת אור לגויים

«אם הקיבוציקים יכלו, גם אנחנו נוכל». אומרים נערים מחבל נידח בארגנטינה

כשפנו אל צילת רשעיה מור ועיר־השופט לקבל ולטפל בקבוצת מת־נרדים מארגנטינה, לא היה להם כל מושג במה מדובר, אלא רק שהקבוצה מגיעה מאחת המרובוצעיות וזה דוקא מגא חן בעיניהם.

בלוור הסתבר להם לראשונה שהקבוצה היא מחבל סלטה, שבצפון המדינה. אחר משברי המכון המגשלתי ISEIS המצוי באיוואר, היה בעבר מתנדב בארץ והוא שהעלה את הרעיון לשלוח סטודנטים, כמתנדבים, לקיבוצים בארץ, על מנת שירכשו נסיון ויזכלו בעתיד לסייע בפיתוחו של האיזור הנחשל.

«החורוש הראשון», מספר שעיה מור, «היה קשה, בעיקר בגלל רכת הציפיות הגבוהה שלהם. אבל בהמשך הדברים הסתדרו. הם נקרעו אליתו [illegible] ואנחנו אליהם ונוצרה חיבה הדדית. החברה לנו שמרובר בחבורה רגיעים, [illegible] מעל «עובדי» בתפקידים».

[illegible] הדרים, למגוע איבוד תשומות ניהול של [illegible] עלים, על־ידי שילובו בפונקציות מטה או [illegible] ייעוץ.

[illegible] ד. אין שיה שחוב כה גדול הצטבר, עד [illegible]

[illegible] בתרן לא נדעקי הפרנסים, כשהחוב היה רבע או [illegible] כמה שמוא עתה?

[illegible] אין למערכת עניין שמידע אמיתי, [illegible] ושלם יהיה נחלת ההנהלה והשותפים.

[illegible] ב. לנגיל את תקופת הניהול של ראשי [illegible] לקדנציה או שתיים. תקופת החילופין [illegible] לקדנציה ולהתחדשות (אגב, כמה שנים [illegible] מעל «עובדי» בתפקידים).

[illegible] הדרים, למגוע איבוד תשומות ניהול של [illegible] עלים, על־ידי שילובו בפונקציות מטה או [illegible] ייעוץ.

[illegible] ד. אין שיה שחוב כה גדול הצטבר, עד [illegible]

[illegible] בתרן לא נדעקי הפרנסים, כשהחוב היה רבע או [illegible] כמה שמוא עתה?

[illegible] אין למערכת עניין שמידע אמיתי, [illegible] ושלם יהיה נחלת ההנהלה והשותפים.

דרוש בן־משק בעל נסיון בעבודה חקלאית בשדה
לעבודה בחוות יסבתה, תחנת ניסיונות ערבה.
נדרש רישיון נהיגה בטרקטור וברכב.
נא להתקשר לאריאלה או מוטי
בתחנת הניסיונות
טל' 059-76126-7-8

כל סוגי הרהיטים והמזרונים
פרדייז ועמינח
באספקה מיידית
כל סוגי המיטות והספות וכן מזרוני ממי
תנאים מיוחדים ונוחים סאוד לקיבוצים
משה לב, הרצל 64 ת"א, טל' 03-823591